بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین

الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خاتم المرسلین و آله الطیبین

الطاهرین اما بعد پس مخفی نماند که این رسالهٔ مفیضهٔ جمیله و مقالهٔ مفیدهٔ

جلیله عجب کتابے است ضیا بخش و پُر نور که هر جمله اش مشاکلت دارد به بیت معمور

و بتقدیم تنویر درود بر تنویر استغفار مصداق نورٌ علی نور گردیده و بیانِ فضائل و ثمرات

هر دو تا ذروهٔ کمال رسیده از مصنفاتِ سلالهٔ خاندانِ رفعت و مکرمت خلاصهٔ دودمانِ

عظمت و جلالت گوهرِ صدفِ کرامت و ایالت کوکب برجِ امارت و ریاست صاحب

مناقب حمیده مستجمع فواضلِ سدیده ذی الطبع الثاقب والفهم الصائب الموفق من

الموفق المتعال ذی الکرم والجلال للصائب من الفعال والصالح من الاعمال

مصدر هدایة العباد الی طریق النجاح والرشاد منبع البرکات والقربات

مفیض الحسنات والخیرات جناب مستطاب معلّی القاب نواب

سیّد مظفر حسین خان صاحب بہادر

زاد اللہ اقبالہ وضاعف اجلالہ می باشد وعمل بران موجب رضا وخوشنودی

پروردگار کریم ودود وباعثِ حصولِ اجرِ جزیل وثواب جمید وجیاب

خواہد بود والحمد للہ اولاً وآخراً والصلوٰۃ علی النبی وآلہ باطناً وظاہراً

نمقہ العبد الخاطی المفتقر الی مغفرۃ اللہ تعالی الاعلی

السیّد مصطفیٰ المدعو بمیر آغا عفی عنہ

اعلان - یہ کتاب خاص مذہب شیعہ کی ہے حضرات اہل سنت و جماعت نہ دیکھیں نہ خریدیں

اللّٰہم صلّ علیٰ محمد و آل محمد وتب علیّ

الحمد للہ والمنۃ کہ درین زمانِ سعادت اقتران و ایامِ برکت انجام رسالہ

غالی السمطین

سنہ ۱۳۲۱ھ

من مؤلفاتِ عالیجناب مستطاب سلالۃ الاعاظم ونقاوۃ الافاخم صاحب القوۃ القدسیۃ مالک الملکات الملکیۃ عمدۃ المحققین زبدۃ المدققین النواب السید مظفر حسین خان صاحب خلف الصدق عالیجناب معلی القاب جناب نواب سید علی حسین صاحب عرف نواب دولہا مغفور نوادۂ نواب مستطاب گردون قباب نواب معتمد الدولہ بہادر وزیر اعظم شاہ اودھ ادام اللہ اقبالہ وظلالہ العالی

در مطبع جامع انتظامی طبع گردید

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد من عظمت منّته وسبغت نعمته وتمّت كلمته
ونفذت مشيّته وبلغت حجّته على مخلوقه كلّه وعدلت
قضيّته وسبقت غضبه رحمته حمده حمد مقرّ بربوبيّته
متخضّع لعبوديّته معترف بتوحيده مستعيذ من وعيده
مؤمّل من ربّه مغفرة يوم يشغل كلّ عن فصيلته وبنيه
ونستعينه ونسترشده ونؤمن به ونتوكّل عليه الذي جلّ
عن مشير ووزير وعون ومعين ونظير ملك فقهر وعصي فغفر
وعبد وشكر وحكم فعدل وتكرّم وتفضّل ليس كمثله شيء

وهو قبل كل شئ وبعد كل شئ وفوق كل شئ وهو رب منفرد بعزته

ومتمكن بقوته متقدس بعلوه متكبر بسموه ليس يدركه بصر

ولم يحط به نظر وهو رؤف رحيم وقرب فبعد وبعد

فقرب عقوبته موجعة رحمته جنة عريضة هو الذي

وعظنا بالناطق والصامت لنزجر بهما عن ارتكاب السيئات ورزقنا

العقل لنهتدي في ظلمات المشكلات وميزنا باختصاصه

من بين سائر الحيوانات وجعله لنا حصنا وافيا لنخصن به من

جميع المهلكات وانه المستحق لجميع المحامد في كل الحالات

واشكره على الانعم المترادفة في جميع الاوقات واشهد

ان لا اله الا الله في جميع الموجودات واسبحه من كل

ما لا يليق به فهو الكبير المتعال على كل الكائنات وشهدت

ببعثة محمد عبده ورسوله ونبيه وصفيه وحبيبه وخليله

ارسله بالهدى ودين الحق ولو كره اهل الجهالات

صلّی اللہ علی محمّدٍ وآلہ الطّیّبین الطّاہرین المنتجبین المعصومین
اہل الولایاتِ الّذین اذہب اللہ عنہم الرّجس وطہّرہم وشرّفہم
علی سائر الخلق فانّ صلوات اللہ وسلامہ علیہم دائمین
بدوامِ ملکہٖ ولا حصر لہما ولا نہایاتٌ

امّا بعدُ ہاے ایغافل دل سرد واے ذاہل بیدرد در طلب لذّاتِ فانی ومعائبِ جسمانی
در تاب وتب میباشی ودلِ خود را بناخنِ حرص وآز میخراشی واز رغبت سعادتِ جاودانی
وخواہشِ مراداتِ آنجہانی افسردہ وپژمردہ مانی ومآل عاقبت کار وسرانجام امور آخرت
خود را ندانی از خوابِ غفلت بیدار باش واز مستی غرور ہشیار رو دیدہ بصیرت واز کن کہ شب
اجل نزدیک ست وصبحِ قیامت قریب وآدمی زاد ازین احوال بیخبر لہٗ ملکٌ
یُنادی کلَّ یومٍ لِدُوا للموتِ وابنوا للخرابِ بگوشِ ہوش بشنو کہ ملک مقرّب بحکم رب
ہر صبح وشام میگوید کہ اے فرزندانِ آدم وحوّا بزائید تا بمیرد وآباد کنید تا خراب شود باید کہ از مرگ
غافل نباشد کہ مرگ کسے را زندہ نخواہد گذاشت براین قول آیۂ قرآنی شاہد است
کلُّ نفسٍ ذائقۃُ الموتِ وجناب باری در جاے دیگر میفرماید اینما تکونوا

يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِيْ بُرُوْجٍ مُّشَيَّدَةٍ انسان ہر جا کہ باشد از پنجہ اجل رہائی نمی یابد
كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَّيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ فی الحقیقت بقا برای
ذاتِ باریست وباقی ہمہ ہالک وفانی باید کہ انسان ازین دنیای دون دل بندد کہ دنیا
چندروزے بیش نیست توشہ از برای این راہِ دراز مہیا کن اکنون شبِ فراق درپیش
است و روز تلاق درپی غنیمت شمار ہر ساعتے را کہ میگذرد مقام شکر است وآنچہ از زندگانی
گذشتہ برگشتن او محال وآنچہ باقی ست در محلِ نقصان و بر آن اتکا کردن عین نادانی وآن
گذشتہ بجز افسوس و تاسف حاصل و سود نیست جوانی رفت پیری رسید منیت در آمد
ہیچ نماندہ فرصت و فراغت بکلی از دست رفتہ ع دریاب کہ عمر برگذار است +
تَدَارَكْ فِيْ اٰخِرِ الْعُمُرِ مَا فَاتَكَ فِيْ اَوَّلِهٖ واز متابعت ہوا و مطاوعتِ نفس کہ ریع
وثمرہ آن حسرت ست وندامت پرہیزد لَا تَتْرُكْ مِنْ اَجْلِ حُظُوْظِ الدُّنْيَا الْفَانِيَةِ
طَلَبَ الْفَوْزِ بِنَعِيْمِ الْاٰخِرَةِ الْبَاقِيَةِ باید کہ باقی عمر را برباد و ضائع مکن و ہر دم و ہر ساعت
و ہر لحظہ در ذکر الٰہی متذکر باش و درود بر محمد مصطفٰے وآلہ الاتقیا عَلٰی اَزْوَاجِهِمْ
اَفْضَلُ الصَّلَوٰاتِ وَاَزْكَى التَّحِيَّاتِ مَا هَبَّتِ الرِّيَاحُ عَلَى الْاَشْجَارِ الْمُتَمَايِلَاتِ

وَتَغَنَّى عَلَى الرِّيَاضِ طُيُوْرٌ مُغَرِّدَاتٌ بفرست که نفعِ دارین و ثوابِ کونین حاصل

شود و رسولِ خدا بروزِ جزا شفیعِ تو شوند و طریقِ تساهل و تغافل پوئی چرا که دنیا ناپائدارست و حیات

نا استوار قدمِ مطاوعت از جادهٔ متابعت منحرف نگردانی تا سعادتِ ابدی و دولتِ سرمدی حاصل کنی

لَكَ الْخَيْرُ فَاسْمَعْ إِنَّنِي لَكَ نَاصِحٌ مَضَى أَمْسِ فَاسْمَعِ الْيَوْمَ يَنْفَعْكَ فِي غَدٍ

من آنچه شرطِ بلاغ ست با تو می گویم تو خواه از سخنم پند گیر و خواه ملال

پس اگر تو از جملهٔ صاحبانِ عقل و کیاستی و خداوندانِ درک و فراستی از دنیاے دون هر روز

بدو ته نانِ خشک قناعت کن و در سالے دو جامهٔ کرباس بساز تا آنکه از جملهٔ اهلِ هدایت و رشاد

و در زمرهٔ اولوا الالباب و سداد باشی و از ربقهٔ ایشان ساقط و خارج نگردی و در روزِ محشر

و زمانِ روزِ اکبر با فرقهٔ اهلِ خسران و گروهِ عاصیان محشور نشوی که یکایک این امر در خاطر

خطور کرده که یک رسالهٔ عجالهٔ کثیر الفائده بحیطهٔ تحریر در آورم مگر بسببِ تساهل و تغافل تعویق

رو میداد اتفاقاً روزے حبیبے از من فرمایش کرد که یک رساله در فضائلِ صلوات و استغفار

بنگار که اجرِ کثیر ربِّ قدیر عطا نماید عذرها پیش آوردم و حیلها کردم مگر آن حبیبِ لبیب

دامنم از دست نگذاشت رشتهٔ سخن بدرازی کشید و دستِ طلب از دامانِ مطلب جدا ماند

سخن کوتاه قصه مختصر این عاصی غریق بحرِ معاصی سیّد مظفر حسین ابن نواب سیّد علی حسین خان صاحب

معروف به نواب دولہ صاحب اعلی اللہ مقامہ فی دار الجنان حشرہ اللہ مع صاحب مقام

المحمود فی یوم الموعود باوصف عدیم الفرصتی نظر براین کردم وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ

خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّاَحْسَنُ اَمَلًا وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ مَنْ اَحْسَنَ عَمَلًا

کمرِ ہمت بر بستم و در جمع آوری و انتخاب ازین اجناسِ نفیسه و متاع لطیفهٔ شریفه

بجائے پائے وقت دندان بر جگر افشردم تا مومنین موقنین بہرہ یاب شوند و ثوابِ عظیم

و نفعِ جسیم در دین و دنیا حاصل کنند لہذا اسمندِ قلم را در فضائے اظہار جولان نمودم و فضائل

درود نامحدود و خواندن استغفار بسیار در رشتهٔ تحریر و بیان کشیدم و سفینهٔ مشحون از لآلی و انواع

جواہرات گوناگون گران بہا که موسوم به **غالی السمطین فی صلوات رسول الثقلین**

گردانیدم غفور الرحیم از سرِ جرم کرده و ناکردهٔ من درگذرد و عنانِ انتقام از صوبِ گناه معطوف

سازد و از مهلکهٔ حبس جہنم آزاد گرداند و پلّهٔ معاصی سبک سازد و از صراط مانند برق جہنده بگذراند

بحق النبی و آله الطاہرین صلوات الله علیہم اجمعین و از رحمتِ او بعید نیست که بر ہر قطرهٔ که

نظرِ رحمت اندازد در لحظه دریا شود و بر ہر ذرّه که پرتوِ عنایت بیفگند در دم آفتاب تابان شود

تا کے دست و قلم تحریرِ آن فرسایم ہمین قدر کافیست کہ او غفور الرحیم وارحم الراحمین ست

شعر وَمَا اَنَا اَشْرَعُ فِی الْمَقْصُوْدِ مُسْتَعِیْنًا بِاللّٰہِ الْمَلِکِ الْمَعْبُوْدِ

یَا رَبِّ ھَیِّیْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا وَاجْعَلْ مَعُوْنَتَکَ الْحُسْنٰی لَنَا مَدَدًا

وَلَا تَکِلْنَا اِلٰی تَدْبِیْرِ اَنْفُسِنَا فَالنَّفْسُ تَعْجِزُ عَنْ اِصْلَاحِ مَا فَسَدَا

مِنْکَ الْبِدَایَۃُ وَمِنْکَ الْھِدَایَۃُ وَاِلَیْکَ النِّھَایَۃُ وَعَلَیْکَ الْکِفَایَۃُ

اَنْتَ الْمُغِیْثُ وَاَنْتَ الْمُعِیْنُ اِیَّاکَ نَعْبُدُ وَاِیَّاکَ نَسْتَعِیْنُ —

بنائے این رسالہ بر دو تنویر نہادم یکے در فضائل صلوات بر رسولِ مختار و آلہ الاطہار

صلوات اللہ علیہم اجمعین و تنویر دیگر در ذکرِ استغفار حق سبحانہ وجل شانہ مؤلفِ این

رسالہ وہمہ مؤمنین را از نوائبِ سبز خنگ منحوس مصؤن و مامون دارد بحق النون والصاد

تنویر اول مرویست کہ پرسیدند یا رسول اللہ چگونہ است قول حق تعالیٰ کہ میفرماید

اِنَّ اللّٰہَ وَمَلٰٓئِکَتَہٗ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یٰٓاَیُّھَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْہِ

وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا معنی آن چیست فرمودہ کہ این از علم مکنون ست یعنی پوشیدہ از خلائق

واگر از من سوال نمیکردید از ان خبر نمیدادم حق تعالیٰ دو فرشتہ را بر من موکل گردانیدہ

ونام بردہ نمی شوم من نزد بندۂ مومن کہ بر من صلوات فرستد مگر این کہ دو فرشتہ میگویند
حق تعو ترا بیامرزد پس حق تعالے وملائکہ ور جواب آن دو ملک فرمایند آمین و ذکر کردہ نشوم
من نزد مسلمانے کہ صلوات بر من نفرستد الا آنکہ آن دو ملک گویند خدائے تعالے
نیامرزد ترا و خدا وملائکہ در جواب ایشان گویند آمین و تزد امامیہ آنست کہ بر ہر یک از ائمہ
علیہم السّلام بہ تنہائی صلوات میتوان فرستاد و زمخشری کہ از عدول ائمہ حنفیہ است
در فروع در تفسیر آیہ هُوَ الَّذِیْ یُصَلِّیْ عَلَیْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهٗ گفتہ بجوز بمصداق ہذا الآیہ
اَنْ تُصَلِّیَ عَلٰی اٰحَادِ الْمُسْلِمِیْنَ لٰكِنْ لَمَّا اتَّخَذَتِ الرَّافِضَةُ ذٰلِكَ فِیْ اَئِمَّتِهِمْ
مَنَعْنَاهُ وازانجملہ غزالی ومتوکل کہ از مقتدیان شافعیہ اند گفتہ اند کہ اَلْمُسْتَحَبُّ فِی الْقُبُوْرِ
التَّسْطِیْحُ لٰكِنْ لَمَّا صَارَ ذٰلِكَ شِعَارُ الرَّفْضَةِ عَدَلْنَاهُ اِلَی التَّسْنِیْمِ
وابن حجر شارح بخاری نیز مثل این عبارت در منع توجیہ اَلسَّلَامُ عَلٰی اٰلِ رَسُوْلِ اللّٰهِ
ذکر کردہ مؤلف ہدایہ فقہ حنفی گفتہ اِنَّ الْمَشْرُوْعَ التَّخَتُّمُ فِی الْیَمِیْنِ لٰكِنْ لَمَّا اتَّخَذَتِ
الرَّفْضَةُ عَادَةً جَعَلْنَا التَّخَتُّمَ فِی الْیَسَارِ وبعضے گفتہ اند کہ ما تجویز فاصلہ میان نبی و
آلِ او صلوات اللہ وسلامہ علیہم را رغماً للشیعہ کردہ ایم **اقول** بر ضمائر فیض مظاہر

اولی الالباب مخفی نیست کہ امام باید کہ قالع قلاع فتنہ وفساد وقامع بنیاد بغی و اضلاع
عناد وموانع مواد خسران معاد وادضاع نزاع وقاطع رشتہ خلاف واختلاف اُمّت
باشند نہ آنکہ جمعے از نصوصِ دین بے نصوص مفید یقین خود را بامامت موسوم ساختہ
بناے یک ملت را اساس ہر چہار شریعت نہند و در اصول و فروع باہم مختلف باشند
و در احکامِ الٰہی علیٰ رغم یکدیگر فتوے دہند و در قواعد شرع محمدی متابعتِ ہواے
نفوس ناقصۂ عقول فاسدہ خود نماید و سنگ تفرقہ کہ بحکم کریمہ وَلَا تَفَرَّقُوْا ممنوع
ونامشروع است در امّت آنحضرت صلعم انداختہ ایشان را سرگشتہ تیہ گمراہی نمودہ از
طریقہ مستقیم آنحضرت صلعم دور انداز ند تا شایستۂ امامت امت باشند و ہر کہ ذی عقل است
میداند کہ چون ہر یکے را چند ماموم و مقتدی بہم رسد باعث مخاصمت ومنازعت شود
وفسادہاے عظیم رو نماید پس فائدۂ امام حیثیت وجماعتے کہ بمجرد دعوی امامت محتاج
باقامت حجت نشدہ ایشان را امام ومقتدی خود دانند برخلاف آیۂ وَلَا تَتَّبِعُوا
السُّبُلَ متابعت ظاہر البطلان ایشان بر خود لازم دانند خالی از حماقت وغفلت
نخواہد بود وجمعے گفتہ اند وضو ساختن از حوض فضل ست از وضو ساختن در آب جاری

برغمِ شیعه و باین مطلب مربوط ست قول حق تعا اَلَّذِیْنَ یُؤْذُوْنَ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ
بِغَیْرِ مَا اکْتَسَبُوْا کہ درشانِ امیرالمومنینؑ نازل شده چه جماعتے از منافقان ایذا
وتکذیب او مینمودند وهرگاه کسے صلوات بر رسول صلعم میفرستد وآنجناب را داخل نکند
پس ایذاء آنحضرت نموده وایذاء آنحضرت ایذاء خدا است وچون ایذاء آن بزرگوار
ایذاء آنجناب باشد پس ایذاء او هم ایذاء خدا باشد واین صفت دیگرے را نباشد
پس او افضل باشد واز مقاتل منقول ست که آیۂ کریمۂ اِنَّ الَّذِیْنَ یُؤْذُوْنَ اللّٰهَ
وَرَسُوْلَهٗ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِی الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَةِ درشانِ امیرالمومنینؑ نازل شده ومرویست که بعد از
نزول آیۂ حضرت اقدس نبوی صلعم یک تار موے عنبر بوے خود را گرفته فرمود یا عَلِیُّ مَنْ اٰذیٰ
بِشَعْرَةٍ مِنْكَ فَقَدْ اٰذَانِیْ وَمَنْ اٰذَانِیْ فَقَدْ اٰذَی اللّٰهَ وَمَنْ اٰذَی اللّٰهَ فَعَلَیْهِ
لَعْنَةُ اللّٰهِ یعنی یا علی برنجاند یک موے ترا تحقیق که مرا رنجانیده وهرکه مرا برنجاند خدای را
رنجانیده وهرکه خدا را برنجاند بر اوست لعنتِ الٰهی واز رحمتِ حق دور شود ومانند این حدیث
بعینه درشانِ حضرت فاطمۂ واقع شده واین دو آیه هردو نص ست بر فضیلت آنجناب
شل آیۂ سابق حق تعا در سورۂ احزاب فرموده اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِکَتَهٗ یُصَلُّوْنَ

عَلَى النَّبِيِّ يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا فخر الدین رازی گفته

خدائے تعالے اہلبیت رسولخدا صلعم را در پنج فضیلت با آنحضرت مساوی فرموده است

اوّل در محبت خدائے تعالے میفرماید فَاتَّبِعُوْنِیْ یُحْبِبْکُمُ اللّٰہُ و در حق اہلبیت او

فرموده قُلْ لَّاۤ اَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِی الْقُرْبٰی دوم تحریم صدقه است

رسولخدا صلعم فرموده صدقه حرام ست بر من و بر اہلبیت من سوم در طہارت است

خدائے تعالے میفرماید طٰهٰ مَاۤ اَنْزَلْنَا عَلَیْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰۤی اِلَّا تَذْكِرَةً

لِّمَنْ یَّخْشٰی و در خصوص اہلبیت او میفرماید وَیُطَهِّرَكُمْ تَطْهِیْرًا چہارم در سلام

گفته است اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا النَّبِیُّ و در حق اہلبیت او فرموده سَلَامٌ

عَلٰۤی اٰلِ یٰسٓ پنجم در صلوات بر رسولخدا و آل او صلوات اللہ و سلامه علیه و علیہم

چنانچه در آخر تشهد وایضاً در غایۃ المرام از فرائد السمطین آورده که حموینی گوید شیخ امام مفتی

حرم خدا محب الدین احمد بن عبد اللہ بن ابی بکر طبری مکّی در مکّه معظمه در مقابل خانهٔ کعبه

مقدسه در برابر قبّه صخره در روز شنبه بعد از نماز عصر در روز چہاردہم شہر ذی الحجه سال

شش صد و ہفتاد و نه مرا خبر داد و این پنج صلوات را بانگشتان من شمرده گفت قاضی

حرم شمرد، اسحق بن ابی بکر طبری مرا خبر داد و وا آنها را بانگشتان من شمرد و گفت شیخ امام

شرف الدین ابو المظفر محمد بن علوان بن مهاجر موصلی مرا خبر داد و بانگشتان من شمرد

و گفت خبر داد مرا ابو الفرج یحیی بن محمود بن سلمہ ثقفی و آنہا را بانگشتان من شمرد و گفت

جدم مرا خبر داد و بانگشتان من شمرد و گفت شیخ ابو بکر بن خلف مرا خبر داد و بانگشتان من

شمرد و گفت امام ابو عبد اللہ محمد بن عبد اللہ بن محمد بن حمد ویہ بن نعیم حاکم مرا خبر داد و بہ

انگشتان من شمرد و گفت بانگشتان من شمرد عمرو بن حازم حافظ بکوفہ و گفت شمرد

بانگشتان من حرب بن حسن طحان و گفت بانگشتان من شمرد یحیی بن مساور حناط و گفت

بانگشتان من شمرد عمر بن خالد و گفت بانگشتان من شمرد علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب

صلوات اللہ و سلامہ علیہم و گفت بانگشتان من شمرد حسین بن علی بن ابی طالب

صلوات اللہ و سلامہ علیہم و فرمود بانگشتان من شمرد رسول خدا صلعم و فرمود جبرئیل علیہ السلام این

صلوات را در دست من شمرد و گفت این صلوات را ہمچنین شمارہ از نزد رب العزت

فرود آوردہ ام و صلوات اینست اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ کَمَا صَلَّیْتَ

عَلٰی اِبْرَاھِیْمَ وَاٰلِ اِبْرَاھِیْمَ اِنَّکَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ اَللّٰھُمَّ بَارِکْ عَلٰی مُحَمَّدٍ

وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَاٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ اَللّٰهُمَّ

تَرَحَّمْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا تَرَحَّمْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَاٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ

حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ اَللّٰهُمَّ وَتَحَنَّنْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا تَحَنَّنْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ

وَاٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ اَللّٰهُمَّ وَسَلِّمْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا سَلَّمْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ

وَاٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ و باین اخبار توان استدلال کرد بر عصمت اہلبیت عصمت علیہم السلام

زیرا که کسانے را که واجب است بر تمام امت صلوات بر ایشان در تمام فرایض یومیه

وآنکه صلوات بر ایشان اسباب استجابت دعاهاے امت سیّد رسل صلعم خواهد بود وآنکه

صلوات ایشان را بصلوات بر آنحضرت مقرون ساخت البته از براے ایشان

مشابهت تامه است عند الله تعم بحضرت رسول صلعم واز براے ایشان کرامت عظیمه و

ومنزلت مخصوصه ایست عند الله که برگزیدگان خدا خواهند بود وکسیکه باین موهبت

مخصوص شده باشد البته دامنِ طهارت او از لوثِ معاصی منزه است وملازمت

این مرتبه با عصمت که لطفِ خدائیت داده مستلزم امامت است و هو المطلوب عند الامامیه

رضوان الله علیهم ایضاً از کتاب مزبور واز فردوس دیلمی واز مناقب ابن معازلی

شافعی در باب سیم باسناد خود شان از امیرالمومنینؑ روایت کرده اند که رسولخدا صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرمود مَنْ صَلّٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ مِائَۃَ مَرَّۃٍ قَضَی اللّٰہُ لَہٗ مِائَۃَ حَاجَۃٍ ہر کہ بر من و بر اہلبیت من صد مرتبہ صلوات بفرستد خداوند صد حاجت او را برآورد **و نیز** از کتاب فردوس از امیرالمومنینؑ روایت کردہ کہ فرمود ہیچ دعائے نیست مگر آنکہ از میان آن دعا و آسمان حجابست تا آنکہ دعا کنندہ بر محمد و آل محمد صلوات اللہ وسلامہ علیہم صلوات بفرستد و چون صلوات فرستاد آن حجاب برداشتہ شود و آن دعا در آسمان داخل گردد و اگر چنین نکند آن دعا بصاحبش برگردد: **و از مناقب** الصحابہ سمعانی بہمین سند از آن جناب روایت کردہ کہ فرمود ہر دعائے از آسمان محجوبست تا آنکہ کنندہ صلوات بر محمد و آل محمد صلوات اللہ وسلامہ علیہم بفرستد **و نیز** از فرائد السمطین بسند خود از عقبۃ بن عامر روایت کردہ کہ گفت روزے مردے نزد رسولخدا ص آمد و نشست و من در آنحضرت بودیم عرض کرد یا رسول اللہ ما سلام بر ترا دانستیم چگونہ بر تو صلوات بفرستیم در نمازہائے خود آنحضرت جواب نفرمود تا اینکہ گفتیم کاش این مرد این سوال را نمیکرد بعد از آن فرمود ہرگاہ بر من صلوات بفرستید بگوئید اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلَی النَّبِیِّ

الاُمّيّ وعلى اٰلِ مُحَمَّدٍ كما صلّيتَ على ابراهيم وعلى اٰلِ ابراهيمَ وبارِكْ على مُحمّدٍ
النّبيّ الاُمّيّ وعلى اٰلِ مُحمّدٍ كما باركتَ على ابراهيمَ وعلى اٰلِ ابراهيمَ انّكَ
حَميدٌ مَجيدٌ وگفته است این حدیث باین اسناد حسن است وسند آن متصل ست بصحابی
ایضاً از ابونعیم در جزو چهارم از کتاب حلیة الاولیاء باسناد خود از کعب بن عجره روایت
کرده که چون آیه یا ایّها الّذین اٰمنوا صلّوا علیه وسلّموا تسلیما نازل شد مردی
بنزد رسول خدا صلعم آمد وعرض کرد یا رسول الله ما سلام کردن بر ترا دانستیم چگونه صلوات بر تو
بفرستیم فرمود بگوئید اَللّٰهُمَّ صَلِّ على مُحمّدٍ وعلى اٰلِ مُحمّدٍ كما صلّيتَ على ابراهيمَ
وعلى اٰلِ ابراهيمَ انّكَ حميدٌ مجيدٌ ابونعیم گفته این حدیث صحیح است وهمه اصحاب
حدیث در صحتِ او متفق اند و ایضاً از ابونعیم بدو سند روایت کرده از عبد الله طلحه
از پدرش واز یزید بن خارجه انصاری که عرض کردیم یا رسول الله قد علّمنا السّلام علیک
فکیف الصّلوات علیک فقال قولوا اللّٰهُمَّ صَلِّ على مُحمّدٍ وعلى اٰلِ مُحمّدٍ وبارِكْ
على مُحمّدٍ واٰلِ مُحمّدٍ كما صلّيتَ على ابراهيمَ واٰلِ ابراهيمَ انّكَ حميدٌ مجيدٌ ایضاً از فرائد السمطین
بسندِ خود از انس بن مالک روایت کرده که آنحضرت فرموده هر که بر من یک نوبت صلوات

بفرستد خدا تعالے دہ نوبت برا و صلوات بفرستد و دہ گناہ از و محو کند و دہ درجہ از براے
او بلند کند **و از تفسیر ثعلبی** بسند خود از ام سلمہ رض روایت کردہ کہ رسول خدا صلعم بفاطمہ فرمود
شوہر و فرزندانت را بنزد من حاضر گردان پس آنحضرت کسائی بر روے ایشان انداخت
پس دست مبارک بر سر ایشان بلند کرد و عرض کرد اَللّٰھُمَّ ھٰؤُلَاۤءِ اٰلُ مُحَمَّدٍ
صَلَوَاتُ اللّٰہِ وَسَلَامُہٗ عَلَیْھِمْ فَاجْعَلْ صَلَوَاتِکَ وَبَرَکَاتِکَ عَلٰی اٰلِ مُحَمَّدٍ
صَلَوَاتُ اللّٰہِ عَلَیْھِمْ فَاِنَّکَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ ام سلمہ گوید من یک طرف آن کسا را
بلند کردم تا داخل شوم حضرت آن را از دست من کشید و فرمود عاقبت تو بخیر است
ایضاً از تفسیر ثعلبی در تفسیر آیۂ شریفہ بسند خود از کعب بن عجرہ روایت کردہ است
کہ چون این آیہ بر آن سرور نازل شد عرض کردیم یا رسول اللہ کیفیت سلام بر ترا
دانستہ ایم صلوات بر تو چگونہ است فرمود بگوئید اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ کَمَا
صَلَّیْتَ عَلٰی اِبْرَاھِیْمَ وَاٰلِ اِبْرَاھِیْمَ اِنَّکَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ وَبَارِکْ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ
مُحَمَّدٍ کَمَا بَارَکْتَ عَلٰی اِبْرَاھِیْمَ وَاٰلِ اِبْرَاھِیْمَ اِنَّکَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ ومثل آن را
در صحیح بخاری در جزو ششم در اول کراس آن جزو بچندین سند و از **فرائد السمطین** بچند

سند و از صحیح مسلم در وسط جزو چہارم مانند آن را روایت کرده و در بعضے از اخبار زیادتی لفظ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ را ندارد و بعضے از انہا و بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ آه مذکور
نیست و بروایت فرائد السمطین حموینی یزید بن ابی زیاد از کعب خبر را روایت کرده پس
ازان گوید یزید گفت ابن ابی لیلے میگفت علی علیہ السّلام نیز با رسولخدا صلعم درین صلوات
شریک ست و در بعضے از کتب معتبره روایت نموده که بندهٔ ازین امت را نزد میزان
حساب بیاورند و اعمال او را بسنجند کفهٔ حسنات او سبک شود و امر شود که او را بدوزخ برند و چون
ملائکه او را برین مطلع کنند گریان شود و گوید مرا واگذارید تا بر حال خود گریه کنم ملائکه گویند که باتست
این گریه را در دنیا کنی که ترا نفع دهد که حال گریه نفعے ندارد گوید که من از فرزندان آدمم و تابِ
تحمل آتش ندارم و از خداوند خود این گمان نداشتم که من از امت محمد مصطفےٰ صلعم باشم و مرا
با یہود و نصارے در آتش جمع کند ملائکه با و گویند اینک محمد مصطفےٰ صلعم در سایۂ عرش نشسته است
او را بخوان شاید که بفریاد تو برسد پس آن بنده از روے بیخودی فریاد برکشد و گوید که یا رسول الله
اغثنی بفریاد من برس پس آنحضرت چون آواز او را بشنود خود را بکنار دوزخ رساند پس او را
گرفتار زبانۂ جہنم بیند پس ملائکه آنحضرت را تعظیم کنند و چون او آنحضرت را شناسد گمان کند

کہ ملکے از ملائکہ است پس آنحضرت بملائکہ فرماید کہ این بندہ را برگردانید کہ دفعۂ دیگر او را حسا
کنیم پس از حضرت رب العزت ندا رسد کہ این بندہ را بحبیب من واگذارید تا حساب او را
بسنجد پس آنحضرت او را بنزد میزان آوردہ بفرماید کہ بار دیگر اعمال او را وزن کنند پس کفہ
سیات او زیادہ و حسنات او سبک آید پس آنحضرت نامۂ کہ از نور چیزے بر آن نوشتہ باشند
از جیب خود بیرون آوردہ در طرف حسنات آن بندہ گذارد پس کفۂ اعمال میزان حسنات
او راجح آید و از جانب رب العزت ندا آید کہ او را داخل بہشت کنید پس در جنت بخدمت
آنحضرت شرف یاب گردیدہ عرض کند جناب تو کہ بودی و آن نامہ چہ بود کہ باعث نجات
من شد آنحضرت میفرماید کہ منم پیغمبر تو محمد مصطفےٰ صلعم کہ بمن استغاثہ نمودی و آن نامہ صلوات
تو بود کہ در دنیا براے من فرستادہ بودی **در وسائل الشیعہ** از کافی از احدہما
علیہما السلام روایت نمودہ کہ در میزان چیزے سنگین تر از صلوات بر محمد و آل محمد نیست
و اینکہ مرد ہر آئینہ اعمالش در میزان نہادہ میشود پس میل میکند پس صلوات بر پیغمبر صلعم را
در کفہ میگذارند سنگینی پیدا میکند **در جامع الاخبار** از جعفر بن محمد صلوات اللہ وسلامہ
علیہما مرویست کہ رسول خدا صلعم فرمودند من در روز قیامت در نزد میزان ہستم پس ہر کہ

گناہانش بر حسناتش سنگینی کند پس می آورم بصلواتیکه بر فرستاده تا که حسناتش سنگین مینمایم

در تفسیر **صافی** حضرت امام رضاؑ از حضرت امیر المومنینؑ روایت کرده که شنیدم از رسولخداؐ

که در حالت صحت و سلامتی از من فرمود که این آیه نازل شد اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِکَتَهٗ

یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یٰٓاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا که پس بعد وفات من

حق تعٰ و ملائکہ چنین درود خواہند فرستاد **ایضاً** ابو مغیرا از ابو الحسن روایت کرده که میفرمود

کسیکه بعد نماز صبح و مغرب درود بفرستد بر محمدؐ و آل محمدؐ و پاہا نگرداند و سخن ہم نکند و چنین

درود بخواند اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِکَتَهٗ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یٰٓاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا

عَلَیْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا پس صد حاجت اوبر آورده می شود ہفتاد در دنیا و سی

در آخرت مغیرا میگوید که پرسیدم از آنحضرتؑ که مراد از صلوات اللہ و صلوات ملائکہ

و صلوات مومنین چیست فرمود که صلوات خدا رحمت خدا است و صلوات ملائکہ تزکیہ

کردن از گناہ و صلوات مومن دعا است **صدوق** علیہ الرحمۃ در جامع الاخبار

آورده که حق تعٰ در سورۂ احزاب فرموده اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِکَتَهٗ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یٰٓ

اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا فرمود رسولخداؐ ہر که بر من یک مرتبہ درود بفرستد

حق تعالیٰ بر آن ده مرتبه درود می فرستد و هر که بر من ده مرتبه درود بفرستد حق تعالیٰ بر آن صد مرتبه

درود می فرستد و هر که بر من صد مرتبه درود بفرستد حق تعالیٰ بر آن درود خواهد فرستاد

هزار مرتبه و همیشه از آتشِ دوزخ محفوظ می ماند **و از زهر الریاض و شرح**

شرعة الاسلام از سفیان ثوری مرویست که گفت بعزمِ حاج بیرون رفتم پس جوانے

را دیدم که به پردۂ کعبه آویخته و در صلوات بر محمدؐ و آلِ اطهار او صلوات الله علیهم اکثار مینماید

پس من گفتم این بیت الحرم است و هر جاے دعائے دارد و من غیر از صلوات از تو

چیزے نمی شنوم پس سرش چیست آن جوان گفت من با پدرم بعزم حج بیرون

آمدیم پس در بعضے از منازل فرود آمدیم پس پدرم مریض شد و مُرد و صورتش سیاه شد

و چشمهایش کبود شد و سرش مثلِ سرِ خنزیر گردید پس گفتم از براے من سخت مصیبت است

مرگ پدرم و سیاهی رویش و این که مردم اگر مطلع شوند مرا سرزنش میکنند پس در دلم

گفتم که پدرم منافق بوده پس خواب مرا ربود پس در خواب دیدم جوانے متوسط القامة

کشاده چشم با ابروے پیوسته در نزدِ سرِ پدرم نشسته و دستِ مبارکش را بر روے پدرم

می مالید پس سیاهی او بدل بسفیدی شد و سرش ما نند اول شد و خواست که برگردد من

عرض کردم تو کیستی خدا ترا رحمت کند گفت آیا مرا نمی شناسی اَنَا سَیِّدُ وُلْدِ اٰدَمَ

اَنَا مُحَمَّدٌ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ بدان اے جوان کہ ملائکہ عذاب بعد از انکہ بر پدرت نازل

شدند ملائکہ صلوات من نزد من آمدند پس بمن خبر دادند از انچہ براو وارد آمد پس آمدم بنزد او

وانچہ براو وارد آمد بر داشتم واو صلوات برمن بسیاری فرستاد و حریص بشرابخوارگی بود

پس جوان میگوید من از خواب بیدار شدم و صورت پدرم را کشودم دیدم مثل ماہ است

پس الآن ترک نمیکنم صلوات بر محمدؐ وآل محمدؐ را سفیان گفت راست میگوئی آنچہ صدوق

علیہ الرحمہ در جامع الاخبار آوردہ کہ رسولخداؐ فرمود شخصیکہ برمن یک مرتبہ درود بفرستد

ہیچ گناہے بر ذمۂ او باقی نمی ماند ایضاً فرمود رسولخداؐ ہر کہ یک مرتبہ درود برمن بفرستد

حق تعالیٰ درے از عافیت براو بکشاید ایضاً ابن مسعود از جناب رسولخداؐ روایت کردہ کہ فرمود

آنحضرتؐ کہ در روز قیامت از امت من بہتر آنست کہ درود برمن زیادہ بفرستد ایضاً

رسولخداؐ از جناب امیرؑ وصیت نمود کہ اے علی ہر کہ درود برمن در شب و روز بفرستد

شفاعت من برائے او واجب است اگرچہ بر ذمۂ او گناہ کبیرہ باشد از غرائب الحکایات

سید جزائری منقول ست کہ یکے از اکابر دین گفت زنے بپسر خود تعشق بہم رسانید وہر قدر

خواست که با وے مقاربت کند نتوانست تا آنکه روزے قدرے شراب در طعام کرده بآن
پسر داد آن پسر مست و بیہوش شده آن زن آمد با پسرِ خود مقاربت کرد وازو حامله
شد پس آن پسر اراده تکه نمود درین بین آن زن وضع حملش شد دختر زائید پس
آن زن دختر را برداشت و بجاے برانداخت شخصے او را برداشته تربیت داده با وقت
آمدن پسر مادرش وفات نمود پسر پس از اطلاع بفوتِ مادر بسیار متاسف گردید روزے
با رفقاے خود احوال مادر را می گفت که بجنازه و فوت مادر حاضر نشدم این امر بر من بسیار
گران ست آن رفیق باو گفت اے فلانی این قدر تاسف و اندوه از براے مادر
فاحشه از چیست آن جوان گفت اے رفیق چرا بمادر من این نوع افترا میگوئی آن شخص
گفت که من دراین خصوص از براے تو برہانے بیاورم پس آن شخص آن جوان را بخاطر
آورد که در فلان وقت مادرت با تو چنین عمل کرده و زنِ وے ہمان دخترِ وے بود پس
آن جوان گفت من میروم و قبر مادرِ خود را می شگافم و او را بیرون آورده مے سوزانم آمد
بالاے قبرش قبرش را کشود بوے عطرے بدماغش رسید چون سنگے از طرفِ سرش
برداشت و نگاه کرد ناگاه مادرش را دید که بر سر تختے نشسته و جایش بسیار با صفا و بسیار وسیع

آن مرد از این حال متحیر مانده از مادر پرسید که ای مادر من بمن بگو که آن عمل که بتو نسبت میدهند که با من کرده آیا صحیح است یا نه مادرش گفت صحیح است گفت اے مادر پس این جلال وسلطنت از چیست گفت اے پسر این مرتبه از برکت صلوات بر محمد وآل محمد ولعن بر دشمنان ایشان یافتم ومن هر شب پنجشنبه وهر شب جمعه بعد از نماز هزار مرتبه میگفتم اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ اَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَاٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ وَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلٰى اَعْدَآءِ اٰلِ مُحَمَّدٍ مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ وَالْاٰخِرِيْنَ وشاید این جوان این مطلب را در خواب دیده باشد الا کمال بعد درود در **جامع الاخبار** از امام رضاؑ منقول ست هر کس که کفاره گناهان خود را خواهد که به هیچ قدرت بر آن نداشته باشد باید که درود بر محمدؐ وآل محمد بفرستد بتحقیق که درود گناهان را میریزاند **ایضاً** انس از رسول خدا صلعم روایت نموده که فرمود کسیکه بر من یک مرتبه صلوات بفرستد کل ملائکه بر او صلوات خواهند فرستاد و بر هر که ملائکه درود فرستند حق تعالیٰ بر او درود می فرستد و بر هر که حق تعالیٰ درود فرستد کل آسمان و زمین و آنچه در میان آنهاست همه درود می فرستند **ایضاً** فرمود رسول خدا صلعم کسیکه بر من یک مرتبه درود بفرستد در نامهٔ عمل او هیچ

گناہے باقی نمی ماند **ایضاً** فرمود رسولخدا صاکسیکہ بگوید صَلَّی اللّٰہُ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ

حق تعٰ عنایت خواہد فرمود ثواب ہفتاد و دو شہید و از گناہ پاک می شود چنانکہ از شکم مادر متولد

شدہ است **ایضاً** انس از جناب رسولخدا صا روایت کردہ کسیکہ نام من بگیرد و درود

بفرسید حق تعالےٰ گناہانش می آمرزد اگرچہ مثل ریگ عالج بودہ باشند **ایضاً** فرمود رسولخداؐ

کسیکہ یک مرتبہ بر من درود بفرسید کرام الکاتبین اعمالِ بد آن را تا سہ روز نمی نویسند

درجواہر الاخبار راز امیرالمؤمنینؑ نقل نمودہ کہ پیغمبر خدا صا فرمود زیاد بر من صلوات بفرستید

عرض کردم آیا صلوات بتو میرسد بعد از رحلت از دنیا فرمود بلے یا علی بدرستیکہ خدای تعالےٰ

موکّل گردانیدہ بقبر من ملکے را کہ آنرا اصلصائیل میگویند و آن در صورت خروس است

سرش در زیرِ عرشِ پروردگار چنگالہایش در زیر زمینِ ہفتم است سہ بال دارد ہرگاہ آنہا را

باز کند یکے در مشرق خواہد بود و دیگرے در مغرب و دیگرے بر زمینِ قبر من منتشر میشود پس

ہرگاہ بندہ گفت اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ آنرا میربایدچنانچہ مرغ دانہ را مے رباید

بعد از ان بر قبرِ من بال و پر می افشاند و میگوید یا محمدؐ بدرستیکہ فلان بن فلان بر تو صلوات

فرستاد و ترا سلام خواند پس آن صلوات را از برائے او در کاغذ رقیقی از نور با مشک اذفر

می نویسند و بست ہزار حسنہ از برای او ثبت می کنند و بست ہزار درجہ از برای او بلند میکنند و بست ہزار گناہ از نامۂ عمل او محو میکنند و بست ہزار درخت از برای او غرس مینمایند **صدوق در جامع الاخبار** از ابی بصیر و از جناب صادق ع روایت کردہ شخصیکہ درود بر رسولخدا صلعم و بر آلِ او ہر روز صد مرتبہ بفرستد ہفتاد ہزار فرشتہ آن درود را بخدمت آنحضرت صلعم برند قبل از درود فرستندہ **ایضاً** انس بن مالک از رسولخدا صلعم روایت کردہ کہ فرمود آنحضرت صلعم ہر کہ در دنیا زیادہ درود بفرستد آن در روزِ قیامت در ہر مقام بمن نزدیک خواہد شد و ہر کہ در روز جمعہ یا شبِ جمعہ صد مرتبہ بر من درود بفرستد حق تعالیٰ صد حاجتِ او برآورد ہفتاد از حاجت آخرت و سی از حاجتِ دنیا و معین خواہد کرد بعوضِ ہر درود فرشتۂ را و آن در قبرِ من می آید چنانچہ شما ہا تحفہ میبرید بجاہہاے خود و عرض خواہد کرد از من کسیکہ بر من صلوات فرستادہ با سمش و نسبتش و عشیرہ اش پس او را ثبت میکنم در نزد خود در کاغذ سفید **ایضاً** فرمود رسولخدا صلعم کسیکہ بر من روز جمعہ صد مرتبہ درود بفرستد گناہ ہشتاد سالۂ او آمرزیدہ خواہند شد **ایضاً** انس از جنابِ رسولخدا صلعم روایت کردہ کسیکہ روز جمعہ ہزار مرتبہ بر من درود بفرستد نمی میرد تا وقتیکہ مقامِ خود را در جنت بہ بیند **ایضاً** فرمود آنحضرت صلعم بسیار

بفرستید صلوات بروز جمعه برمن تحقیق کہ روز جمعه اعمال دو چند میشوند و سوال کنید از پروردگار خود

برای من آن درجه و وسیله را کسے عرض کرد که یا رسول اللہ آن درجه و وسیله در جنت

کدام ست فرمود که آن درجه ایست اعلیٰ ترین درجها در جنت که نمیرود در آنها مگر نبی مرسل

پس امید از خدا دارم که مستحق آن درجه باشم **ایضا** ازابی عبداللہ منقول ست کسے

سوال کرد از آنحضرت که افضل اعمال روز جمعه چیست فرمود درود بر محمد و آل محمد صد مرتبه

بعد نماز عصر و هر قدر زیاده بگوید بهتر ست **ایضا** از حضرت امام جعفر صادق منقولست کسیکه

صدقه در روز جمعه بدهد هزار نیکیها در نامه عمل او نوشته میشوند و کسیکه صلوات در روز جمعه و شب جمعه بفرستد

هزار نیکیها در نامه عمل او نوشته میشوند و هزار سیئه از و دور میشوند و هزار درجه برای او بلند میشوند تحقیق صلوات

بر محمد و آل محمد در شب جمعه منوّر و روشن میماند تا قیامت و ملائکه استغفار میکنند بر آسمان و فرشته که بر قبر رسول خدا

معین است استغفار میکند برای او تا قیامت **ملا محمد باقر مجلسی** در ربیع الاسابیع

بسند معتبر از حضرت صادق آورده که در روز قیامت حق تعالیٰ روزها را بصحرای محشر

در آورد بصورتیکه مردم بشناسند و روز جمعه در پیش آنها رود مانند عروس صاحب جمال

و کمالے که بخانه داماد برند پس بایستد بر در بهشت و روزهای دیگر در عقب او باشند پس

شہادت دہند و شفاعت نماید برائے ہر کہ صلوات بر محمدؐ و آل محمدؐ فرستد و فرمود کہ اقلش صد مرتبہ است و بہتر آنست کہ بعد از عصر باشد و افضل آنست کہ چنین بگوید اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ وَّعَجِّلْ فَرَجَھُمْ **در عین الحیات** بسند معتبر از امام جعفر صادقؑ منقول ست کہ چون شب جمعہ میشود نازل میشوند از آسمان ملائکہ بعدد ذرات ہوا یا بعدد مورچگان و قلمہائے طلا و لوحہائے نقرہ در دست دارند و نمی نویسند تا روز شنبہ عملے را بغیر صلوات بر محمدؐ و آل محمدؐ پس درین شب و روز بسیار صلوات بفرسید و فرمود کہ سنت موکدہ است کہ در ہر روز جمعہ بر محمدؐ و اہلبیت او ہزار مرتبہ صلوات بفرسید و روزہائے دیگر صد مرتبہ **ایضاً** امام محمد باقرؑ فرمودہ کہ ہیچ عملے در روزِ جمعہ مقبول نیست از صلوات بر محمدؐ و آل محمدؐ **ملا حسن یزدی** در انوار الہدایہ انس از جناب رسولخداؐ نقل کردہ کسیکہ یک ہزار مرتبہ روز جمعہ بر من درود بفرسید از دنیا نمیرود تا اینکہ مقام خود در جنت بیند و باز فرمود کہ ثواب درود بر محمدؐ و آل محمدؐ مثل ثواب تسبیح و تہلیل و تکبیر است پیشِ خدا و باز فرمود کہ حق تعالیٰ دو یست ہزار سال قبل از عرش عمود را خلق کردہ است پس وقتیکہ آفرید عرش را بر سر آن عمود عرش را قائم نمود و پائین آن عمود از زمین ہفتم ملصق شد و آن عمود ہفت صد ہزار

شاخ دارد و در هر شاخ هفت صد هزار ملک و برای هر ملک هفت صد هزار سر اند و در هر سر هفت صد هزار صورت است و در هر صورت هفت صد هزار دهن اند و در هر دهن هفتصد هزار زبان و از هر زبان در هر ساعت هفت صد هزار مرتبه استغفار میکنند و هفت صد هزار مرتبه تحمید و هفت صد هزار مرتبه تهلیل و هفت صد هزار مرتبه تمجید و هفت صد هزار مرتبه تکبیر میگویند خدارا پس هرگاه کسے بگوید اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ درود می فرستد بر آن هر ملک هفت صد هزار مرتبه پس از آن ملائکه عرض میکنند بار الٰها این بندۂ تو فلان بن فلان و ساکن فلان قریه درود بر نبی تو یک مرتبه فرستاده و تو حکم کرده ما را بدرود و تحمید و تهلیل و تکبیر و تمجید و استغفار و آنچه تو گفتی بجا آوردیم پس حق تعالیٰ میفرماید که درود بفرستید و حمد و تهلیل و تکبیر و تمجید و استغفار بکنید برای او و والدین او تا روز قیامت تا اینکه داخل شود بغیر حساب و عذاب

صاحب سائل از عبد الله بن سنان از ناصیه روایت کرده که گفت ابو جعفر سلام الله علیه فرمود که هر که بعد از نماز عصر در جمعه بگوید اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ الْاَوْصِیَاءِ الْمَرْضِیِّیْنَ بِاَفْضَلِ صَلَوَاتِکَ وَبَارِکْ عَلَیْهِمْ بِاَفْضَلِ بَرَکَاتِکَ وَعَلَیْهِمُ السَّلَامُ وَعَلٰی اَرْوَاحِهِمْ وَاَجْسَادِهِمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُهٗ مانند ثواب جن و

انس دران روز از برای او خواهد بود **در مقنع** منقول ست از حضرت صادق ؑ که فرمود صدقه
در شب جمعه و روزش مقابل ہزار نماز است و صلوات بر محمد و آلش صلوات اللہ علیہم
با ہزار حسنہ برابر است و خداوند در گفتن صلوات ہزار گناہ را محو میکند و ہزار درجہ بلند مینماید الخ
صدوق علیہ الرحمۃ از محمد باقر ؑ روایت کردہ بہترین اعمال یوم جمعہ صلوات بر محمدؐ و آل
محمدؐ است **شیخ مفید** در مقنع از صادق ؑ روایت کردہ کہ در ہر پنجشنبہ و شب جمعہ
ملائکہ از آسمان می آیند و ہمراہ شان قلمہاے طلا و لوحہاے نقرہ میباشد نمینویسند بر آن
مگر درود بر محمدؐ و آل محمدؐ در آن شب جمعہ و عوض آن درود ہزار حسنہ در نامۂ عمل مصلّے
می نویسند و ہزار عمل بد از و محو میکنند و ہزار درجہ در بہشت بلند میکنند و بتحقیق کہ درود فرستندہ
بر محمدؐ و آل محمد صا در شب جمعہ و روز جمعہ نور چہرہ اش تا آسمان میرود و ہمین سان چہرہ اش
تا قیامت منور می ماند و ملائکہ آسمانہا استغفار میکنند براے او و ملکے کہ بر قبر آن حضرت صلعم
موکل است آنہم استغفار میکند تا روز قیامت **در محاسن برقی** از حماد بن عثمان
منقول ست کہ او سوال کرد از امام جعفر صادق ؑ کہ افضل ترین اعمال روز جمعہ کدام است
فرمود صلوات بر محمدؐ و آل محمدؐ صد مرتبہ فرستادن و یک مرتبہ بعد عصر و ہر قدر کہ زیادہ باشد

ہمہ ہا افضل است **ایضاً** اسمعیل بن زیاد سکونی از امام جعفر صادق ع نقل کردہ کہ فرمود

رسولخدا صلعم کسیکہ درود بفرسید بر من در ہر روزیکہ خواہد یعنی از جمعہ تا جمعہ پانصد مرتبہ لبیں می آورد

حق تعالیٰ ہر حاجتیکہ داشتہ باشد **در صحائف الاعمال** در ضمن اعمال روز آدینہ

از امیر المومنین ع آوردہ کہ حضرت رسول صلعم فرمود کہ ہر کہ روز جمعہ صلوات فرستد بگوید

صَلَوَاتُ اللّٰہِ وَمَلَآئِکَتِہٖ وَاَنْبِیَآئِہٖ وَرُسُلِہٖ وَجَمِیْعِ خَلْقِہٖ عَلٰی مُحَمَّدٍ

وَّاٰلِہٖ وَرَحْمَۃُ اللّٰہِ وَبَرَکَاتُہٗ بدرستیکہ صلوات دادہ باشد بمقدار صلوات

ہمہ خلائق و روزِ قیامت در زمرۂ حضرت رسول صلعم او را برانگیزانند و آنحضرت صلعم دستِ او

بگیرد و بہشت برد **صدوق علیہ الرحمہ** نوشتہ کہ ابوالحسن ع از رسول رب العلمین

روایت کردہ کسیکہ روز جمعہ بر من صد مرتبہ درود بفرسید برآرد حق تعالیٰ شصت حاجتہاے

او از دنیا و آخرت **در تفسیر امام حسن عسکری** ع مذکور است کہ مردے از مومنان

روزے بخدمت رسولخدا صلعم آمد حضرت از و پرسید کہ چگونہ می یابی دلِ خود را با برادران مومن تو

کہ موافق اند با تو در محبت محمدؐ و علی علیہما السّلام و عداوتِ دشمنان ایشان گفت

ایشان را مانندِ جان خود میدانم و ہر چہ ایشان را بدردی آورد مرا بدردمی آورد و ہر چہ ایشان را

شاد میگرداند مرا شاد میگرداند و ہرچہ ایشان را غمگین میکند مرا غمگین میکند حضرت فرمود
پس توئی دوست خدا و پردا مکن از بلاہا و تنگیہاے دنیا کہ حق تعالیٰ بسبب آنچہ گفتی آن قدر
نعمت بتو خواہد داد کہ احدے از خلق خدا چنین سودے نکردہ باشد مگر کسیکہ برمثل حال تو باشد
پس راضی و شاد باش باین حال نیکے کہ داری بعوض مالہا و فرزندان و غلامان و کنیزان
کہ دیگران دارند بدرستیکہ تو باین حال از ہمہ توانگران غنی تری پس زندہ دار ہمہ اوقات خود را
بصلوات فرستادن بر محمدؐ و علی و آل طیب ایشان پس آن مرد ازین بشارت شاد شدہ
پیوستہ بر صلوات بر آنحضرت و آل مطہر او مداومت میکرد روزے ولی وددومی باو رسیدند
اوّلی گفت اے فلان محمدؐ نیکو توشہ براے گرسنگی و تشنگی تو داد دومی گفت محمدؐ از روے
باطل ووعدہاے دروغ کہ ہمیشہ مردم را با آن بازی میدہد خوب توشہ ہمراہ تو کرد و ہر روز
دیگر او را در بازار دیدند وبا یکدیگر گفتند کہ این سفیہ را بایدا استہزا کنیم پس نزد او آمدند ددومی
باو گفت امروز مردم تجارتہا درین بازار کردند و نفع بردند تو چہ تجارت کردہ گفت ماے
نداشتم کہ تجارت کنم ولکن صلوات می فرستادم بر محمدؐ و آل محمدؐ گفت سود نا امیدی و محرومی
بردہ و چون بخانہ خواہی رفت خوان گرسنگی براے تو گستردہ خواہد بود کہ الوان طعامہا

و شرابهای خبیث در آن چیده باشند و فرشتگان که برای محمد گرسنگی و تشنگی و ذلت می آورند
بر دورِ خوان تو حاضر خواهند بود آن مرد گفت بخدا قسم یاد میکنم که چنین نیست بلکه محمد صلعم
رسولخداست و هر که با وی ایمان آورد از محققان و سعادتمندان اوست و بزودی خدا گرامی خواهد داشت
آنها را که با وی ایمان آورده اند بانچه خواهد از کشادگی روزی و بانچه مصلحت داند از تنگی که بعد از آن
راحتهای بسیار هست در این سخن بودند که ناگاه مردی پیدا شد و ماهیی در دست داشت
که بدبو و فاسد شده بود بر سبیلِ طنز آن دو نفر گفتند که این ماهی را باین مرد که از صحابهٔ رسولخداست
بفروش ماهی فروش بآن مرد گفت بخر این ماهی را که کسی از من نمی خرد گفت زری ندارم
آن دو نفر گفتند که بخر زرش را رسولخدا میدهد پس ماهی را آن مرد گرفت و صاحب ماهی
بخدمتِ حضرت رفت و حضرت اسامه را فرمود که یک درهم باو بدهد و آن مرد شاد برگشت
و گفت این درهم چند برابر قیمت ماهی من است پس آن مومن در حضورِ ایشان شکم ماهی را
شگافت ناگاه جوهر نفیس از میانِ شکم ماهی بیرون آمد که بدویست هزار درهم می ارزید
آن دو نفر بسیار محزون شدند و از پی صاحب ماهی رفتند و گفتند در میان شکم ماهی تو
دو گوهر گران بها پیدا شد و تو ماهی را فروختهٔ و اینها را نفروختهٔ برگرد و گوهرها را بگیر و چون

صاحب ماہی آمد و گوہرہا را گرفت در دستِ او دو عقرب شد و دستہاے او را گزیدند ماہی فروش

فریاد زد و آنہارا از دست انداخت آن دو نفر گفتند کہ اینہا از جادوے محمدؐ عجیب نیست پس

آن مومن در شکم آن ماہی دو گوہر گرانبہاے دیگر یافت و بر داشت باز ایشان بصاحب ماہی

گفتند کہ اینہا نیز از تست بگیر چون ارادہ کرد کہ بگیرد آنہا دو مار شدند و براو حملہ کردند و او را گزیدند

صاحب ماہی فریاد زد کہ بگیر اینہا را کہ من نمیخواہم پس آن مومن مارہا و عقربہا را گرفت و باعجاز

حضرت رسولؐ چہار گوہر گرانبہا شدند و آن دو نفر بیکدیگر گفتند کسے را در سحر از محمد صلعم

ماہر تر ندیدہ ایم آن مومن گفت اے دشمنانِ خدا اگر اینہا سحر است پس بہشت و دوزخ ہم

سحر است اے دشمنان خدا ایمان بیاورید بخداے کہ نعمتہاے خود را بر شما تمام کردہ است

و عجائب قدرت خود را بشما نمودہ است پس آن چہار گوہر را بخدمت حضرت رسولؐ آورد و جمعے

تجار غریب کہ براے تجارت بمدینہ آمدہ بودند حاضر شدند و آنہارا بچہار صد ہزار درہم خریدند و حضرت

فرمود کہ خدا این نعمت را براے این بتو داد کہ تعظیم کردی محمد رسول خداؐ و علیؑ برادر و وصی او را

آیا میخواہی کہ ترا خبر دہم تجارت سودمندی کہ این مالہا را در معرض آن تجارت درآوری گفت

بلے یا رسول اللہ فرمود کہ اینہا را تخمِ درختان بہشت گردان و قسمت کن بر برادرانِ مومن خود

که بعضی مانند تو اند در صدق عقیده و اخلاص و بعضی از تو پست ترند و بعضی ترند بدرستیکه هر چه
با ایشان اتفاق میکنی آن را برای تو تربیت میکنند و ثوابش را مضاعف میگردانند تا آنکه
هزار برابر کوه ابو قبیس و کوه احد و کوه ثور و کوه بیشتر میشود و خدا باز برای تو قصرها در بهشت بنا
میکند که کنگرهٔ آن قصرها از یاقوت باشد و قصرهائی طلا بنا میکند که کنگرهٔ آنها از زبرجد باشد
پس مرد دیگر برخواست و گفت من که اینها را ندارم که صرف کنم برای من چه ثواب خواهد بود فرمود
که از برای تست محبت خالص و شفاعت نافع ما که ترا میرساند باعلیٰ درجات بهشت بسبب
دوستی ما اہل بیت و دشمنی دشمنانِ ما **در جلد ثالث بحار** از رسول خدا صلعم منقول ست
که فرمودند بدرستیکه خدا امر فرمود جبرئیل را در شبِ معراج پس قصور جنان را بر من عرضه نمود
پس دیدم آنها را که از طلا و نقره بود و ملاطش مشک و عنبر بود غیر ازین که دیدم از برای بعضی
از انها شرف عالیه بود یعنی قصرها و در پیشش دہلیز بود و از جلو و عقبش باغ بود و بعضی از انها چنین
نبود پس من گفتم اے جبرئیل چرا این قصرها شرف و دہلیز و باغ ندارد پس گفت یا رسول اللہ صلعم
اینها قصرہائے نماز گذارندگان ست که بعد از نماز کسالت می ورزند ازین که بر تو و بر آلِ تو
صلوات بفرستند و بنائے این شرفها از صلوات ست پس اگر صلوات فرستاد از برای او

بنا میشود و اِلّا بے شرف باقی می ماند تا معلوم باشد کہ قصرے کہ شرف ندارد آن از برائے

کسے ست کہ کسالت ورزیدہ صاحبش بعد از نمازش از صلوات بر محمدؐ و آلِ او صلوات اللہ

علیہم اجمعین **و در بعضے** از کتب روایت شدہ کہ روزے مرد فقیرے نزدِ حضرت رسولؐ

آمد و گفت بغایت پریشانم و صاحب عیال بفریادم برس کہ مرا از مالِ جہان ہیچ چیز نیست

و در ہیچ رہگذر مخلصی ندارم و از جورِ فقر و فاقہ بتنگ آمدہ ام آنحضرت فرمود اگر خواہی کہ خدا تعالیٰ

ترا توانگر گرداند بر من و آلِ من صلوات بفرست تا حق تعالیٰ ترا از آسمان روزی فرستد آن مرد

صلوات بر محمدؐ و آلِ او را وردِ زبان ساخت و شب و روز بر آنحضرت صلوات می فرستاد

چند روزے کہ بدین شیوہ گذرانید روزے گذاش بویرانہ افتاد پایش بخشتے برآمدہ خشت

برکنار افتاد پس سبوئے پیدا شد چون سر آن را کشود پُر از زر سرخ بود خواست کہ بردارد بخود

اندیشید کہ حضرت رسولؐ فرمود کہ روزی تو از آسمان پیدا آید و آنحضرت صادق ست نہ کاذب

آن سبو را بحل خود گذاشتہ و بخانہ خود آمد و با زنِ خود حکایت میکرد و آن مرد را در ہمسایگی جہودے

بود دو آشنا را این مکالمہ کنیزان آن جہود بالائے بام بودند ہمہ را شنیدند و بخواجہ خود خبر دادند

خواجہ با آن کنیزان بآن خرابہ شدہ سبو را برداشتہ بخانہ آوردند چون سر آن باز کردند پُر از

عقرب بود گفت این مرد محمدیست و مارا باین وسیله جادو کرده است و این سبو را بر سوراخ
خانهٔ او باید برد و در خانهٔ اش سرنگون باید کرد که انچه کرده بخودش راجع شود پس آن سبو آورده
و بر بام آن فقیر آمده بخانهٔ او سرنگون کردند مرد فقیر دید که تمام زر سرخ است زبان بحمد خدا کشود و
و صلوات بر محمدؐ و آلِ او فرستاد آن جهود در تعجب مانده فریاد برآورده که این چه سر است که این
سبو تا حال پُر از عقرب بود و الحال زر از وی می ریزد آن مرد حال و قصه خود باز گفت و
اے جهود از روے صدق مسلمان شو تا این زر را با تو برادروار قسمت کنیم آن جهود از روے
اخلاص مسلمان شد و شهادتین بر زبان راند و صلوات بر محمدؐ و آلِ او فرستاد آن مرد
آن زر را با او قسمت کرد **صدوق**ؒ آورده که جابر از رسولخداؐ روایت کرده که فرمودؐ
کسیکه نامِ مرا ببرد و درود نفرستد پس آن شقی است و هر کس که در ماهِ رمضان امورِ خیر نکند
آن شقی است و کسیکه با والدین خود یا از یکے نیکی نکند پس آن شقی است **ایضاً** از انحضرت
صلعم منقول ست که فرمود کسیکه نامِ من بگیرد و درود نفرستد راهِ جنت گُم میکند **ایضاً**
از امام جعفر صادقؑ منقول ست که هرگاه پیشِ شما ذکرِ رسول کرده شود باید که صلوات بسیار
بفرستید بتحقیق درود بر نبیؐ کسیکه یک مرتبه می فرستد هزار مرتبه هزار صفِ ملائکه درود می فرستند

وہیچ مخلوق باقی نمی ماند کہ بر این بندۂ مومن درود نفرستند پس کسیکہ از درود فرستادن اعراض

نماید آن جاہل است وخدا و رسول از و بیزار اند و سزاوار نیست کہ صلوات بر من نوشتہ نشود

چنانکہ در این اعصار متعارف است شہید ثانی مرحوم فرمود اول کسیکہ صلوات بر من نوشت

باین طریق صلعم دست اوقطع میشود وکمتر چیزے کہ در اخلال بصلواتست فوت شدن ثواب عظیم است

از او زیرا کہ وارد شدہ از پیغمبر صلعم کہ فرمودند کسیکہ صلوات بر من بفرستد در کتابے ملائکہ ہمیشہ براے او

استغفار میکنند مادامیکہ اسم من دران کتاب ست در **عین الحیات** نوشتہ کہ در احادیث

معتبرہ منقول ست کہ ہر وقت نام مبارک آنحضرت صلعم مذکور شود صلوات بر او و بر آلِ او فرستادن

واجب ست **شیخ بہائی** در مفتاح الفلاح در ذکر اذان نمازِ صبح آوردہ بدرستیکہ اذان

نمازِ صبح از متحمات است تا این کہ سید مرتضیٰ قائل شدہ اند بوجوب آن بر مردان و موافقت

کردہ است باو ابن ابی عقیل و قائل شدہ است بہ بطلانِ نماز صبح بسبب ترک اذان و وقتیکہ

نام آنحضرت صلعم بشنوی در اذان یا غیر آن پس صلوات باید فرستاد بتحقیق کہ روایت کردہ است

رئیس المحدثین در فقیہ بسند صحیح از امام جعفر صادق ع روایت کردہ است کہ فرمود کہ بفرست

بر پیغمبر صلعم ہر گاہ ذکر کنی او را یا ذکر کند ذکر کنندہ و در اذان و غیر آن و پوشیدہ نماند کہ ظاہر این حدیث

دلالت میکند بر وجوب صلوات بر آنحضرت صلعم بر ہر ذکر کنندہ و شنوندہ و بعضے اہل سنت گفتہ اند

بر وجوب صلوات بر آنحضرت صلعم در تمام عمر یک مرتبہ و بعضے در ہر مرتبہ قائل شدہ اند و این

مذہب رئیس المحدثین است و اما آنچہ مذہب او ست از عدم وجوب صلوات بر پیغمبر در تشہد

اول در نماز پس مراد آنست کہ جز و نماز نیست و باعتبار آن واجب نیست نہ این کہ نام آنحضرت صلعم

مذکور شود و صلوات فرستادن بر او واجب نباشد پس منافاتی نیست در میان ہر دو کلام

و تحقیق کہ موافقت کردہ است با و صاحب کنز العرفان در وجوب صلوات ہر گاہ ذکر نام

آنحضرت صلعم شود و این قول صحیح تر است و تحقیق کہ استدلال میکند بر این بقول خدا تعالےٰ

وَلَا تَجۡعَلُوۡا دُعَآءَ الرَّسُوۡلِ بَيۡنَكُمۡ كَدُعَآءِ بَعۡضِكُمۡ بَعۡضًا یعنی مگردانید خواندن رسول

را در میان خود مثل خواندن بعضے از شما بعضے دیگر را و آنچہ روایت شدہ است از آنحضرت

صلعم کہ فرمود ہر کس کہ مذکور شدہ ام من نزد او پس صلوات نفرستادہ است بر من پس داخل

شدہ است آتش را پس دور گردانیدہ است او را خدا تعالےٰ و آنچہ روایت شدہ است

کہ سوال کردہ میشد آنحضرت صلعم از قول خدا تعالےٰ اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهٗ يُصَلُّوۡنَ عَلَى

النَّبِىِّ ؕ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا صَلُّوۡا عَلَيۡهِ وَسَلِّمُوۡا تَسۡلِيۡمًا پس فرمود کہ این از علوم مکنون ست اگر

در شروع کتاب تمام وکمال این حدیث مذکور است رجوع بآن باید نمود پوشیده نماند که ظاهر
قول حضرت باقرؑ در حدیث اول که هرگاه ذکر کنی تو او را یا ذکر کند او را ذکر کننده اقتضا میکند
وجوب صلوات را خواننده مذکور شود آنحضرت صلعم بنام مبارک یا به لقب یا به کنیت وممکن ست
که مذکور شدن آنحضرت صلعم بضمیری که راجع باو باشد نیز چنین باشد واطلاع نیافته ام در کلام علمای
ما درین باب بر چیزی واحتیاط موجب آنست که ما گفتیم که در همه صورتهای مذکوره صلوات
فرستاده شود وبدانکه ظاهر تر آنست که قدر واجب ادا میشود بگفتن اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ
وَآلِ مُحَمَّدٍ واما آنچه روایت شده است که چون آیهٔ مذکوره نازل شد گفتند یا رسول الله
هٰذَا السَّلَامُ عَلَیْکَ قَدْ عَرَفْنَاهُ فَکَیْفَ الصَّلٰوةُ عَلَیْکَ یعنی این سلام بر تو بود که دانستیم
آن را پس چگونه صلوات بر تو پس فرمود که بگوئید اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَمَا
صَلَّیْتَ عَلٰی اِبْرَاهِیْمَ وَآلِ اِبْرَاهِیْمَ وَبَارِکْ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَمَا بَارَکْتَ عَلٰی اِبْرَاهِیْمَ
وَآلِ اِبْرَاهِیْمَ اِنَّکَ حَمِیْدٌ مَجِیْدٌ پس ظاهر آنست که مراد بآن بیان افضل کیفیات صلوات برآنحضرت است
نه این که خصوص این نحو واجب باشد وسزاوار آنست که هرگاه صلوات بفرستی براین نحو
ملاحظه کنی این را که آنحضرت صلعم از جمله آل ابراهیم است پس صلوات بران حضرت فرستاده میشود

اول درضمن صلوات برابراہیمؑ وغرض از تشبیہ آنست کہ مخصوص شوند پیغمبرؐ وآلِ او بصلواتے
دیگر علیحدہ مثلِ آن صلواتے کہ شامل بود ایشان را وغیر ایشان را از بقیہ آل ابراہیمؑ پس
بنابراین لازم نمی آید خلاف قاعدہ کہ مقرر شدہ است میانِ اہل بلاغت کہ ہرگاہ چیزے را
بچیزے تشبیہ دہند باید کہ مشبہ بہ اقوی باشد از مشبہ وحالانکہ پیغمبرؐ افضل بود از ابراہیمؑ پس
تشبیہ صلوات بر آنحضرتؐ باید کہ افضل باشد بصلوات برابراہیمؑ منافی آن قاعدہ مینماید زیراکہ
بسبب ملاحظۂ مذکورہ منطبق میشوند کلام بران قاعدہ چہ شکے نیست کہ صلواتے کہ شامل ہمہ
آلِ ابراہیمؑ باشد من حیث العموم اقوی است از انچہ مخصوص بہ بعضے باشد پس مشبہ بہ یعنی
برہمہ آل کہ پیغمبرؐ وآل او از جملۂ ایشانند اقوی است از مشبہ یعنی صلوات بر خصوص پیغمبرؐ
وآلِ او پس مخالفتِ قاعدۂ مذکورہ لازم نیامد وبعضے توجیہ کردہ اند این تشبیہ را باین کہ صلوات
برابراہیمؑ باعتبارِ این کہ بیشتر واقع شدہ است اقویست محض ہمین کافیست در تشبیہ ہرچند
مشبہ باعتبارِ کیفیت اقوی باشد وتوجیہ کردہ اند نیز باین کہ مشبہ صلوات برآل تنہا است
پس جائز است صلوات برابراہیم وآلِ او اقوے باشد از صلوات برایشان وضعیف شمردہ اند
توجیہ اول بسبب قولِ آنحضرتؐ کُنْتُ نَبِیًّا وَّاٰدَمُ بَیْنَ الْمَآءِ وَالطِّیْنِ ۵ پس چگونہ

صلوات بر ابراہیم مقدم باشد بر صلوات بر آنحضرت صلعم و توجیہ دوم را نیز ضعیف شمردہ اند
باعتبار آنکہ خلاف متبادر بفہم است چہ ایشان سوال کردہ اند از کیفیت صلوات بر پیغمبر صلعم پس
قول باین کہ غرض تشبیہ صلوات بر آل تنہا است خلاف ظاہر است و این تشبیہ را توجیہات
دیگر ہم ہستند کہ ما بعضے از انہا را ذکر کردہ ایم در مبحث تشہد از کتاب حبل المتین و صاحب
انوار نعمانیہ نیز در دفع این اشکال و رفع این اعضال وجہے چند آوردہ وجہ اول اینست
کہ مراد تشبیہ کردن اصل صلوات است بصلوات نہ تشبیہ کمیت بکمیت چنانکہ خدا تعالی میفرماید
كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ پس مراد درین آیہ وجوب روزہ است
نہ مقدار و کمیت و وقت آن درین جواب شہید ثانی علیہ الرحمہ رد کردہ اند کہ کاف برائے
تشبیہ است و صفتے است از برائے مصدرے کہ حذف شدہ یعنی صلواتے کہ مماثل صلوات
بر ابراہیم ع است می فرماید و ظاہر اینست اقتضائے مساوات میکند زیرا کہ آن دو چیز کہ مثل
ہم شدند در وجوہ ممکنہ مساوی ہم ہستند وجہ دوم اینست کہ صلوات باین لفظ جاریست
در ہر صلواتے بر زبان ہر صلوات گذارندہ تا انقضائے تکلیف پس انچہ حاصل میشود از پیغمبر صلعم
نسبت بر مجموع صلوات اضعاف مضاعف میشود و زیادہ میشود از صلوات بر ابراہیم ع و این

جواب ہم رد شدہ کہ تشبیہ واقع شدہ در صلواتے کہ ذکر میشود یکے باشد نہ این کہ از ابراہیم یکے باشد

واز حضرت مجموع صلوات پس مقصود از مماثل تنہا بہ تنہای است **وجہ سوم** انیست کہ مطلوب

ہر صلوات گذارندہ در صلوات مساوی بودن برابراہیم است پس ہرکدام طالب صلوات مساوی

ہستند از براے ابراہیمؑ پس ہرگاہ جمع کنی مطلوب ہر صلوات گذارندہ را زیادہ آید صلوات بر

پیغمبر آن صلوات برابراہیمؑ جواب این ہم معلوم **وجہ چہارم** انیست کہ دعا تعلق بزمانِ آیندہ

دارد پس ہرگاہ تشبیہ میان دو لفظ واقع شد در زمانِ آیندہ واقع شدہ باین معنی کہ این صلوات

تعلق بزمانِ آیندہ گرفتہ و پیغمبرِ ما پیش ازینہا افضل از ابراہیمؑ بود و درین صلوات طلب کردن

زیادہ ازین فضل است کہ این مساوی صلوات برابراہیمؑ است پس این دو صلوات ہرچند

مساوی ہستند امّا نسبت باین زیادتی فضل است تساوی بودن لکن اصل فضل سابق خالی

از معارض است و صلوات زیادتی فضلِ پیغمبر مساوی صلوات حضرت ابراہیمؑ است

وجہ پنجم انیست کہ مشبہ بہ مجموع مرکب از ابراہیمؑ و آل براہیم است و معنی آل محمد ہمان آل ابراہیم

است و مشبہ صلوات بر پیغمبر و آلِ پیغمبر است پس ہرگاہ مقابل شود آن پیغمبر بہ آلِ ابراہیم برمیگردد

صلوات برابراہیمؑ بہ آلِ پیغمبر و زیادتی صلوات بر آل ابراہیم از براے پیغمبر میشود این زیادتی

ازبراے حضرت زیادہ بر صلوات برابراہیمؑ میشود جواب اینست کہ مشکل است زیرا کہ ظاہر لفظ
تشبیہ صلوات بر پیغمبر است و صلوات برابراہیمؑ وآل پیغمبر بآل ابراہیم بجہت تطابق مستمے
وآل پس ہر تشبیہ علیحدہ است نمیشود زیادتی آلِ ابراہیم را بجہت پیغمبر گرفت تا زیادہ شود
بر صلوات برابراہیمؑ **وجہ ششم** اینست کہ تشبیہ شدہ صلوات برآل محمدؐ یا صلوات برابراہیمؑ
وآل ابراہیمؑ پس صلوات بر پیغمبر صلعم کہ میگوئی اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ داخل تشبیہ نیست یعنی
داخل نبودن در تشبیہ یک نوع زیادتی است بر صلوات برابراہیمؑ این جواب از اشکال ہضم
آلِ محمد صلعم است چون مساوی گرفتہ است آل محمدؐ را بہ آل ابراہیمؑ و حال این کہ سابقاً ذکر کردہ ام
ادلہ افضل بودن علیؑ از جمیع انبیاء الّا خاتم النبیین صلعم با این کہ علیؑ داخل آل محمدؐ است چگونہ
تساوی فرض شود میان علیؑ و پیغمبرانِ گذشتہ و سوال امامیہ از فضل علیؑ بحالِ خود میماند
مترجم گوید کہ جواب این وجہ ششم آیۂ شریفہ ہست وَاِنَّ مِنْ شِیْعَتِہٖ لَاِبْرٰھِیْمَ کہ ابراہیمؑ
یکے از شیعہ از آل محمدؐ است چگونہ میشود تساوی میان علیؑ کہ آل محمدؐ است و شیعۂ او
کہ ابراہیمؑ است **وجہ ہفتم** اینست کہ خود آن بزرگوار از آل ابراہیمؑ است و داخل در صلوات
مشبہ بہا میباشد بانضمام غیر و صلوات مشبہ مختص بخود آن حضرت میشود و صلوات بر محمدؐ مختص

بمحمد صلعم میشود و باین اعتبار افضل میشود و توضیح آن چون صلوات برآلِ ابراهیم برابر میکرد
بحضرت و صلوات برابراهیم مساوییست با صلوات برآلِ ابراهیم ع و این صلوات برآل ابراهیم
صلوات برپیغمبر است بجهة داخل بودن برآلِ ابراهیم ع و اینجا تساوی دارند و اصل صلوات شبیه
زیادتی میشود از برای پیغمبر ص بر صلوات برابراهیم ع که تساوی با صلوات برآل نشود و صلوات برآلِ
ابراهیم که ذکر شد بخود آن بزرگوار راجع میشود و افضلیت باین اعتبار است و براین درجه نازل
کرده اند جواب از اشکالے که وارد ساختند بر آیۂ شریفه وَفَدَیْنٰهُ بِذِبْحٍ عَظِیْمٍ که مراد از ذبح
عظیم شهادت حضرت امام حسین ع میباشد چنانکه از اهلبیت عصمت تفسیر این آیه رسیده و حاصلِ
اشکال اینست که حضرت امام حسین ع افضل از حضرت اسمٰعیل ع است بلکه افضل از پدر اسمٰعیل است
چگونه امام حسین ع فدائے اسمٰعیل میشود و جواب این اشکال باین طریق داده اند که امام حسین ع و جد او
و سائر معصومین ع از اولاد حضرت اسمٰعیل ع هستند و امام حسین ع فدائے این سلسلۂ طاهره شده
و خودش از این سلسله میباشد و حق در جواب از اشکال آنست که صدوق مرحوم در عیون
اخبار الرضا روایت میکند باسناد خود از فضل بن شاذان که میگوید از حضرت امام رضا علیه سلام
شنیدم که می فرمودند که چون خداوند تعالے حضرت ابراهیم ع را مامور ساخت که بمکان اسمٰعیل گوسفند

را ذبح کند که از بهشت فرستاده بود بجاے ابراهیمؑ این بود که ذبح کند اسمعیلؑ پسر خود را و مامور

نبود که گوسفند را ذبح کند بمکان اسمعیلؑ تا این که دلِ ابراهیمؑ بدرد آید مثل درد آمدن دل کسیکه

عزیزترین اولادِ خود را بدست خود بکشد و باین جهت مستحق شود درجات بلند اهل ثواب را بر مصیبت

خداوندِ عالم وحی فرستاد بحضرت ابراهیمؑ که کیست محبوب ترین خلق نزدِ تو عرض کرد پروردگارا خلقے

نیافریدی که نزدِ من محبوب تر باشد از حبیب تو محمدؐ وحی آمد که اے ابراهیمؑ محمدؐ محبوب تر است

نزد تو یا خودت عرض کرد بلکه او محبوب تر است نزد من از خودم خطاب رسید فرزندِ او محبوب تر است

نزد تو یا فرزندِ خودت عرض کرد بلکه فرزند او خطاب رسید که اے ابراهیم کشته شدن فرزندِ او از روے

ظلم بدستِ اعدا از براے دلِ تو سوزناک و درد آزنده تر است یا کشته شدن فرزندِ تو بدستِ خود

در طاعت من عرض کرد پروردگارا بلکه ذبح فرزند محمد صلی الله علیه وآله بدستِ دشمنان او دل مرا

بیشتر بدرد آورد خطاب آمد اے ابراهیمؑ بدرستیکه طائفه که گمان میکنند که آنها از امت محمدؐ هستند

زود است که بکشند حسینؑ پسر پیغمبرؐ بعد از محمدؐ از روے ظلم و ستم مثل کشتن گوسفند و باین جهت

مستوجب غضب من میشوند حضرت ابراهیمؑ جزع کرد براے این قصه و دلِ او بدرد آمد گریه

کرد وحی آمد اے ابراهیمؑ فدا کردیم جزع ترا بر پسر خود اسمعیلؑ اگر او را ذبح میکردی بدستِ خود

بجزع کردنِ تو بر حسین مردکشته شدنِ او واجب کردم از براے تو بلندترین درجاتِ اہلِ ثواب

بر مصائب و اینست معنی قول خداے تعالیٰ در آیہ شریفہ وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ و حاصلش

اینست کہ فدا در معنی لغوی او یعنی عوض دادن او پس معناے آیہ شریفہ این میشود کہ فدا ساختیم

ذبح اسمعیلؑ را بذبح بزرگ کہ ذبح حسین بن علی علیہما السلام فرزند پیغمبر باشد و عوض کردیم جزع

کردن و نالہ ترا با اسمعیلؑ اگر ذبح میکردی بجزع کردن تو و نالہ و گریہ کردن بر حسینؑ بن علیؑ بن ابیطالب

سبط محمد صلعم وجہ ششم اینست کہ تشبیہ درین صلوات بمعنی ظہور و وضوح ہست و صلوات

بر ابراہیمؑ نزد اربابِ ملت و ادیان ظاہر و مشہور ہست در اجابتِ دعا زمانے کہ کرد رَبِّ اجْعَلْ لِي

لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۵ کہ مراد از لسانِ صدق ذکر جمیل ہست و ازین جہت

انبیاءؑ خود را نسبت میداوند با براہیمؑ و بدینِ او پس این تشبیہ از قبیل تشبیہ درین آیہ است کہ

مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ چون مشکوٰۃ نور او محسوس و مشاہد و پیداست براے ہر کسے پس تشبیہ شد

نورِ خدا بمشکوٰۃ در محسوس بودنِ او ہم چنین است تشبیہ صلوات بر پیغمبر بر صلوات بر ابراہیمؑ وجہ

نہم آنست کہ کاف کما براے تعلیل است مثل آیہ شریفہ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ یعنی

خداوند تعالیٰ را یاد کنید بعلت این کہ شما را ہدایت کرد مؤلف انوار نعمانیہ میگوید اینکہ

شیخ شہید علیہ الرحمہ بعد از ذکرِ این وجوہ گفتہ کہ ہمۂ این وجوہ بنا بر اینست کہ صلواتِ ما بہ پیغمبر فائدہ
برہد در زیاد شدنِ رفع درجہ و مزید شود ثواب را و این مطلب را جماعتے از متکلمین منکر می باشند
بخصوص اصحابِ ما و این صلوات فرستادن ما را شمردہ اند مثل دعائیکہ واقع شدہ است
یعنی رفع درجہ ثواب بر حضرتست و این صلواتِ ما اثرے براے حضرت ندارد و بجہت امتثالِ
امرِ الٰہی صلوات می فرستیم و الّا پیغمبر را خداوند این قدر ثواب عطا فرمودہ کہ صلواتِ صلوات فرستندہ
در او اثرے ندارد بفرستد یا نفرستد و فائدہ امتثالِ امرِ الٰہی بر میگردد بسوے مکلف و ثواب براے
اوست چنانکہ در حدیث وارد شدہ کہ ہر کہ یک دفعہ بر من بفرستد بر آن صلوات فرستندہ است
بسبب این صلوات دہ برابر یعنی ثوابِ او پس این ہنگام ظاہر میشود ضعف جواب چہارم کہ بمعنی
طلبِ منفعت در زمانۂ آیندہ گرفتہ بود پس ہمۂ اینہا در قوتِ اخبار از عطاے خدا یتعالے ہستند
پس جواب اول کہ تشبیہ اصل بہ اصل بود از ہمۂ آنہا بہتر است و لازم می آید تساوی در ہر دو
صلوات چون این امور موہوبی و بخشش حق تع ہست تساوی جائز است در آنہا اگرچہ تفاوت
در امور کسبیہ دارند کہ آن امور مقتضی زیادتی است زیرا کہ جزاے بر اعمال چیزیست کہ طلبِ
زیادتی کند عامل نہ چیزیے بسبب آن ہر یک تفضل باشد کہ بخششِ حق تعالے باشد خصوصاً بنا بر

قواعد عقلیه و اگر ہم قبول کنیم کہ جزائیست کہ حق تعالےٰ عطا می فرماید ہمہ از روے تفضل ست
چنانکہ اشعری قائل است میگوئیم کہ صلوات بخشش محض ست و باعتبار جزا نیست پس اینچہ درینجا
جزاے عمل میگویند اگر چہ مسبب از عمل نباشد انست کہ طلب زیادتی میکنند در آن وہذا واضح تا اینجا
بود کلام شیخ طاب ثراہ و بخاطرم میرسد کہ درین کلام شہید مرحوم جای تکلم است و از چند وجہ با و تکلم میکنیم
اول اینکہ فرمودہ اند کہ خدا تعالیٰ بہ پیغمبر از فضل و جزا عطا فرمودہ مقداریکہ صلوات فرستندہ اثری
نمیکند در فضل چہ بفرستد و چہ نفرستد و این کلام ہمہ محل نظر است زیرا کہ اخبار دلالت بر ضد این مطلب وارد
و درستی کہ درجات بدرستیکہ درجات عطاے خدای حدّے ندارد کہ بتوان تحدید و تعیین کرد کہ تا اینجا مثلاً
عطاے خداوند است و ہر درجہ کہ ملاحظہ میکنی بالاے او درجہ دیگر است کہ عقل قاصر است
از ادراک آن و پیغمبر ما صلے اللہ علیہ و آلہ وسلم مختار و برگزیدہ شدہ است از جمیع پیغمبران بزیادتی
قبول فیوض ربانی و خود آن بزرگوار می فرمودند کہ پروردگار من بمن وعدہ فرمودہ درجہ را کہ بمن
نرسد مگر بدعاے امتم و التماس دعا میکردند از صحابہ مومنین و اکابر متقین با اینکہ دعا کردن برای
آن بزرگوار و طلب کردن زیادتی عطاے خداوند برای حضرت از جملہ عبادات است از حضرت
کہ باعث استحقاق زیادتی قرب بحضرت ودرجات اوست چونکہ آن بزرگوار ما را نجات داد

از ورطهٔ ضلالت وہلاکت ومردم در کار آتش بودند کہ حضرت دست آنہا را گرفت ونجات داد

ورسانید آنہا را باقصے درجات مقربین وہمچنین بودند اولاد معصومین علیہم السلام کہ باعث

نجات شیعیان بودند پس آنہا مستحق صلوات وطلب رحمت از خدا تعالیٰ شدند باین سبب

وجہت ودعا کردن ما از برائے آنہا از جملۂ اعمال آن بزرگوار انست وشکے نیست کہ اعمال آنہا

باعث مزید ثواب ست برائے آنہا بدون خلاف از احدے از شیعیان واین دعائے ما از باب

دعا کردن مومن است برائے برادر مومن خود در ظہر الغیب ودر پشت سر او در غیبت او واین

دعائے ظہر الغیب باعث مزید اجر ست از برائے دعا کنندہ ودعا کردہ شدہ واگر بگوئی کہ این

کلام منافیست باین آیۂ شریفہ کہ وَاَنْ لَّيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعٰى کہ ظاہر آیۂ شریفہ واللہ اعلم

یعنی انسان ہرچہ خود کرد از ثواب ہمانست وغیر آنچہ سعی کردہ وعمل کردہ برائے او نیست

میگوئیم جواب این شبہہ معلوم است زیرا کہ شخص وقتے مومن شد سعی او برائے خیر

رسانیدن بمردم است وخود را در مقام بندگی خدا در می آورد باصلاح امور مومنین وامور

مومنین را بر امور خود مقدم میدارد بحدیکہ مردم مائل میشوند بدعا کردن از برائے او واقدام در

دعائے برائے او بظہر الغیب چہ آن شخص زندہ باشد یا مردہ باشد واین دعا بپشت سر کہ مردم

برای او میکنند از جمله سعی آن شخص واعمال او که اگر اقدام در خیر رسانیدن بمردم وسعی در آن نمیکرد هرگز کسی مثلا برای او طلب مغفرت نمیکرد و چون سعی او در خیر خواهی باعث دعای مومنین شد از برای او معلوم شد دعای مومنین هم از جمله سعی آن شخص است و باعث و سبب دعا و طلب مغفرت مومنین است از خدا یتعالی برای او مثل اینست که خود سعی کرده و ثواب خواسته از خدا و در حدیث قدسی وارد شده از جمله وحیهای که بحضرت موسی علی نبینا و آله و علیه السلام رسید این بود که ای موسی بخوان مرا بزبانی که معصیت خدا را نکرده باشی بآن زبان موسی عرض کرد پروردگارا چگونه میشود این و حالانکه زبان من معصیت ترا کرده وحی آمده ای موسی طلب کنی و التماس دعا کن از برادران مومن خود زیرا که تو زبان احدی از انها معصیت مرا نکردی و حال اینکه حضرت موسی از جمله پیغمبران اولوالعزم واز مقربین درگاه احدیت بود و درجه او با نسبت دعای امت او مثل درجه پیغمبر ماست نسبت بدعای ما چنانچه از بعض روایات مستفاد میشود

وجه دوم محل نظر اینست که شهید مرحوم تفصیل کرده اند صلوات را بر عطا و منحه کرده از آثار رحمت اند و حال آنکه عطا و منحه که ما طلب میکنیم از خدا برای پیغمبر و اهلبیت او علیهم السلام مخصوص نیست بچیزی که اطلاق شود بر پیغمبر و اهلبیت او به تنهائی آنها بلکه باعث زیادتی علو

آنها و بلندی شرف آنها فوق شرف انبیاء علیهم السلام و کامل تر مقامات و هم آنها مقام
شفاعتِ آنها است از برای مومنین از امت او و مقام شهادتِ آنها بر سائر انبیاء و مرسلین
چنانچه در اخبار صحیحه وارد شده و این مقام شفاعت و شهادت و این دعای شیعیان و دوست
اگرچه بحسب ظاهر از برای آنها صورتی دارد الّا این که باطناً و در عالم معنا فائده او بما برمیگردد
و هم بآنها برگشتن فائده بما قبولِ شفاعتِ آنها است در حقِ ما از خلاص شدن از عذاب الیم
و از برای آنها قبولِ شفاعت آنها است و حصول ملتمس آنها بر رؤس اشهاد در حضور ملائکه مقربین
و انبیای مرسلین و بندگان صالحین و شکی نیست که قبول التماس دعا از ارفع درجات است
چنانکه رد قبول از اعظم نکبات است و گمان مکن که درجات بلند از قصر بهشت و نشستن با حور و غلمان
است زیرا که این لذت بدنست نه لذتِ روح و معصومین صلوات الله علیهم اجمعین مطمح نظر آنها
لذتِ معنویست چنانچه سید الموحدین امام المتقین امیر المومنین علی ابن ابی طالب افضل التحیات
و التسلیمات عرض میکنند خدایا مَا عَبَدْتُکَ خَوْفاً مِنْ نَارِکَ وَلَا طَمَعاً فِیْ جَنَّتِکَ
بَلْ وَجَدْتُکَ اَهْلاً لِلْعِبَادَةِ فَعَبَدْتُکَ خدایا ترا پرستش نمیکنم بجهت ترس آتش جهنم تو و طمع
در دخول بهشتِ تو بلکه چون ترا مستحق پرستش یافتم از این جهت ترا می پرستم و در قرآن عزیز بعد از آنکه

خداوند ذکر میفرماید لذات حسنیه را از اشجار و انهار و حور و غلمان می فرماید وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ اَکْبَرُ که این لذت معنوی باشد چنانچه لذت معنوی شد ضد او هم معنویست خداوند اشاره می فرماید که حکایت می فرماید از دخول جهنم رَبَّنَا اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهُ پروردگار ما تو هر کرا داخل آتش نمودی او را رسوا کردی چون رسوائی عذاب روحانی است و حرارت آتش جهنم و آنچه در او مهیا شده از عقرب و افعی عذاب جسمانی است و عذاب روحانی افضع است و هول او بیشتر است خداوند فرموده او را رسوا کردم و نفرموده که او را سوزانیدم یا عذاب کردم یا غیر اینها حاصل این که این دعا خاص بصلوات بر پیغمبر ص از قبیل دعا هائیست که در نماز وارد شده مثل وَتَقَبَّلْ شَفَاعَتَهُ وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ که دعا میکنی خداوند شفاعت پیغمبر را قبول کن در حق امت او و درجه او را بالا ببر و این بالا رفتن درجه اگرچه اعم است از قبول شفاعت لاکن در اینجا تفسیر و بیان قبول شفاعت است چنانکه دانستی با این که در روایات وارد شده که معنی سلام بر معصومین ع از سلامتی آنها است با سلامتی دین و شیعه آنها ست در زمان قائم عجل الله فرجه و نیز از جمله دعا ها است که تاثیر در زیادتی دارد چنانکه مخفی نیست بر صاحب بصیرت **وجه سوم** از محل نظر اینست که شیخ رح فرموده که این امور موهوبی است جائز است تساوی در آنها در امور

موہوبہ وبخشش از خدا یتعالے میگوئیم کہ شما تفسیر کردہ اید صلوات را یعنی عطا کہ از آثار رحمت است

این عطا چیست وکدام ست آن عطائے کہ خداوند ابراہیمؑ را در او زیادتی دادہ بر خاتم انبیا

صلے اللہ علیہ وآلہ یا مساوی گردانیدہ ہردو را در آن عطا اگر در عالم دنیا میگوئی کہ عالم دنیا محسوس

ومشاہد شدہ کہ خاتم انبیا صلی اللہ علیہ وآلہ فضیلت دارد بر جمیع پیغمبران در جمیع کمالات واگر در

نشات آخرت میگوئی کہ در روایات وارد شدہ کہ حوض کوثر ومقام شفاعت وقسمت دوزخ

وبہشت وشاہد انبیا در تبلیغ رسالت وپیشی گرفتن در رفتن بہشت وہر کمالیکہ در عالم آخرت

است کلاً بآن بزرگوار بر میگردد با اہلبیت او بدون مشارکت احدے پس کدام است آن

عطائے کہ از جانب حق بخشش وموہوبی شدہ کہ ورا و ابراہیمؑ شریک باشد با خاتم انبیاً در تسلوی

یا جدش فضیلت داشتہ باشد یا این کہ موہوبات خداے کہ درجات بآن متفاوت میشود بآن

مسبب از عمل واخلاص است وازین جہت است کہ فضیلت یافت حضرت علی بن ابی طالب

در روز خندق بر عمر بن عبدود بر اعمال امت تا روز قیامت وخلافے نیست درین کہ اعمال

علیؑ فضیلت دارد بر اعمال جمیع پیغمبرانؑ بز خاتم الانبیا ہمچنانکہ خود ش افضل بود از انہا چنانچہ

سابقاً بآن اشارہ شد پس مواہب سبحانی در حضرت از ہمہ اکثر است وبالجملہ اعتقاد ما در این

مسئلہ آنست کہ صلوات بر پیغمبر از جملہ چیز ہائیست کہ نفع او ہم عائد بما میشود و ہم عائد بحضرت چنانکہ

تنبیہی مؤلف این رسالہ گوید کہ در فضیلت صلوات بر آن حضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

پیش مومنین با تمکین پنج تا دلیل ایراد می نمایم یکے این کہ چون حضرت ابراہیم علیہ السلام

صلوات بر محمدؐ وآل محمد صلے اللہ علیہ وآلہ می فرستاد بدین وجہ خلیل اللہ شد دوم اینکہ دعاے

جمیع پیغمبران بے صلوات بر محمد وآل محمد صلے اللہ علیہ وآلہ مستجاب نشدہ بلکہ توبہ ملائکہ ہم بدون

درود قبولِ درگاہِ الٰہی نشدہ سوم وجہ فضیلتش اینست کہ در سلامِ نماز نام گرامی آنحضرت

صلے اللہ علیہ وآلہ اگر کسے عمداً ترک کند نمازش باطل است چہارم این کہ صاحب حقائق الاخبار

در روایت طولانی آوردہ کہ از عرق سینۂ محمد مصطفےٰ صؐ دیگر پیغمبران خلق گردیدند الخ بسند معتبرہ

از حضرت صادقؑ روایت کردہ است کہ یہودیے بخدمت حضرت رسولؐ آمد وگفت تو افضلی

یا موسی بن عمرانؑ حضرت فرمود کہ خوب نیست کہ آدمی تعریف خود کند ولیکن مرا ضرور است

میگویم چون حضرت آدمؑ خطیئہ از و صادر شد توبہ اش این بود کہ خداوندا از تو سوال میکنم بحق محمدؐ

وآل محمدؐ کہ مرا بیامرزی پس خدا توبہ اش را قبول کرد و نوحؑ چون بکشتی نشست واز غرق ترسید

گفت خداوندا از تو سوال میکنم بحق محمدؐ وآل محمدؐ کہ مرا از غرق نجات دہی پس خدا او را نجات داد

وابراهیمؑ را چون بآتش افگندند گفت خداوندا از تو سوال میکنم بحق محمد وآل محمد که مرا از آتش نجات دهی پس خدا آتش را باو سرد وسلامت گردانید وموسیٰ چون عصایش را انداخت وترسید گفت خداوندا سوال میکنم بحق محمدؐ وآل محمدؐ که مرا ایمن گردانی پس خدا فرمود که مترس که تو بر ایشان غالبی اے یهودی اگر موسے مرا لمی یافت وایمان به پیغمبری من نمی آورد ایمان او هیچ نفعے نمیداد اورا و پیغمبری اورا فائده نمیکرد اے یهودی یکے از فرزندان من مهدیست که چون بیرون آید عیسی بن مریمؑ از آسمان برائے یاری او فرود آید و اورا مقدم دارد و در پے او نماز کند بخشم این که در جلد چہم بحار منقول ست وقتیکه حضرت یوسفؑ در محبس بودند و چند سال دران ماندند پس دعا کرد بدرگاه احدیت که بحق آبائے کرام من این مصیبت وبلا را از من دور کن پس وحی شد به یوسفؑ که کدام حق پدرانِ تو بر من است پس خیال کن پدر خود آدم را که وی را از ید قدرت خود پیدا کردم وجنت را قیامگاهِ او ساختم ومنع کردم که نزدِ درختِ گندم نروی پس او نافرمانیم کرد وبعد ازان توبه کرد توبه اش قبول کردم ونوح پدرِ خود را خیال کن که اورا از طوفان نجات دادم وگروهش را غرق کردم وپدرت ابراهیمؑ را بصفت خلّت موصوف ساختم واز نارِ نمرود نجات دادم وپدرت یعقوب را دوازده پسر عنایت کردم یکے از انها گم شد ودر فراقش چنان

گریست که نابینا شد و بر راه نشسته شکوه ما از مردم میکرد پس هیچ حق از پدران تو بر من نیست
پس جبرئیل آمد و گفت که چنین دعا کن اَسْئَلُکَ بِمَنِّکَ الْعَظِیْمِ وَ اِحْسَانِکَ الْقَدِیْمِ وَ لُطْفِکَ الْعَمِیْمِ
یَا رَحْمٰنُ یَا رَحِیْمُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِهِ الطَّاهِرِیْنَ پس ببرکتِ این کلمات نجات یافت پس ازین
امر هویدا شد که هیچ نبی و ولی و صدیق ماسبق باین فضیلت متصف نیستند **شیخ طبرسی**
و قطب راوندی و غیر ایشان روایت کرده اند که در سال هشتم نبوت چون کفار قریش
و مشرکان مکه اسلام حمزه را دیدند و حمایت مهاجران را و اسلام ایشان را شنیدند و شدت
حمایت ابوطالب و اکثر بنی هاشم آنحضرت را مشاهده کردند و اسلام در قبائلِ عرب منتشر
شد و حقیقت آنحضرت بر اکثر خلق ظاهر شد از مشاهده و استماع این احوال مضطرب شدند
و نائره حسد و شرک در سینهٔ پرکینهٔ ایشان مشتعل گردیده در دار الندوه که محلِ مشورتِ ایشان
بود جمع شدند و تدبیر ایشان بران قرار یافت که بایکدیگر اتفاق کردند و سوگند خوردند بر عداوت
آنحضرت و نامه درمیان خود نوشتند که با بنی هاشم طعام نخورند و سخن نگویند و با ایشان خرید و فروش
نکنند و دختر بایشان ندهند و از ایشان دختر نگیرند تا مضطر شوند و آنحضرت را بایشان بدهند
تا بکشند و همه بایکدیگر متفق باشند در عزم کشتن آنحضرت که هرگاه براو دست بیابند او را بقتل

رسانند و چون این خبر بحضرت ابوطالب رسید بنی هاشم را جمع کرد و همه چهل مرد بودند و بایشان
گفت که بکعبه و حرم سوگند یاد میکنم که اگر از دشمن خارے بپاے محمد برود همه شما را هلاک
خواهم کرد و حضرت را با سائر بنی هاشم بدرهٔ که آن را شعب ابی طالب میگفتند برد و اطراف دره
را ضبط کرد و در شب و روز پاسبانی آنحضرت مینمود و چون شب میشد شمشیر خود را برمیداشت
در وقتیکه آنحضرت می خوابید مانند پروانه گرد آن شمعِ محفلِ نبوّت هدایت میگردید و در اولِ
شب آنحضرت را در جائے میخوابانید و چون پاسے از شب میگذشت آنحضرت را از انجا
بجاے دیگر نقل میکرد و عزیزترین فرزندان خود علی بن ابی طالب را در جاے او میخوابانید
که اگر کسے در اولِ شب آنحضرت را دران مکان دیده باشد و قصد ضربے نسبت باو
نماید بر اعزه و اولادِ او واقع شود و براو واقع نشود و هر شب امیرالمومنینؑ بطیبِ خاطرِ جانِ
خود را فداے آنحضرت مینمود و در تمام شب ابوطالب چنین پاسبانی آنحضرت می نمود و در
روز فرزندانِ خود و فرزندان برادران خویش را موکّل گردانیده بود که حراست آنحضرت مینمودند
تا آنکه کار بر ایشان بسیار تنگ شد و هر که از عرب داخلِ مکّه میشد جرأت نمیکرد که به بنی هاشم
چیزے بفروشد و هر که چیزے بایشان میفروخت اموال او را غارت میکردند و ابوجهل

وعاص بن وایل ونضر بن حارث وعقبه بن ابی معیط بر سر راه قوافل میرفتند وتجار را
منع میکردند از آنکه بنی هاشم آذوقه نفروشند وتهدید میکردند ایشان را که اگر بفروشید
مال شما را غارت خواهیم کرد وحضرت خدیجه مال بسیار داشت واکثر آن را صرف آنحضرت
واصحاب آنحضرت کرد در وقتیکه در شعب محصور بودند ودر نامه که نوشتند جمیع اکابر قریش اتفاق
کردند بغیر مطعم بن عدی که گفت این ستم است ومن درین شریک نمی شوم ونامه را پیچیدند
ومهر چهل نفر از رؤسای قریش را بران زدند ودرمیان کعبه آویختند وابولهب با ایشان متابعت
کرد ودر هر موسم حج وعمره حضرت رسول از شعب بیرون می آمد وبر قبائل عرب که بحج آمده بودند
میگردید ومیگفت من از جانب حق تعالی مبعوث شده ام برسالت وشما را برین خود دعوت میکنم
برین من درآئید ومرا از شر اعدا محافظت نمائید ومن ضامن بهشت میشوم از برای شما وابولهب
در عقب آنحضرت میگردید ومیگفت قبول قول او مکنید او پسر برادر من است وکذاب است
وجادوگر است پس بر اینحال چهار سال دران دره ماندند که ایمن نبودند وبیرون نمیتوانستند
آمد مگر در موسم ودر سالی دو موسم بود یکی موسم عمره در رجب ویکی موسم حج در ماه ذیحجه ودر هر موسم
بنی هاشم از دره بیرون می آمدند وخرید وفروش میکردند وباز بدره میرفتند وتا موسم دیگر

هر چند گرسنگی و احتیاج بر ایشان غالب میشد از بیم قریش بیرون نمی آمدند و قریش به نزدِ ابوطالب فرستادند که اگر محمدؐ را بما دهی که ما او را بکشیم ما ترا بر خود بادشاه میکنیم ابوطالب قصیدهٔ لامیه در جوابِ ایشان گفت و در آن قصیده مدح بسیار آنحضرت را کرد و اظهار اعتقاد نبوت آنحضرت نمود و بیان کرد که تا من زنده ام دست از یاری او بر نمیدارم چون آن قصیده را شنیدند از ابوطالب ناامید گردیدند و ابوالعاص بن ربیع که داماد حضرت رسول بود شتران بر در شعب می آورد که گندم و خرما بر آنها بار کرده بود و صدا میزد بر آن شتران که داخل دره میشدند و بر می گشت لهذا حضرت فرمود که ابوالعاص حق دامادی ما را نیکو رعایت کرد تا آنکه شدت بنی هاشم بمرتبهٔ رسید که شبها اکثر اہل مکه را از گریهٔ اطفال ایشان خواب نمی برد و اکثر ایشان ازان عهد پشیمان شدند و چون نامه نوشته بودند نقضِ آن نمیتوانستند کرد و چون صبح نزدِ کعبه جمع میشدند و احوال از دیگری می پرسیدند بعضے میگفتند دیشب صدائے گریهٔ اطفال بنی هاشم از گرسنگی ما را نگذاشت که بخواب رویم و باعث شماتت بعضے از معاندین میشد و بعضی از قریش متاثر و نادم می شدند و در تفسیر امام حسن عسکریؑ مذکور است که چون کفار قریش حضرت رسول صلی الله علیه و آله را ملجا گردانیدند که پناه بشعب ابی طالب برد و ایشان بر دہنهٔ شعب جمعے را موکل کردند

کہ مانع شوند از آنکہ کسے آذوقہ بایشان برساند و کار بر اصحاب آنحضرت بسیار تنگ شد
و با آنحضرت شکایت کردند از کمی آذوقہ حضرت دعا کرد تا حق تعالے بہتر از من و سلوائے بنی اسرائیل
از برائے ایشان فرستاد و ہر یکے از ایشان آرزو میکرد از انواع طعامہا و میوہ ہا و حلاوات
و جامہا نزد ایشان حاضر میشد و چون از تنگی درہ دلتنگ شدند با آنحضرت شکایت کردند حضرت
بدستہائے مبارک خود اشارہ نمود بجانب کوہہا کہ دور شوید پس دور شدند تا آنکہ صحرائے دران
میان بہم رسید کہ چشم دو طرفش را نمی توانست دید پس بدست خود اشارہ نمود کہ بیرون آورید
آنچہ خداوند در شما پنہان کردہ است برائے محمد و یاوران او از درختہا و میوہ ہا و گلہا و گیاہہا
پس باعجاز آنحضرت مشاہدہ کردند کہ سراسر آن صحرا باغستانہا و بوستانہا گردید مشتمل بر نہرہائے
بسیار و درختان میوہ دار کہ الوان میوہ ہا ازانہا آویختہ بود و گیاہہا تر و تازہ و انواع ریاحین و گلہائے
خوش آیندہ کہ ہیچ پادشاہے از پادشاہان زمین را چنان حدائق و بساتینے میسر نشدہ پس از ان
آنہا و میوہ ہا و طعامہا تناول میکردند و شکر حق تعالی ادا می نمودند و چون جامہا و بدنہائے ایشان
کثیف شد با آنحضرت شکایت کردند فرمود کہ بدمید بر جامہائے خود و دست بر آنہا بکشید چنانچہ
پوشیدہ اید و صلوات بر محمد و آل طیبین او بفرستید کہ سفید و پاکیزہ و خوش آیندہ میشوند جامہا

وکدورتہا از سینہ ہاے شما زائل میگردد چون چنین کردند جامہاے ایشان نور سفید و پاکیزہ

شدند و بدنہاے ایشان از چرک و کثافت پاک شد و سینہ ہاے ایشان از اندوہ و الم رہائی

یافت گفتند یارسول اللہ چہ بسیار عجب است کہ بصلواتے کہ بر تو و آلِ تو فرستادیم چگونہ ما و جامہاے

ما از بدیہا و ناخوشیہا پاک شدیم حضرت فرمود کہ صلوات بر محمدؐ و آلِ محمدؐ دلہاے شما را از غل و

کینہ و صفات ذمیمہ و بدنہاے شما را از لوثِ گناہان پاک تر گردانید از جامہاے شما و نامہ ہاے

گناہانِ شما را بہتر شست از شستن چرک از جامہاے شما و نامہاے حسنات شما را نورانی تر

گردانید از جامہ ہاے شما در **تفسیر امام حسن عسکریؑ** مذکور است در تفسیر قول خداے تعالےٰ

وَاِذْ نَجَّیْنٰکُمْ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ کہ یعنی یاد آورید اے بنی اسرائیل وقتے را کہ نجات دادیم

پدرانِ شما را از آل فرعون یعنی آنہا کہ منسوب بودند بفرعون بخویشی او و در دین و مذہبِ

اُو یَسُوْمُوْنَکُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ یعنی شما را عذاب میکردند بہ بدترین عذابہا و عقوبتہاے شدید

کہ بر شما بار میکردند فرمود کہ از عذاب شدید ایشان آن بود کہ فرعون تکلیف میکرد ایشان را کہ در بناہا

و عمارات کار کنند و می ترسید کہ از عمل بگریزند پس امر کرد کہ زنجیرہا در پاے ایشان بہ بندند کہ نگریزند

و پا بزنجیر گل را بہ نردبانہا بالا میبردند بر بامہا پس بسیار بود کہ یکے از ایشان از نردبان بزیر می افتاد

پاے هردو فرزن میشد وهیچ پروا نمیکردند تا آنکه حق تعالے وحی نمود بموسے که بگو بایشان

که ابتدا بهیچ عمل نکنند تا صلوات بفرستند بر محمد وآل طیبین او تا سبک شود بر ایشان پس این را

میکردند و بر ایشان سبک و آسان می شد و امر میکرد که هر که صلوات را فراموش کند و از زنان

بزیر بیفتد و فرزن شود صلوات بر محمد وآل طیبین او بفرستد اگر تواند و اگر نتواند دیگرے صلوات

براو بخواند که اگر چنین کنند در ساعت صحت می یابند یُذَبِّحُونَ اَبْنَاءَكُمْ فرمود که چون گفتند بفرعون

که در بنی اسرائیل فرزندے متولد خواهد شد هلاک تو و زوال بادشاهی تو گردد پس امر کرد بذبح

پسران ایشان پس یکے از ایشان رشوه میداد بقابله ها که تمامی نکنند و حملش تمام شود پس

می انداخت فرزند خود را در صحراے یا در غارے یا در گودالے و دو مرتبه صلوات بر محمد وآل او

براو میخواند پس حق تعالے ملکے را براو می انگیخت که او را تربیت میکرد و از یک انگشت طفل شیر

جاری میشد که او می مکید از انگشت دیگر غذاے نرمی جاری میشد تا آنکه نشو و نما میکردند بنی اسرائیل

وانچه سالم ماندند زیاده بودند از انها که کشته شدند وَیَسْتَحْیُونَ نِسَاءَكُمْ یعنی زنده میگذاشتند

زنان شما را فرمود که آنها را باقی میگذاشتند و بکنیزی بر میداشتند پس استغاثه کردند نزد حضرت

موسیٰ که ایشان دختران و خواهران ما را بکنیزے میگیرند و بکارت ایشان را می برند پس حق

وحی فرمود کہ بگو بآن دختران کہ ہرگاہ چنین ارادہ نسبت بایشان بشود صلوات بر محمدؐ وآلِ طیبین
او بفرستند چون چنین کردند خدا دفع کرد از ایشان ضرر قوم فرعون را و ہرگاہ چنین ارادہ می کردند
مشغولِ کارِ دیگری شدند یا بیماری شدند یا مرض فرسنے ایشان را عارض میشد بالطاف الٰہی
نتوانستند بحرمت ہیچیک از بنی اسرائیل دست دراز کنند بلکہ حق تعالیٰ ببرکت صلوات بر محمدؐ وآل محمدؐ
دفع این بلیہ از انہا کرد وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ یعنی در این نجات دادن خدا شما را
بلائے بود از جانب پروردگارِ شما پس خدا فرمود کہ بنی اسرائیل یاد آورید وقتیکہ شوید کہ ہرگاہ خدا از
پدران شما و گذشتگان شما بلا را دفع میکرد بسبب صلوات بر محمدؐ وآلِ طیبین او و آیا نمید اتید کہ ہرگاہ
آنحضرت را مشاہدہ نمائید و باو ایمان بیاورید نعمت بر شما کامل تر و فضل خدا بر شما تمام تر خواہد بود
در مجمع المعارف است کہ رسولخدا صلعم فرمود امر میشود مردے از امت مرا بسبب کمی حسنات
و بسیاری سیئات بسوئے آتش پس چون بکنارِ جہنم رسد و معائنہ را جزم نماید بعذاب جزع کند
و بملائکہ استغاثہ نماید کہ یک دم بگذارید تا گریہ کنم بر حال خود جواب گویند کہ سزاوار این بود کہ در دنیا
کارے بعمل آوری تا فائدہ و اثرے براو مترتب شود گوید من از امتِ محمدم و طاقت آتش ندارم
و این گمان را بپروردگارِ خود نداشتم کہ مرا با کافران جمع کند گوید اینست محمدؐ ایستادہ نزد پروردگارِ خود

پس او را ستغاثہ کن وگرنہ بہاویہ مبتلا خواہی شد آگاہ فریاد کند بہ بلند ترین صداہاے خود یا محمدؐ
پس بسوے او ملتفت شدہ گوید او را من سپارید تا بارِ دیگر اعمال او را میزان کنم عبد ازان بیرون
آورد صحیفۂ از نور و بر کفہ حسنات گذاشتہ راجح آید پس فرماید کہ این صحیفہ صلوات بر من است فرمان
آید کہ بہشت او را برید پس پاہاے مبارک آنحضرت را بوسیدہ گوید اگر تو و صلوات تو نبودے
ملحق بہاویہ بودم صدوق علیہ الرحمۃ نوشتہ کہ فرمود رسولخدا صلے اللہ علیہ وآلہ درود
فرستادن بر من و بر آلِ من ثوابِ او برابرِ تسبیح و تہلیل و تکبیر است ایضاً فرمود رسول خداؐ
کسیکہ درود بر من یک مرتبہ بفرستد حق تعالیٰ بروزِ قیامت نورے بر سرِ او و یمین و یسار و تحت
و فوق خلق خواہد کرد و در جمیع اعضا او نور خواہد بود ایضاً فرمود رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ
کسیکہ درود خواہد فرستاد در جہنم نخواہد رفت ایضاً فرمود رسولخدا صلے اللہ علیہ وآلہ درود
بر من نفرستد راہ جنت نخواہد یافت ایضاً فرمود رسولخدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم کسیکہ بر من
درود بفرستد آن نور خواہد شد بر صراط پس براے کسیکہ نور باشد بر صراط از آتشِ دوزخ محفوظ خواہد
ایضاً عبد اللہ بن عوف از رسولخدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم روایت کردہ کہ جبرئیل پیش من
وگفت اے محمد ہر کس کہ بر تو درود بفرستد ہفتاد ہزار ملک بر او درود می فرستند و بر کسیکہ

هفتاد هزار ملک درود بفرستند و از اہلِ جنت است **ایضاً** انس از جناب رسول صلعم

روایت کردہ کہ فرمود کسیکہ برمن یک ہزار مرتبہ درود بفرستد از دنیا نخواہد رفت تا این کہ

بشارت جنت باو ندہند **ایضاً** آنحضرت صلعم فرمود کہ درود فرستادن شما برمن باعث

استجابت دعا ہاے شما و سبب خوشنودی پروردگارِ عالم و زکوۃ اعمالِ شما است **ایضاً**

روایت است از آنحضرت صلعم کسیکہ دعا کند مگر درمیان دعا و آسمان حجابے ہست

وقتیکہ درود بر محمدؐ و آل او بفرستد آن حجاب را می شگافد پس آن دعا بالا میرود **ایضاً**

امام جعفر صادق ع از رسول خدا صلعم روایت کردہ کہ فرمود آنحضرت صلعم بامیر المومنین ع کہ آیا بشارت

دہم شما را عرض کرد بلے جانِ والدینم فداے تو باد و ہمیشہ ذات بابرکاتِ شما بشارت دہندہ

است پس فرمود آنحضرت کہ حالا جبرئیل نازل شد جناب امیر ع عرض کرد چہ خبر آورد فرمود

کہ گفت ہر کسیکہ درود بر تو و آل تو بفرستد جمیع درہائے آسمان برائے او کشادہ میشوند

و درود میفرستند برا و ملائکہ ہفتاد مرتبہ پس گناہانِ او میریزند مثل برگہای درخت و حق تعالیٰ میفرماید

لبیک عبدی وسعدیک اے ملائکہ من شما ہا ہفتاد مرتبہ درود فرستادید و من ہفتصد

مرتبہ برا و درود می فرستم و فرمود آنحضرت صلعم کہ اگر کسے درود برمن بفرستد و آل مرا در آن

درود داخل نکند پس در میان صلوات و آسمان هفتاد حجاب حائل میشوند و میگوید
حق تعالیٰ لا لبیک ولا سعدیک عبدی اے ملائکہ من دعاے این بندہ را بالا نبرید تا آنکه
ذریت نبی را ملحق نکند و آنحضرت صلعم فرمود که دعاے این شخص هرگز مستجاب نخواهد شد
تا این که اهلبیت مارا شریک نکند صاحب **خلاصة المنہج** از عبد الله بن مسعود
روایت کرده کسیکه درود بفرستید باید که آن بوجه احسن باشد چه شاید که آن بر شمار کرده شود
گفتند یا ابن مسعود طریق آن را بما تعلیم نما گفت بگوئید اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتَكَ
وَبَرَكَاتِكَ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ وَاِمَامِ الْمُتَّقِيْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّيْنَ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ
وَرَسُوْلِكَ اِمَامِ الدِّيْنِ وَقَائِدِ الْخَيْرِ رَسُوْلِ الرَّحْمَةِ اَللّٰهُمَّ ابْعَثْهُ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا
يَغْبِطُهُ الْاَوَّلُوْنَ وَالْاٰخِرُوْنَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَاٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ
مَّجِيْدٌ **ایضاً** انس بن مالک از ابی طلحه روایت کرده که گفت روزے نزد پیغمبر صلعم
رفتم آنحضرت را خیلے فرحان و شادان دیدم گفتم یا رسول الله هیچ روزے ترا خوشحال
ندیدم مثل امروز فرمود چرا خوشدل و شادمان باشم که اکنون جبرئیل نزد من بود و گفت

حق تعالیٰ فرمودہ است ہر کہ بر تو صلوات دہد بہ محبت او دہ بار صلوات می فرستیم
و دہ سیئہ از و محو میکنیم و دہ حسنہ برائے او می نویسیم **و در بعضی** از کتب معتبرہ از کتب
اہل سنت روایت کردہ اند از ان سرور کہ فرمود کہ حق سبحانہ تعالیٰ ملکے آفریدہ است کہ دو بال دارد
یکے در مشرق و دیگرے در مغرب و سر او در زیر عرش است و از برائے او پرہاست
بعدد ہمہ خلائق از انس و جن و حیوانات صحرا و دریا و بعدد نفسہائے ایشان و قطرات
باران و برگہائے درختان و ستارہ ہائے آسمان و ریگہائے بیابان و چون یکے از
امت من بر من صلوات فرستد حق تعالیٰ آن فرشتہ امر فرماید کہ در نہر نور کہ در زیر عرش
است فرو رود و بیرون آید و خود را بیفشاند پس از ہر پر او قطرۂ فرو ریزد خداوند از ہر قطرۂ
ازان ملکے را خلق فرماید و جمیع آنہا را امر فرماید کہ تا روز قیامت از برائے آن بندہ استغفار
نمایند و آن در بعضے کتب نقل نمودہ کہ آن ملک کہ از فرستادن صلوات خلق عاجز شود عرض
میکند خدا صلوات فرست برایں بندہ مادام کہ بر حبیب تو صلوات میفرستد **ایضاً**
نقل نمودہ کہ روزے جبرئیل نزد رسول رب جلیل آمد و عرض کرد کہ امروز امر غریبے
مشاہدہ کردم و آن اینست کہ در وقت نزول از آسمان گذارم بکوہ قاف افتاد و در آنجا

صدای نالۂ دل خراشی شنیدم از عقب آن ناله رفتم فرشتۂ را دیدم که پیشتر او را در آسمانها
بعظمت هر چه تمام تر دیده بودم که بر تختے از نور می نشست و هفتاد هزار فرشته در خدمت
او صف زده می استادند و چون نفس میکشید از نفسِ او ملائکه خلق میشدند پس او را دیدم
با دل خسته و بالهای شکسته بر زمین افتاده چون از حالِ او استفسار نمودم گفت در شب معراج
من بر تختِ خود نشسته بودم که حضرت محمد مصطفےٰ بر من گذشت و من از برای او تعظیم لائق و
تکریم شایسته بجا نیاوردم لهذا بدین عقوبت گرفتار شدم و از بلندی افلاک به پستی خاک
افتادم و الحال تو شفیع من شو و مرا در نزد حضرت ذو الجلال شفاعت کن پس من بدرگاهِ
احدیت تضرّع بسیار کردم و عفو و مغفرت او را درخواست نمودم تا آنکه خطاب از حضرت
رب الارباب در رسید که اگر خطیئۂ خود را میخواهد بر حبیبِ من صلوات بفرستد تا بمقامِ قرب
خود برگردد پس من صورتِ حال را بآن شکسته بال گفتم او بر جنابِ شما از روے اخلاص
صلوات فرستاد فی الحال بالهاے اقبال باد کرامت گردیده از برکتِ صلوات بر شما
بمقامِ قرب خود رسید **در کتاب خرائج** از حضرت مجتبیٰ سلام الله علیه روایت
کرده که روزے امیر المومنین صلوات الله علیه وآله در زمین قفری یعنی خالی از گیاه و علف بود

پس درّاجے را دید پس فرمود اے درّاج چہ قدر وقت است کہ تو دراین بیابانے

وازکجاست آب وغذاے تو یَا دُرَّاجُ مُنْذُ کَمْ اَنْتَ فِیْ هٰذِهِ الْبَرِّیَّةِ وَمِنْ

اَیْنَ مَطْعَمُكَ وَمَشْرَبُكَ فَقَالَ یَا اَمِیْرَ الْمُؤْمِنِیْنَ اَنَا فِیْ هٰذِهِ الْبَرِّیَّةِ مُنْذُ

سَنَةٍ اِذَا جُعْتُ اُصَلِّیْ عَلَیْكُمْ فَاَشْبَعُ وَاِذَا عَطِشْتُ اَدْعُوْا عَلٰی ظَالِمِیْكُمْ

فَاَرْوِیْ من یک سال ست کہ دراین بیابانم ہرگاہ گرسنہ می شوم بر شما صلوات میفرستم

پس سیری شوم وہرگاہ تشنہ میشوم بر ظلم کنندگان شما نفرین میکنم سیراب می شوم در

خلاصة المنہج آوردہ کہ جابر از ابی جعفرؑ روایت کردہ کہ بندہ از بندگانِ خدا در آتشِ دوزخ

مدت ہفتاد خریف معذب خواہد شد وخریف بمعنی ہفتاد سال ودرین مدت استغاثہ میکرد

بخدا واورا سوگند میداد تا اورا از عذاب دوزخ برہاند دعایش مستجاب نشد پس گفت

کہ بحق محمد واہلبیت او چرا رحم نمیکنی بر من بجبرئیلؑ وحی رسید کہ فرود آے بسوی بندۂ

من واورا از آتشِ دوزخ رہا کن گفت یا الہ العالمین چگونہ نزد او بروم کہ او در میانِ

آتش است خطاب آمد کہ آتش را امر کردہ ام کہ بر تو سرد وسلامت باشد پس گفت

بارخدایا این بندہ کدام موضع است از دوزخ ندا رسید کہ در چاہیست از سجین پس

بوقت ہبوط نظر کرد و دید کہ قدم بستہ اند بزنجیر آتشین و بشدت عذاب گرفتار است باو
گفت کہ چند سال است کہ گرفتاری گفت نمیدانم از غایت درازی مدت و شدت نمیتوانم
شمرد پس آن را از عذاب بیرون آورد حق تعالیٰ باو ندا کرد کہ اے بندہ من چند بار از من
استغاثہ کردی و سوگند دادی در آتش کہ شمار آزا کسے نمیتواند کرد حق تعالیٰ فرمود کہ بعزت و
جلال من سوگند بر محمدؐ و اہلبیت او را اگر وسیلۂ نجات خود میکردی من مدت مکث ترا
در دوزخ دراز میکردم ولکن بر ما خود واجب گردانیدہ ام کہ ہیچ بندہ مطلوب خود را
از و سوال نکند بوسیلۂ محمدؐ و اہلبیت او مگر این کہ انچہ کردہ باشد بیامرزم پس امروز از گناہان
او درگذشتم و علم عفو بر جرائم او کشیدم در علل الشرایع و عیون روایت کردہ کہ از جملہ
مسائلے کہ حضرت خضرؑ از جناب امام حسنؑ سوال کرد این بود کہ سبب چیست کہ شخص
چیزے را کہ در خاطرش بودہ گاہے فراموش میکند و گاہے باز بخاطرش می آید آنحضرتؑ
فرمود کہ دل مرد در حقہ ایست و بر روے آن حقہ طبقیست و چون مرد در آن وقت
بر محمدؐ و آل محمدؐ صلوات اللہ و سلامہ علیہم صلوات فرستد صلوات تمام آن طبق از آن
حقہ برداشتہ میشود و قلب روشن میگردد و آن چیز بخاطر آن شخص می آید و اگر صلوات

بر محمد و آل محمد صلوات الله علیهم نفرستد یا آنکه ناقص فرستد آن طبق بران محکم میشود
و دل تاریک میگردد و آن مردان را فراموش میکند در تفسیر امام حسن عسکری
از امیرالمومنین ماثور است که فرمود که حق تعالی خبر داد پیغمبر خود را بآنکه یهود پیش از ظهور آنجناب
باو ایمان داشتند و بر دشمنان غلبه میکردند بواسطهٔ توسل بآنحضرت و صلوات فرستادن
بر آنجناب و آل طیبین او سلام الله علیهم و فرمود که حق تعالی یهود را امر نمود در ایام موسی
و بعد از آن که چون بمصیبتی گرفتار شوند خدا را بمحمد و اهلبیت طاهرین او صلوات الله
علیهم بخوانند و از ایشان نصرت بخواهند و یهود نیز همین نحو میکردند تا آنکه ده سال پیش از
ظهور آن سرور قبیلهٔ اسد و غطفان با جمعی دیگر از مشرکان قصد یهود کردند و مشرکان
سه هزار نفر بودند و یهود سیصد نفر یهود خدا را خواندند بمحمد و آل محمد صلعم و آن گروه مشرکان را
منهزم گردانیدند و اسد و غطفان بیکدیگر گفتند که میرویم و از سائر قبائل استمداد میکنیم رفتند
و استمداد نموده بقدر سی هزار جمعیت نمودند و بر سر آن سی صد تن آمدند و آن سی صد تن در
قریهٔ محصور شدند و مشرکان آب و طعام را از ایشان منع نمودند و آبهای جاری که داخل
قریهٔ ایشان میشد همه را قطع کردند و نگذاشتند که کسی طعام برای ایشان ببرد و یهود نزد

ایشان فرستادند وامان خواستند وایشان قبول نکردند وگفتند که ما همهٔ شما را می کشیم
وزنان وکودکان شما را اسیر میکنیم واموال شما را غارت میکنیم پس یهود بیکدیگر گفتند که چارهٔ کار
ما چیست جمعے از عقلا وصاحبان راے ایشان گفتند که آیا موسی امر نکرد شما را باینکه از
محمد وآل محمد صلعم طلب نصرت نمائید وبشما نفرمود که من که امر میکنم شما را که تضرع نمائید بسوے
حق تعالی با ایشان در جمیع شدتها همگی گفتند بلے مارا امر فرمود پس آن گروه باتفاق گفتند
که خداوندا بجاهِ محمد وآلِ طیبین او صلوات اللہ علیہم ترا قسم میدہیم که ما را آب دہی زیرا که
ظالمان آب را از ما بریده اند تا آنکه جوانان ما از تشنگی ضعیف شده اند وبدنہاے ما ست
شده ونزدیک ست که بہلاکت برسیم پس حق تعالی باران ریزنده فرستاد که حوضہا وچاہہا
ونہرہا وظرفہاے ایشان را پر آب گردانید وایشان گفتند که این علامت یکے از احسانہا
بود که بما رسید پس برباہہا برآمدند ودیدند که باران اذیت بسیاری بلشکرے که دور ایشان
بودند رسانیده ومتاعہا وسلاحہا ومالہاے ایشان را فاسد گردانیده زیرا که آن
باران در عین تابستان بود در وقتیکه باریدنِ باران در آن وقت معہود نبود وبعضے
از آن لشکر بسبب آن متغرق شدند وباقیماندهٔ لشکر به یہود گفتند که اگر آب براے شما

بہم رسید طعام از کجا تحصیل خواہید نمود و اگر این گروہ متفرق شوند ما نخواہیم رفت
تا آنکہ غالب گردیم بر شما و اہل و عیالِ شما و اموالِ شما و غیظِ سینہاے خود را فرو نشانیم یہود
گفتند کہ آن کس کہ ما را بسببِ محمدؐ و آلِ آنحضرت صلوات اللہ علیہم سیراب گردانیدہ قادرست
بر این کہ ما را طعام دہد و آن کس کہ آن گروہ را از ما دور ساخت قادرست کہ باقیماندگان را
نیز دور سازد پس خدا را بمحمدؐ و آلِ طاہرین او صلوات اللہ و سلامہ علیہم خواندند کہ ما را طعام
بدہ پس قافلہ عظیمے آمد کہ بقدرِ دو ہزار شتر و استر و خر داشتند کہ ہمگی بارِ طعام بود از گندم و از آرد و
اہلِ قافلہ ہیچ ازان لشکر خبر نداشتند و چون بنزدیکِ ایشان رسیدند ہمگی در خواب بودند
و حق تعالے خواب را بر ایشان سنگین گردانید تا آنکہ قافلہ آمدند و وارد قلعۂ یہود شدند و از لشکر
کسے مطلع نشد و متاعہاے خود را باہل قلعہ فروختند و بیرون رفتند و دور شدند و لشکریان
ہمچنان در خواب بودند و احدے از ایشان بیدار نبود و چون آن قافلہ دور شدند آن
گروہ بیدار شدند و بیکدیگر گفتند کہ در جنگ کردن با یہود تعجیل نمائید زیرا کہ گرسنگی ایشان را
ذلیل گردانیدہ است یہود گفتند کہ ہیہات بلکہ پروردگارِ ما ما را طعام داد در وقتیکہ شما در خواب
بودید و فلان قدر طعام بما رسید و اگر میخواستیم میتوانستیم کہ دران حال شما را بقتل رسانیم

ونخواستیم بر شما ظلم کنیم اکنون شما بر وید واگر نمیروید ونخواهید رفت ما خدا را بمحمد وآل آنحضرت

سلام اللہ وسلامہ علیہم میخوانیم تا آنکہ شما را ذلیل گرداند چنانکہ ما را طعام وآب داد وآن گروہ

قبول نکردہ بر طغیان افزودند پس یہود از خدا بمحمد وآل محمد صلوات اللہ علیہم طلب نصرت

نمودند و بیرون آمدند وخود بر آن سی ہزار کس زدند وجمعے را دستگیر کردہ محکم ببستند واز جانب

مشرکان ہیچ اذیت بایشان نرسید زیرا کہ می ترسیدند کہ یہود باسیرانے کہ در دست ایشان است

اذیت برسانند پس چون رسولخدا صلے اللہ علیہ وآلہ ظاہر شد یہود بر آنحضرت حسد بردند

کہ چرا از عرب است وتکذیب آنحضرت نمودند پس رسولخدا صلعم فرمود کہ این بود یاری کردن حق تعالے

یہود را بر مشرکان بسبب این کہ محمد وآل آنحضرت صلوات اللہ وسلامہ علیہم را یاد کردند

پس شما نیز اے امت محمد صلعم یاد کنید محمد صلعم وآل او سلام اللہ علیہم را در نزد ہر شدت ومصیبت

تا آنکہ خدا یاری کند شما را بواسطہ ملائکہ بر شیاطین کہ قصد شما میکنند پس بدرستیکہ ہر یک از شما

با او ست ملکے کہ از طرف راست او ست کہ حسنات او را می نویسد وملکے از جانب چپ گناہانش

را می نویسد و بر ہر یک دو شیطان است از جانب ابلیس کہ او را اغوا مینمایند پس ہر گاہ در

دل او وسوسہ کردند خدا را یاد کنند وبگوید لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّۃَ اِلَّا بِاللّٰہِ الْعَلِیِّ الْعَظِیْمِ

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ دو شیطان او محبوس میشوند پس ازان ترکایت نزد ابلیس لعین می برند
که کار ما را این سخت کرده است پس ما را امداد کن بشیاطین پس پیوسته ابلیس ایشان را
امداد میکند تا این که امداد میکند ایشان را بهزار مارد پس می آیند او را و هر چه او را قصد می کنند
خدا را یاد میکند و بر محمد و آل طیبین او صلوات الله و سلامه علیهم صلوات می فرستد پس او را
و نقذے می یابند با ابلیس میگویند که غیر از تو کسے نیست که خود با لشکرت بنزد او بیائی پس
بر او غلبه کنی و او را اغوا نمائی پس ابلیس با لشکر خود همه قصد او میکنند پس خداوند می فرماید
بملائکه که ابلیس با لشکرش قصد فلان بندهٔ من یا فلان کنیز من نموده اند آیا شما با او مقاتله
نمیکنید پس بازاے هر یک نفر شیطان رجیم از انها صد هزار ملک مقاتله مینمایند با ایشان بر
اسپهاے از آتش سوار و شمشیرهاے آتشین و نیزه هاے آتش و تیرها و پیکانها و کاردها
و سلاحهاے آتش با ایشان هست پس پیوسته ایشان را بدر میکنند و با این نیزه ها
و تیرها و شمشیرها و کاردها و سلاحها ایشان را بقتل میرسانند و خود ابلیس را اسیر می کنند
پس آن اسلحه را بر ان می نهند پس ابلیس عرض میکند پروردگارا وعدک وعدک
وَقَدْ اَجَّلْتَنِيْ اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ مرا تا وقت معلوم مهلت دادهٔ پس خداوند تبارک و تعالی

بملائکه می فرماید وعده داده ام که او را مغیرانم و وعده نداده ام او را که سلاحها و آلام عذاب را براو
مسلط نمایم پس دل خود را از و با سلحهٔ خود خنک نمائید پس بدرستیکه من او را نمی میرانم پس
بدن او را بجراحات داغ میکنند بعد ازان او را رها میکنند پس پیوسته غمگین است بر
خودش و بر اولادش که کشته شده اند و هیچ یک از جراحاتش مندمل نمی شود الا بشنیدنش
آوازهای مشرکین را بکفر ایشان پس اگر این مومن بر طاعت خدا و ذکرش و صلوات
بر محمد و آل محمد باقی ماند ابلیس بهمان جراحات باقی میماند پس اگر زائل شد بنده ازان حالت
و در معصیت خدا و نا فرمانی او فرو رفت جراحات ابلیس مندمل میشود بعد ازان بران بنده
قوت پیدا میکند تا آنکه او را لجام میکند و زین به پشتش می نهد و بر پشتش سوار می شود پس
ازان فرود می آید و بر پشت او شیطانے از شیاطین خود را سوار می نماید و باصحابش میگوید
آیا بخاطر ندارید آنچه بما رسید از جهت این که ذلیل ما شده و منقاد ما گردیده تا این که آن بر
پشتش سوار می شود بعد ازان رسول خدا صلعم فرمودند پس اگر بخواهید که همیشه چشم شیطان را کور
داشته باشید و المِ جراحاتش را ناسور داشته باشید پس مداومت بر طاعت خدا و ذکر خدا
و صلوات بر محمد و آل او صلوات الله علیهم اجمعین بفرستید داشته باشید و اگر ازین مطلب

دور شدید اسیر ابلیس خواهید بود پس بر قفا ہاے شما بعضی اندر دۂ ابلیس سوار شود در جلد ثانی

حیوۃ القلوب و بسیارے از کتب معتبرہ از عمار یاسر روایت کردہ کہ بحضرت رسولؐ عرض

کرد کہ میخواہم کہ تو در میانِ ما بقدرِ عمرِ نوح زندگانی کنی حضرت فرمود کہ اے عمار حیوۃ من براے

شما خیر است و وفاتِ من نیز بد نیست از براے شما اما حیوۃ من زیرا کہ ہر گناہ کہ میکنید براے

شما طلب آمرزش میکنم و اما بعد از وفاتِ من پس از خدا بترسید و نیکو صلوات بفرستید بر من

و بر اہل بیت من و بدرستیکہ عملہاے شما بر من عرض میشود بنامِ شما و نامِ پدرانِ شما و نسبہا

و قبیلہاے شما اگر عمل خیر است خدا را حمد میکنم و اگر عمل شر است استغفار میکنم براے شما

چنانچہ حق تعالیٰ فرمودہ است قُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُوْلُهٗ وَالْمُؤْمِنُوْنَ

فرمود کہ مومنون آلِ محمد اند صلوات اللہ علیہم اجمعین در تفسیر صافی مذکور است کہ روزے

مامون از امام رضا علیہ السلام عرض کرد کہ ذکر آلِ محمد در قرآن مجید است یا نہ فرمود

بلے عرض کرد بفرمائید کہ مراد از قول تعالےٰ یٰسٓ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ

عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ چیست و ازیں علما چہ مراد گرفتہ اند فرمود کہ مراد از یٰس آنحضرت

صلی اللہ علیہ و آلہ است و ہیچ کس درین شک نکردہ باز حضرت فرمود تحقیق

که حق تعالی عنایت کرد محمد صلعم و آل او را فضائل بسیار که کسے حقیقت آن را الکتاب نمیتواند کرد
بتحقیق که حق تعالی سلام نفرستاده برکسے مگر برانبیا چنانچه سَلَامٌ عَلٰی نُوحٍ فِی الْعَالَمِیْنَ و گفت
سَلَامٌ عَلٰی اِبْرَاهِیْمَ و گفت سَلَامٌ عَلٰی مُوسٰی وَهَارُوْنَ و نه گفته که سَلَامٌ عَلٰی اٰلِ نُوحٍ
و نه گفته سَلَامٌ عَلٰی اٰلِ اِبْرَاهِیْمَ و نه گفت سَلَامٌ عَلٰی اٰلِ مُوسٰی وَهَارُوْنَ
و گفت سَلَامٌ عَلٰی اٰلِ یٰسِیْنَ یعنی آل محمد پس گفت مامون دانستم که در معدن نبوت و امامت
شرح و تفصیل این بیان است در اقبال در سطے خبر مباہله نقل نموده که ابو حارثه با سید و عاقب
آمدند نزد صندوق ابراہیم و در آنجا نوشته بود که حق تعالی تفضلے که دارد بر هرکه خواهد که او را برگزید
از خلق خود حضرت ابراہیم را بخلت برگزید و مشرف ساخت و او را بصلوات و برکات خود و او را
قبله و پیشوائے پیشان کرد و پیغمبری و امامت و کتاب را در ذریه او مقرر ساخت که هریک
از دیگرے میراث برند و حق تعالے بمیراث باو تابوت داد که مشتمل بود بر علم و حکمت که بسبب
آن حق تعالی او را تفضیل داد بر فرشتگان پس نظر کرد ابراہیم در آن تابوت و در آنجا خانها دید
بعدد پیغمبران او الوالعزم و بعدد اوصیاے ایشان بعد از ایشان و نظر کرد در هریک از
خانها تا بخانه محمد رسید که آخر پیغمبران است و از دست راست حضرت علی بن ابی طالب

دید در صورتے عظیم و نورے درخشان که دست در کمر آنحضرت زده بود و در ان صورت نوشته بود
که این نظیر و وصی آنحضرت است که موید است بنصرت آلهی پس ابراهیم گفت اے خداوند
من و اے بزرگوار من کیست این خلق بزرگوار خداوند عالمیان وحی کرد باو که این بنده
برگزیدهٔ من ست و او ست فاتح که فتح خواهد نمود ابواب علم و حکمت را بر همهٔ خلائق و پیش
از همه خلائق خلق شده است و خاتم پیغمبران ست و این صورت دیگر وصی او ست که وارث
علم او ست پس حضرت ابراهیمؑ گفت الٰهی فاتح خاتم کیست خداوند عالم فرمود که محمدؐ
است برگزیدهٔ من که پیش از جمیع خلق روح او را آفریده ام و حجت بزرگوار من ست
در میانِ خلائق و او را پیغمبر او را گردانیدم و برگزیدم در وقتیکه آدم در میان گل و بدن
او بود و او را مبعوث خواهم کرد در آخر الزمان تا دین مرا کامل گرداند و باو ختم نمایم رسالت
خود را و این علیست برادر او و صدیق اکبر او و در میانِ ایشان برادرے انداختم و ایشان را
برگزیدم و صلوات بر ایشان فرستادم و برکات خود را شامل ایشان ساختم هر دو را معصوم
گردانیدم و هر دو را برگزیدم با نیکان و نیکوکاران از ذریت ایشان پیش از انکه بیافریدم
آسمان و زمین را و هر چه در انها است از خلق هر .ا و این برگزیدن از برائے آن بود

کہ نیکی ایشان را و پاکی دلہاے ایشان میدانستم بدرستیکہ من دانا و مطلع بر بندگانِ خود
و احوالِ ایشان گفت کہ پس حضرت ابراہیم نظر کرد و وازدہ صورت دید کہ انوارِ ایشان
می درخشید و در حسن و نور شبیہ بصورت محمدؐ و علی علیہما السلام بودند پس چون حضرت ابراہیم
حسن و ضیاے آن صورتہارا مشاہدہ نمود و آنہارا مقرون بصورتِ محمدؐ و علی صلوات اللہ
و سلامہ علیہما یافت و در رفعت و جلالت شبیہ ایشان دید سوال کرد از حق تعالیٰ و گفت خداوندا
مرا خبر دہ بنامہاے ایشان حق تعالیٰ وحی کرد باو کہ این نور کنیزِ من است و دختر پیغمبرِ من
فاطمہ معصومہ زہرا و گردانیدم او را با شوہرش علیؑ وسیلہ ذریۂ پیغمبرِ من و این دو نور حسنؑ
و حسینؑ اند و این فلانست و این فلان تا حضرت صاحب الامر صلوات اللہ علیہم رسید
پس فرمود کہ این نورِ من است کہ بسبب او رحمتِ خود را بر خلائق می گسترانم و دینِ خود را
باو ظاہر خواہم ساخت و بندگانِ خود را باو ہدایت خواہم کرد بعد از یاس و ناامیدی
ایشان از فریادرسیدن ایشان را پس دران حالت حضرت ابراہیم بر ایشان صلوات
فرستاد و گفت رَبِّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ پروردگارا صلوات فرست بر محمدؐ و آلِ
محمدؐ چنانکہ ایشان را برگزیدہ و خالص گردانیدن نیکو پس حق تعالیٰ وحی نمود بابراہیم کہ گوارا باد ترا

کرامتِ من وفضل من بر تو بدرستیکه من محمد صلعم و برگزیدگان اورا از صلب تو گردانیده ام
و ایشان را از پشتِ تو بیرون آورم بعد ازان از پشتِ اول فرزندان تو اسمٰعیل پس بشارت
باد ترا اے ابراہیم کہ من مقرون می سازم صلواتِ ترا بصلواتِ ایشان و ہمچنین برکات
و ترحم خود را بر تو مقرون میسازم با برکات و ترحم بر ایشان و مقرر ساختہ ام رحمت و محبتِ خود را
کہ بر خلائق بودہ باشد تا روز یکہ مدتِ خلائق بسر آید و من وارث آسمان و زمین باشم
کہ ہرکس کہ بودہ باشد ہمہ بمیرند و بعد ازان مبعوث سازم خلائق را از جہت عدالتِ خود و فائز
گردانیدن عدل و رحمت خود بر ایشان الخبر دربعضے از کتب معتبرہ روایت کردہ کہ در
فردوس اعلیٰ حق تعالیٰ مرغے آفریدہ کہ آن را مرغ صلوات نامند و او بر درختے است
کہ درخت تحیات نامند و شاخ و برگِ آن درخت بہر خانہ و قصرے سر کشیدہ و در زیر آن
درخت حوضیست کہ ہرکس صلوات بر محمدؐ و آلِ او صلوات اللہ علیہم بفرستد آن مرغ از درخت
بزیر آید و در آن حوض غوطہ خورد چون بیرون آید پر و بال خود را می افشاند و از ہر قطرۂ آب
کہ از وے چکد حق تعالیٰ ملکے می آفریند کہ از براے گویندۂ صلوات آمرزش می نماید تا روزِ قیامت
در عین الحیات نوشتہ کہ بسند معتبر از مالک جہنی منقول ست کہ گفت من گل را

بدست امام جعفر صادق ع داد م حضرت گرفتند و بو کردند و بر دیده های خود گذاشتند و بعد از ان فرمودند که هر که گل را بگیرد و بو کند و بر چشمهای خود بگذارد و بگوید اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ هنوز آن گل را بر زمین نگذاشته باشد که خدا او را بیامرزد و نیز در بعضی کتب معتبره روایت نموده اند از حضرت رسول صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم که فرمودند که مَنْ شَمَّ الْوَرْدَ الْاَحْمَرَ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ فَقَدْ جَفَانِيْ هر که گل سرخ را بو کند و بر من صلوات نفرستد پس بتحقیق که بمن جفا کرده است چه آنکه اصل خلقت گل سرخ از عرق آن سرور است چنانچه ابن بابویه در علل الشرایع بسند معتبر روایت کرده است از آن سرور که فرمود در شب معراج بآسمان رفتم از عرق من بزمین رخیت و از آن گل سرخ روئید و آن گل بدریا افتاد پس ماهی خواست که آنرا بگیرد و دعموص خواست که آنرا بگیرد (و دعموص کرمیست که سر پهنی دارد و دم باریکی و در میان آب و گل بهم میرسد) پس حق تعالیٰ ملکے را فرستاد که میان ایشان حکم کرد که نصف آن از ماهی باشد و نصف آن از دعموص و بآن سبب برهای سبزی که بر دور برگهای گل می باشد یکی بشکل دم ماهیست و یکی بشکل دم دعموص است زیرا که بهر گلی پنج احاطه کرده است دو برگ تنها از هر دو طرف پرهای ریزه دارد و دو برگ آن مانند دم دعموص باریک اند و از پنج قسمت

پرے ندارند و یکے از یک طرف پر دارد و از یک طرف پر ندارد بیں ہمیش بایں ہے می ماند و ہمیش

بدعموص **در کتاب کافی** در حدیث صحیح از امام جعفر صادق ع منقول ست کہ فرمود آنحضرت صلعم

کہ درود بر من و بر اہلبیت من فرستادن نفاق را دور میکند **ایضاً** عبداللہ بن سنان

از امام جعفر صادق ع روایت کردہ کہ می فرمود آنحضرت صلعم کہ درود باآواز بلند بگوئید چراکہ این

نفاق را دور میکند **ایضاً** امام جعفر صادق ع از اسحاق فرمودہ کسیکہ درود بر محمدؐ و آل محمدؐ

بفرستد حق تعالیٰ و ملائکہ صد مرتبہ می فرستند و نشنیدہ کہ حق تعالیٰ می فرماید براے بیان جزاے

درود صلوات بر محمدؐ و آل محمد صلعم در سورۂ احزاب هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ

لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا یعنی اللہ تعالیٰ محافظت میکند

بر شما و ملائکہ او کہ ہزار صف اند و موکل بتوفیق مومنان اند تا بیرون کند اللہ تعالیٰ شمارا از تاریکیہاے

جہالت حقائق کتاب و سنت کہ از پیروی ائمہ ضلالت بہم میرسد بسوے نور معرفت حقائق

کتاب و سنت کہ از پیروی محمدؐ و آل محمد صلعم بہم میرسد و در زمان ہر امتے بود اللہ تعالیٰ با مومنان

مہربان **ایضاً** عبداللہ دہقان میگوید کہ حاضر شدم در خدمت امام رضاء و حضرت از ان

پرسید کہ معنی این آیہ چیست وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى عرض کردم وقتیکہ اسم باری تعالیٰ را بشنوی

نماز بخوان فرمود کہ تکلیف مالا یطاق لازم می آید عرض کردم کہ پدر و مادرم فدائے تو باد ارشاد

فرامعنیش فرمود ہرگاہ نام رب خود بشنوی درود بر محمدؐ و آل محمدؐ بفرستد **در مجالس صدوق**

از عبداللہ بن سمرہ مرویست کہ گفت روزے در نزد پیغمبرؐ بودم آنحضرت فرمود کہ دوش بارحہ

یعنی دیشب عجائباتے دیدم پس گفتم یا رسول اللہ چہ چیز دیدید بما بیان فرمائید نفسہاے با فدائے

تو باد فرمود من مردے را دیدم از امت خود در بالاے صراط کہ گاہے می نشیند و می لرزد و گاہے

برمی خیزد و گاہے معلق باشد پس آمد او را صلوات فرستادن او بر من پس بر پا داشت او را

بر پاہاے او و بگذشت از صراط **در کتاب** اسرار الابرار از آن سرور روایت نمودہ کہ فرمود

ہر کس یک بار بر من صلوات فرستد ملائکہ ہفت آسمان و زمین و کرسی و عرش بر وے

صلوات فرستند تا روز قیامت و ہر کس سہ بار صلوات بر من فرستد من ضامن شوم کہ روز

قیامت بقلیل و کثیر وے حساب نکنند و بر صراط چون برق لامع بگذرد و با من در بہشت باشد

در معارج روایت کردہ اند از آن سرور کہ فرمود یا علی مَنْ صَلّٰی عَلَیَّ کُلَّ یَوْمٍ ذُکِرَ لِلّٰہِ

وَجَبَتْ لَہٗ شَفَاعَتِیْ وَلَوْ کَانَ مِنْ اَھْلِ الْکَبَائِرِ **از صباح بن سیابہ** روایت کردہ

کہ حضرت ابی عبداللہ بن فرمود آیا ترا تعلیم نکنم چیزے را کہ خداوند بسبب آن صورت را از

گرمای جہنم نگاہ دارد میگوید عرض کردم بلے فرمود بگو بعد از فجر اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ یقی اللّٰہ بہ وجهك من حر جهنم پس تحقیق کہ حفاظت میکند این کلمہ روی شمارا از آتش دوزخ در عین الحیات بسندِ معتبر منقول ست کہ کسیکہ عطسہ زند و صدای اش کسے بشنود و حمد آلہی بکند و صلوات بر پیغمبر و اہلبیتِ او بفرستد ہرگز بدرد دندان و درد چشم مبتلا نشود کلینی در کافی بسند خود از حضرت صادق روایت کردہ کہ فرمود ہر کہ عطسہ کند پس دست بر بینی خود گذارد و بگوید اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ کَثِیْرًا کَمَا هُوَ اَهْلُهٗ وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدِ النَّبِيِّ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ از سوراخ چپ بینی او پرندۂ بیرون آید کوچک تر از جراد و بزرگتر از ذباب و در زیرِ عرش آلہی باز ایستد و استغفار کند از برای او تا روز قیامت در تفسیر صافی منقول ست کہ امام رضا می فرماید کہ درود بر نبی فریضۂ واجبہ است در ہر مقام تا اینکہ عطسہ زند یا ہوای تند بوزد و غیر ذلک شارح جنۃ الواقیہ از کتاب الدعوات نقل نمودہ کہ درود فرستادن بر حضرت پیغمبر صلعم ضعفِ بصر را دور میکند و آن درود اینست اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ حَتّٰى لَا تَبْقٰى صَلٰوةٌ و در بعضے نسخہ لَا یَبْقٰى بصیغۂ مذکر است ہرچند کہ بنظر تانیث غیر حقیقی بودن صلوٰۃ این ہم درست است امّا بصیغۂ مونث یعنی تبقی انسب باشد واللّٰہ اعلم

در مجمع المعارف از جناب سرور کائنات منقول ست ہر کہ صلوات بر من فرستد مرغ

مبارکات کہ در اصل دریاے عظیم بر درخت نشستہ خود را بدریا آفگند از درخت خود را بیفشارد

پس حق تعالیٰ از ہر قطرۂ او ملکے می آفرینند کہ استغفار کند برا ے او و ہر کہ صبح وضو ساختہ صلوات

بر من فرستد او را و والدینش را حق تعالیٰ بیامرزد و ہر کہ در خفتن دہ صلوات بر من فرستد

ثواب نماز گذارندگان دارد و مہمات حاجات او بر آید و ہر کہ دو بار بروے خود را شانہ کند و ہفت

صلوات بر من فرستد چشمش ہرگز درد نکند و ہر کہ یک بار صلوات بر من فرستد ملک موکل بر آسمان

وزمین رعد نام صد بار صلوات بر او میفرستد و ملائکہ آسمان دوم کہ این را بشنود دویست بار

سوم ہزار بار چہارم دو ہزار بار و پنجم پنجہزار بار و ششم شش ہزار بار و ہفتم ہفت ہزار بار و انگاہ

خدا فرماید یا ملائکہ بمن واگذارید او را کہ تعظیم رسول من نمودہ ثواب او با من است ایضاً

از سید کائنات صلعم روایت کردہ کہ ہر کہ ہر صبح وضو ساختہ صلوات بر من فرستد او و والدینش

آمرزیدہ شوند و ہر کہ در خفتن دہ صلوات بر من فرستد ثواب نماز گذارندگان دارد و مہمات

او و حاجاتش بر آید و ہر کہ دو ابروے خود را شانہ کند و ہفت صلوات بر من فرستد چشمش ہرگز

درد نکند و ہر کہ صلوات بر من فرستد ہر روز یا نصد بار ہرگز محتاج نشود و گناہانش برطرف شود

وسرورش دائمی و دعایش مستجاب و آرزوہایش آمادہ باشد و از جمعے باشد کہ رفیقِ پیغمبر خدا باشد
در بہشت و ہر کہ روزے صد بار صلوات فرستد بر من خدا حاجت او را بر آورد و ہر کہ صبح دہ صلوات
بر من فرستد گناہ چہل سالہ اش محو شود روزے جبرئیل بشارتے آورد کہ خدا می فرماید ہر کہ از
اُمتِ تو سہ بار صلوات فرستد بر تو بیامرزم او را اگر ایستادہ است پیش از نشستن و اگر نشستہ
باشد پیش از ایستادن او پس بسجدہ شکر در افتادم الخبر **در بیت الاحزان** از ان سرور
روایت کردہ کہ آنحضرت فرمود کہ اول کسیکہ در روز قیامت بر او حلہ پوشیدہ شود پدرم حضرت
ابراہیم باشد پس کرسی در طرف راست عرش نہند و مرا بر آن نشانند و برادرم علی بن ابی طالب
در پیش روے من بایستد و تمام امت در عقب سرِ من بایستند بتفاوت درجات و ہر
بندہ کہ بعد از نماز فریضہ بر من و بر آلِ من دہ مرتبہ صلوات بفرستد او را در نزد من جائے
دہند کہ او را ببینم و او مرا ببیند و روے او مانند ماہ شب چہاردہ بدرخشد **ایضاً** روایت
نمودہ کہ ہر کس بر آنحضرت صلوات فرستد در حال حیات آنحضرت و بعد از وفات آن بزرگوار
حق تعالیٰ بہر صلواتے دہ صلوات بر او بفرستد و دہ حلہ باو عطا فرماید الخبر **در کتاب
شفاء الاسقام** از اہلِ سنت روایت کردہ کہ جناب اقدس متعال بحضرت موسیٰ وحی

فرمود کہ یا موسیٰ در وقت سخن گفتن با تو دہ ہزار گوش برائے تو آفریدم تا کلام مرا توانستی شنید
وده ہزار زبان بتو ارزانی داشتم تا توانستی جواب مرا داد با این ہمہ مراتب کہ بتو عطا کردم ہر وقت
کہ بر حبیب من محمد مصطفےٰ صلوات فرستی نزد من محبوب تر و نزدیک تری ایضاً از آنحضرت
منقول ست کہ ہرگاہ جناب رسول صلعم ازین دار دنیا تشریف بردند جمیع ملائکہ و مہاجرین
و انصار جوق جوق آمدہ صلوات فرستادند در کافی ابن قداح از امام جعفر صادق ع
و آنحضرت ع از پدر خود نقل کردہ کہ پیغمبر فرمود دیدم مردے را کہ بخانۂ کعبہ آویختہ است ومیگوید اللّٰھم
صلّ علیٰ محمد پس فرمود آنحضرت باو کہ اے بندۂ خدا صلوات را ناقص و ناتمام کردی
و بر من ظلم کردی باین طریق بگو اللّٰھم صلّ علیٰ محمد و اھل بیتہ در جامع الاخبار
آوردہ کہ امام جعفر صادق ع از رسول خدا صلعم روایت کردہ کہ فرمود آنحضرت بامیر المومنین ع کہ آیا
بشارت دہم شمارا عرض کردیلے جان والدینم فدائے تو باد وہمیشہ ذات بابرکات شما
بشارت دہندہ است پس فرمود آنحضرت صلعم کہ حالا جبرئیل نازل شد و جناب امیر ع عرض
کرد چہ خبر آورد فرمود کہ گفت ہر کسیکہ درود بر تو و آل تو بفرستید جمیع درہائے آسمان برائے
او کشادہ میشوند و درودی فرستند بر او ملائکہ ہفتاد مرتبہ پس گناہان آدمی ریزند مثل برگ درخت

وحق تعالی می فرماید لَبَّيْكَ عَبْدِي وَسَعْدَيْكَ اے ملائکہ من شما ہفتاد مرتبہ درود فرستادید

ومن ہفت صد مرتبہ براو درود می فرستم وفرمود آنحضرت صلعم کہ اگر درود برمن بفرستید وآل مرا

دران درود داخل نکند پس درمیان صلوات وآسمان ہفتاد حجاب حائل میشوند ومیگوید

حق تعالی لَا لَبَّيْكَ وَلَا سَعْدَيْكَ عَبْدِي اے ملائکہ من دعائے این بندہ را بالا نبرید تا آنکہ

ذریت نبی را ملحق نکند وآنحضرت صلعم فرمود کہ دعاے این شخص ہرگز مستجاب نخواہد شد

تا اینکہ اہلبیت مارا شریک نکند در شفاء الاسقام بسند معتبر از حضرت موسیٰ بن جعفر

صلوات اللہ وسلامہ علیہما منقول است کہ مردے از یہود نزد حضرت امیرالمومنینؑ آمد و

سوال کرد از معجزات رسول صلعم در برابر معجزات پیغمبران دیگر پس گفت حضرت آدم حق تعالی امر

کرد ملائکہ را کہ اورا سجدہ کنند آیا نسبت بمحمد صلعم چنین کردہ است حضرت فرمود کہ بلے چنین است

ولیکن سجود ایشان سجود طاعت نبود کہ پرستیدہ باشند آدم را بغیر از خدا ولیکن اعتراف بود

براے آدم بفضیلت او ورحمتے بود از براے خدا باو کہ بہ محمد صلعم دادہ است آنچہ افضل است

ازین بدرستیکہ خداے تعالی صلوات فرستاد براو در جبروت خود وملائکہ ہمگی براو صلوات فرستادند

پس این افضل است از آنچہ بآدم عطا فرمودہ صاحب لمعات الانوار نوشتہ

که در تفسیر حضرت امام حسن عسکری صلوات اللہ وسلمہ علیہ وعلی آبائہ الطاہرین وولدہ الطیب
منقول ست که در تفسیر قول خدا تعالے وَاِذْ قَالَ مُوْسٰی لِقَوْمِہٖٓ اِنَّ اللّٰہَ یَاْمُرُکُمْ
اَنْ تَذْبَحُوْا بَقَرَۃً امام فرمود که حق تعالیٰ به یہود مدینہ خطاب کرد کہ یاد آورید آن وقت را کہ موسیٰ
بقوم خود گفت بدرستیکہ خدا امر میکند شما را کہ ذبح نمائید بقرہ را کہ بزنید بعضے از ان را برین
شخص کہ در میانِ شما کشتہ شدہ تا زندہ شود باذن خدا و شما را خبر دہد کہ کے او را کشتہ این
در وقتے بود کہ کشتہ در میانِ ایشان افتادہ بود موسیٰ امر خدا را بر آن قبیلہ کہ آن مقتول در میان
ایشان پیدا شدہ بود لازم گردانید کہ پنجاہ نفر از اشرافِ ایشان سوگند یاد کنند بخداوند قوی
شدید کہ خداے بنی اسرائیل و تفضیل دہندہ محمد و آل طیبین او صلوات اللہ علیہم است بر ہمہ
خلق کہ ما او را نکشتہ ایم و کشندہ او را نمیدانیم کہ کیست اگر قسم بخورند دیہ مقتول را بدہند و اگر قسم
نخورند کشندہ او را نشان دہند تا بعوض او را بکشند و اگر نکنند ایشان را در زندان تنگے حبس
کنند تا یکے ازین دو کار را بکنند آن قبیلہ گفتند اے پیغمبرِ خدا ما ہم قسم بخوریم و ہم دیہ بدہیم
حکم خدا چنین نیست و این قصہ چنان بود کہ زنے در میان بنی اسرائیل در نہایت حسن و جمال
و فضل و کمال و شرافت حسب و نسب و خدارت و نزاہت بود و جماعت بسیار از خواستگاری

میکردند واورا سه پسرعم بود پس او راضی شد بیکے ازایشان که عالم تر و پرہیزگار تر بود خواست
که بعقد او درآید و آن دو پسر عم دیگر که ایشان را قبول نکرد بر آن پسر عم پسندیده حسد بردند
وا ورا بضیافت طلبیدند و کشتند و انداختند در میان قبیلہ که از ہمه قبائل بنی اسرائیل بیشتر بودند
چون صبح شد آن دو پسر عم که قاتل بودند گریبانها چاک کردند و خاک بر سر کردند و نزد موسیٰ
بداد خواہی آمدند پس آن قبیله را حاضر ساخت و از ایشان از احوال آن مقتول سوال کرد
ایشان گفتند ما او را نکشته ایم و علم ہم نداریم که کے او را کشته است موسیٰ گفت حکم الٰہی این است
که شما پنجاه نفر قسم بخورید و دیه بدہید یا قاتل را نشان بدہید ایشان گفتند ہرگاه با قسم خوردن ما را
دیه باید داد پس قسم خوردن چه فائده دارد موسیٰ گفت که ہمه نفعہا در فرمان برداری و اطاعت
حق تعالیٰ است و آنچه فرموده بعمل باید آورد گفتند اے پیغمبر خدا این غرامت و جریمه گرانست
و ما خیانتے نکرده ایم و سوگند غلیظی است و حقے در گردن ما نیست پس از درگاه خدا استدعا
کن که ظاہر گرداند بر ما قاتل را که آنچه مستحق است او را جزا دہی و ما از جریمه و سوگند رہائی یابیم
پس موسیٰ گفت که حق تعالیٰ حکم این واقعه را برائے ما بیان فرموده مرا نیست که جرئت کنم
و غیر آن امرے بطلبم بلکه بر ما لازم است که گردن نہیم فرمان او را و بر خود لازم دانیم حکم او را

واعتراض نکنیم بر او آیا نمی بینید که چون بر ما حرام کرده است کار کردن در روز شنبه و گوشت شتر را
ما را نیست که تصرف کنیم در حکم او و تغییر دهیم بلکه باید اطاعت کنیم و خواست که آن حکم را بر ایشان لازم
گرداند پس حق تعالیٰ وحی فرستاد بسوے او که اجابت نما سوال ایشان را و از من سوال کن تا ظاهر
گردانم قاتل را و دیگران از جریمه و تہمت بیرون آیند زیرا که میخواہم که در ضمن اجابت سوال ایشان
روزی را فراخ گردانم بر مردے که از نیکان امت تست و اعتقاد دارد بصلوات فرستادن بر محمد
و آل طیبین او صلوات اللہ علیہم و تفضیل دادن محمد و علی علیہما السلام و آلہ الصلوٰۃ والسلام
بعد از و بر جمیع خلائق و میخواہم که بسبب این قضیه او را غنی گردانم در دنیا تا بعضے از ثواب او باشد
بر تفضیل دادن او محمد و آل او صلوات اللہ علیہم موسےٰ گفت پروردگارا بیان کن از برائے ما
قاتل او را پس خدا وحی فرستاد بسوے موسےٰ که بگو بنی اسرائیل را که خدا بیان میکند قاتل
برائے شما بآنکه امر می فرماید شما را که ذبح کنید بقرہ را و عضوے از آن بقرہ را بر مقتول بزنید تا من
او را زندہ گردانم اگر انقیاد میکنند فرمان الٰہی را آنچه گفتم بعمل آورید و الّا حکم او را قبول کنید پس
اینست معنی قول خدا وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖٓ اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوْا بَقَرَةً یعنی موسےٰ
با ایشان گفت که خدا بزودی امر خواہد کرد که بکشید بقرہ را اگر خواہید که مطلع گردید بر قاتل آن مقتول

وبزنید بعضی از بقره را بر مقتول تا زنده شود و خبر دہد کہ کے او را کشتہ است قَالُوٓا اَتَتَّخِذُنَا

هُزُوًا قَالَ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ فرمود کہ یعنی گفتند ایشان کہ اے موسیٰ آیا استهزا میکنی

نسبت بما کہ میگوئی کہ قطعہ میشے را بمیت دیگر بزنیم یکے از انہا زندہ میشوند موسٰے گفت کہ بخدا

پناہ می برم از ینکہ بودہ باشم از جاہلان و بیخردان کہ نسبت دہم بخدا چیزے را کہ نفرمودہ باشد

یا فرمودۂ خدا را بقیاس باطل خود و باستبعاد عقل ناقص خود انکار کنم چنانکہ شما می کنید پس

گفت آیا نیست نطفۂ مرد و نطفۂ زن مردہ و در رحم ہم رسیدند حلال زہر دو شخص زندہ می آورند

آیا نہ چنین است کہ خدا از ملاقات تخمہا و ہستہا ے مردہ بازمین مردہ زمین را بانواع گیاہہا

و درختان زندہ میکند قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ فرمود کہ چون حجت موسٰے بر

برایشان تمام شد گفتند کہ اے موسٰے دعا کن از براے ما پروردگار خود را تا بیان کند

براے ما صفت آن بقرہ را تا بدانیم کہ چگونہ گاوے می باید قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ

لَّا فَارِضٌ وَّلَا بِكْرٌ عَوَانٌۢ بَيْنَ ذٰلِكَ فَافْعَلُوْا مَا تُؤْمَرُوْنَ یعنی موسٰے از پروردگار خود سوال

کرد پس با ایشان گفت کہ خدا میفرماید کہ آن بقرہ ایست کہ پیر نباشد و بسیار جوان نباشد

بلکہ درمیان این دو حال باشد پس بکنید آنچہ مامور خواہید شد قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ

يُبَيِّن لَنَا مَا لَوْنُهَا گفتند اے موسے از پروردگارت سوال کن کہ بیان کند از برے ما کہ این بقرہ چہ رنگ می باید قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ النّٰظِرِيْنَ موسے بعد از سوال از حق تو گفت کہ حق تو می فرماید کہ آن بقرہ ایست زرد کہ زردی آن خالص ونیکو باشد نہ کم رنگ باشد کہ بسفیدی زند و نہ بسیار رنگین کہ بسیاہی زند کہ مسرور گردانند نظر کنندگان بسوے اورا از حسن ونیکوئی وخوشرنگی قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ اِنَّ الْبَقَرَ تَشٰبَهَ عَلَيْنَا وَاِنَّا اِنْ شَآءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُوْنَ گفتند دعا کن براے ما پروردگارِ خود را کہ بیان کند براے ما کہ چہ صفت دارد آن بقرہ زیادہ انچہ گفتہ شد بدرستیکہ مشتبہ شدہ است بر ما زیرا کہ گاو باین صفات بسیار است بدرستیکہ ما اگر خدا خواہد ہدایت خواہیم یافت بآن بقرہ کہ خدا مارا امر بکشتن او فرمودہ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُوْلٌ تُثِيْرُ الْاَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيْهَا موسے گفت از جانب خدا کہ آن بقرہ ایست کہ اورا ذلول و نرم کردہ باشند بشخم کردنِ زمین و نہ بآب دادنِ زراعت وازین عملہا اورا معاف کردہ باشند و مسلم از عیبہا باشد کہ عیبے در خلقت آن نباشد و غیر رنگ اصلیش رنگ دیگر دران نباشد قَالُوا الْـٰٔنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ فَذَبَحُوْهَا وَمَا كَادُوْا يَفْعَلُوْنَ گفتند الحال آوردی انچہ حق و سزاوار بود

در وصف بقره و نزدیک نبود که ایشان آنرا بکنند از فراوانی قیمتِ آن گاو و دانا لجاجتِ ایشان
و تهم داشتن موسے بآنکه قادر نیست براین چیزے کہ ایشان سوال میکنند باعث شد ایشان را
بر کشتنِ بقرہ پس امام علیہ السلام فرمود کہ چون این صفات را شنیدند گفتند اے موسیٰ
آیا پروردگارِ ما مارا امر کردہ است بکشتنِ بقرہ کہ این صفات داشتہ باشد گفت بلے و موسےٰ در
اول با ایشان نگفت کہ خدا شمارا امر کردہ است بکشتنِ بقرہ زیرا کہ اگر اول با ایشان چنین
گفتہ بود ہر بقرہ کہ میکشتند کافی بود پس بعد از سوالِ ایشان در کار نبود کہ از خدا سوال کنند از کیفیت
بقرہ بلکہ بایست در جواب ایشان بفرماید کہ ہر بقرہ کہ بکشید کافیست چون امر بر چنین گاوے
قرار گرفت تفحص کردند و نیافتند آن را مگر نزد جوانے از بنی اسرائیل کہ خدا در خواب باو نمودہ بود
محمدؐ و علیؑ و امامان از ذریت ایشان را صلوات اللہ و سلامہ علیہم و باو گفتہ بودند کہ چون تو دوست
مائی و ما را بر دیگران تفضیل میدہی میخواہیم بعضے از جزاے ترا در دنیا بتو برسانیم پس بیاید کہ بقرہ ترا
بخرند مفروش مگر با مرِ مادرت و اگر چنین کنی خدا مادرت را الہام خواہد کرد با مرے چند کہ باعث
توانگری تو و فرزندانِ تو گردد پس جوان شاد شد از دیدنِ آن خواب و چون بامداد شد بنی اسرائیل
آمدند کہ گاو را از و بخرند و گفتند کہ بچند میفروشی گاو خود را گفت بدو دینار طلا و مادرم اختیار دارد گفتند

ما بیک دینار میخریم چون با مادرِ خود مصلحت کرد گفت بچهار دینار بفروشش چون بنی اسرائیل

گفت که مادرم بچهار دینار میگوید ایشان گفتند که ما بدو دینار می خریم چون با مادرِ خود مصلحت کرد

گفت بلکه بصد دینار بفروشش پس ایشان گفتند که بپنجاه دینار می خریم همچنین انچه ایشان

راضی میشدند مادر مضاعف میکرد و ایشان بنصف راضی میشدند تا آنکه رسید قیمت گاو

که پوست آنرا پر از طلا کنند پس بآن قیمت گاو را خریدند و کشتند و استخوان بیخ دم آن را که آدمی

ازان مخلوق میشود در اول و در قیامت نیز اجزاے آدمی بران ترکیب می یابد گرفتند و بران

کشته زدند و گفتند خداوندا بجاه محمد و آلِ طیبین طاهرین او صلوات اللہ علیہم که این مرد را زنده

گردان و بسخن در آورکه کے او را کشته پس ناگاه برخواست صحیح و سالم و گفت اے پیغمبر خدا

این دو پسر عم من بر من حسد بردند براے دختر عم من و مرا کشتند و بعد از کشتن مرا در محله

این جماعت انداختند که دیه مرا از ایشان بگیرید پس موسے آن دو کس را کشت و اول

مرتبه که آن جزو گاؤ را بر آن میت زدند زنده نشد بنی اسرائیل گفتند اے پیغمبرِ خدا چه شد آن

وعده که با ما کردی پس حق تعالی وحی فرستاد بسوے موسےٰ که در وعدهٔ من خلف نمی باشد

اما تا پوست این گاؤ را پر از اشرفی نکنند و به صاحبش ندهند این مرده زنده نخواهد شد پس اموال

خود را جمع کردند حق تمام پوست گاو را کشاده گردانید تا آنکه مقدار پنج هزار دینار شد چون زر را

تسلیم آن جوان کردند و آن عضو را بر میّت زدند زنده شد پس بعضے از بنی اسرائیل گفتند

که نمیدانیم که کدام عجیب تر است زنده کردن خدا این مرده را بسخن آوردنِ او با غنی کردن خدا

این جوان را باین مال فراوان پس خدا وحی نمود بموسے که بگو بنی اسرائیل را که هر که از شما

میخواهد که من عیش او را در دنیا طیب و نیکو گردانم و در بهشت محل او را عظیم گردانم و او را در آخرت

هم صحبت محمدؐ و آل طیبین او صلوات اللہ علیہم گردانم پس بکنید چنانچه این جوان کرد بدرستیکه

آن جوان از موسے شنیده بود ذکر محمدؐ و علیؑ و آل پاکیزه ایشان را صلوات اللہ وسلمہ علیہم

و پیوسته صلوات بر ایشان می فرستاد و ایشان را بر جمیع خلائق از جن و انس و ملائکه تفضیل

میداد و باین سبب من این مالِ عظیم را برای او میسر گردانیدم که تنعم کند بروزیهای نیکو و

دوستانِ خود را بنوازد و دشمنانِ خود را منکوب گرداند پس جوان بموسے گفت که ای پیغمبر خدا

من چگونه حفظ کنم این مالها را و چگونه حذر کنم از عداوت دشمنان و حسد حاسدان موسٰی گفت

بخوان بر این مال صلوات بر محمدؐ و آل طیبین او صلوات اللہ علیہم را چنانچه پیشتر میخواندے

باعتقاد درست و بہ برکت آن این مال گرانمایه بدست تو آمد تا خدا این مال را برائے تو

حفظ نماید و ہر دزدی یا ظالمے یا حاسدے کہ ارادہ بدی کند خدا بلطائف احسان خود ضرر او را دفع نماید در این وقت جوانے کہ زندہ شدہ بود چون این سخنان را شنید گفت خداوندا از تو سوال میکنم با نچہ جوان از تو سوال کردہ از صلوات فرستادن بر محمد و آل طیبین او صلوات اللہ علیہم و متوسل شدن بانوار مقدسۂ ایشان کہ مرا باقی بداری در دنیا کہ برخوردار شوم از دختر عمم و خار گردانی حاسدان و دشمنان مرا و مرا خیر بسیار بسبب او روزے کنی پس حق تعالیٰ وحی فرستاد بموسیٰ کہ این جوان را ببرکت توسل بانوار مقدسۂ ایشان صد و سی سال عمر دادم کہ در این مدت صحیح و سالم باشد و در قواے او ضعفی حادث نشود و از زوجۂ خود بہرہ مند گردد و چون این مدت منقضی شود ہر دو را با یکدیگر از دنیا ببرم و در بہشت خود جاے دہم کہ در انجا متنعم باشند اے موسیٰ اگر سوال میکرد از من آن قاتل بدبخت بمثل این سوال کہ این جوان کرد و متوسل بانوار مقدسۂ آن بزرگواران میگردید باصحت اعتقاد ہر آئینہ او را نگاہ میداشتم از حسد و قانع میگردانیدم او را با نچہ روزے کردہ بودم با و و اگر بعد از این عمل توبہ میکرد و متوسل بایشان میشد و سوال میکرد کہ من او را رسوا نکنم ہر آئینہ او را رسوا نمیکردم و خاطر بنی اسرائیل را از معلوم کردن قاتل بر میگردانیدم و اگر بعد از رسوائی توبہ میکرد و متوسل بانوار میشد کاہ او را از خاطر ہاے مردم فراموش میکردم

و دردل اولیاء مقتولی انگندم که عفو کنند از قصاص او ولیکن محبت و ولایت بزرگواران و توسل

بایشان فضیلتی است بهر که میخواهم برحمت خود عطا میکنم و از هر که میخواهم بعدالت خود بسبب بدیهای

اعمال ایشان منع میکنم و منم خداوند عزیز حکیم پس قبیلهٔ بنی اسرائیل بعز یاد آمدند بسوے موسے

وگفتند ما بلجاجت خود را به پریشانی مبتلا کردیم و قلیل و کثیر اموال خود را به بہاے گاؤ دادیم

پس دعا کن که خداوند روزی ما را فراخ گرداند موسے گفت وائے بر شما چه بسیار کوراست

دلہاے شما مگر نشنیدید دعاے این جوان را و دعاے مقتول زنده شده و او ندیدید که چه ثمره

بر دعاے ایشان مترتب شد پس شما نیز مثل اینها کنید و با نوار مقدسهٔ بزرگواران متوسل شوید تا خدا

سد فاقه و احتیاج شما بکند و روزی شما را فراخ گرداند پس ایشان گفتند خداوندا ما بسوے

تو ملتجی شدیم و بفضل تو اعتماد کردیم پس فقر و احتیاج ما را زائل گردان بجاه محمد و علی و فاطمه و

حسن و حسین و آل طیبین ایشان صلوات الله علیهم پس حق تعالیٰ وحی کرد که اے موسے بگو

بایشان که بروند بفلان خرابه و فلان موضع را بشگافند که در آنجا ده هزار هزار دینار است و از هر کس

آنچه گرفته اند براے قیمت گاؤ باو پس دهند و زیادتی مال را در میان خود قسمت کنند تا اموال

ایشان مضاعف گردد و بجزاے آنکه توسل شدند بارواح مقدسهٔ محمد و آل طیبین او صلوات الله علیهم

واعتقاد کردند بزیادتی فضل وکرامت ایشان برمخلوقات پس اشاره باین قضیه است قول خدا وَاِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادّٰارَأْتُمْ فِيْهَا یعنی بیاد آورید آن وقتے را کہ کشتید شخصے را پس اختلاف کردید در قاتل او ہر یک گناہ را از خود دفع کردہ بدیگرے نسبت دادید وَاللّٰهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ وخدا بیرون آورندہ وظاہر کنندہ است انچہ شما پنہان میکردید از ارادہ تکذیب موسیٰ بگمان این کہ انچہ شما سوال کردید از موسے کہ آن مردہ را زندہ گرداند خدا اجابت او نخواہد کرد فَقُلْنَا اضْرِبُوْهُ بِبَعْضِهَا پس گفتیم کہ بزنید بر آن مقتول بعضے از بقرہ را كَذٰلِكَ يُحْيِ اللّٰهُ الْمَوْتٰى چنین خدا زندہ میگرداند مردگان را در دنیا و آخرت بملاقات مردۂ دیگر را در دنیا پس آب مرد بآب زن ملاقات میکند خدا او را زندہ میگرداند انچہ در رحمہاے زنان ست واما در آخرت پس از بحر مسجور کہ در نزدیک آسمان اول ست آب آن مانند منی مردانست بعد از دمیدن صور اول کہ ہمہ زندگان مردہ باشند وپیش از دمیدن دوم در صور کہ بارانی می فرستد بر بدنہاے پوسیدہ خاک شدہ کہ ہمہ از زمین بیرون روئیدہ بدمیدن دوم صور زندہ می شوند وَيُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖ ومینماید شما سائر آیات خود را کہ دلالت میکند بر یگانگی او و نبوت موسیٰ وفضیلت محمد وعلی وآل طیبین ایشان صلوات اللہ علیہم بر ہمہ خلائق وآفریدگان لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ شاید شما تعقل وتفکر نمائید کہ آن

خداوندے کہ آن آیات عجیبہ ازان ظاہر میگرداند امر نمیکند خلق را مگر بچیزے کہ صلاح ایشان

دران باشد و برگزیدہ است محمد و آل طیبین او صلوات اللہ علیہم اجمعین را مگر برائے آنکہ از ہمہ

صاحبان عقول افضل و برتر اند و بعضی اخبار حجت این کہ بآن جوان پسر سید این ہمہ موال

و نعم حجت این بود کہ بوالدینش نیکو کار بود در حدیث وارد است کہ حضرت اقدس

رسالت پناہ صلعم فرمود لا تصلوا علی صلوة البترا بر من صلوات تبرا یعنی بریدہ و کوتاہ

نفرستید عرض کردند تبرا صلوات کدام است فرمود آنکہ بگوئید اللّٰھم صل علی محمد و بس کنید

و بہمین اکتفا نمائید بلکہ بگوئید اللّٰھم صل علی محمد و آل محمد یعنی چہ آن قسم صلوات موجب

بیزاری و ناخوشنودی آنحضرت است نعوذ باللہ و نستجیر من ذالک درین مقام تنبیہی لازم است

و آن اینست کہ ہرگاہ خدا و رسول امر بصلوات بر آل کردہ باشند و درین شک نیست کہ امیر المومنین

افضل آل محمد است و ہرگاہ صلوات بر آنجناب لازم و دعائی صلوات پراو مردود و نامقبول

باشد بیقین ازین فضیلت است کہ دیگرے را نباشد پس او ولے و انسب میباشد بامامت و

خلافت حضرت ختمی مرتبت صلعم و درین شبہہ نباشد و با انبیائے سابق آل را ذکر نمیکردہ اند

و در صلوات بر خاتم الانبیا صلعم را باید داخل کرد و بے ذکر آن نباید صلوات فرستاد و بعضے از علما

نکتہ دراین باب گفتہ اند کہ ہرگاہ در نماز کہ افضلِ اعمال دین است برایشان صلوات واجب
باشد وبے آن نماز درست نباشد یقین است کہ در دیگر امور تابعیت ایشان اولی باشد
واین عجب کہ از متعصبان اہل سنت است درباب ہم از کتاب صواعق از شافعی بدمضمون شعری نقل کردہ
وآن این است

یا اھلَ بیتِ رسولِ اللّٰہِ حُبُّکُمُ	فرضٌ من اللّٰہِ فی القرآنِ انزلہٗ
کفاکُمُ من عظیمِ القدرِ انّکُمُ	مَن لا یصلّی علیکم لا صلوٰۃَ لہٗ

وسلطان محمد خدابندہ را دو وجہ بخاطر رسیدہ ودر تواریخ ذکر نمودہ اند وصحت عقیدہ ومقدار
فہم ودانش آن بادشاہ را ازین دو وجہ دانستہ اند کہ روزے در مجلس وعظ نشستہ بود کہ واعظ در
فضیلت صلوات سخن میکرد پرسید کہ چرا در صلوات پیغمبران دیگر آل مذکور نشدہ و در صلوات پیغمبر
صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم امر باقتران آل شدہ واعظ در بحر فکر غوطہ خوردہ در جواب متامّل بود
سلطان گفت مرا دراین مسئلہ دو نکتہ بخاطر میرسد بر علما عرض کنم اگر پسندافتد انصاف بدہند
والا اغرامت بکشم یکے آنکہ چون دین وملت ابنیاے سابق در معرض تبدیل وتغییر ومنسوخ
شدن بود اقتضاے احکامِ آن لازم نبود امّا دینِ حضرت خاتم النبیین صلعم چون تغییر وتبدیل

دران راه ندارد وتا قیامِ قیامت برقرار ست وهرکه تابع این دین است براو لازم ست
که احکام آن را از اولاد او اخذ کند باید در صلوات ذکر آل بذکر او پیوسته باشد تا امت و
متابعان او را معلوم شود که ایشان حافظِ دین وملت وحرمت وعزتِ ایشان را واجب دانند
واز جملهٔ فرائض شمارند دیگر آنکه چون دشمنانِ آنجناب را ابتر خواندند حق تعا ابتریت را برد شمن
آنجناب انداخت که کسے ایشان را نام نبرد و ذکر نکند ونسلِ شان منقطع گردد ونام آل را با نام
آن سرور مقرون ساخت تا هیچکس نام آنجناب را بے ایشان ذکر نکند ونسل او یوماً فیوماً زیاده
شود وتا نام او باشد نام ایشان مقرون ومتصل باو باشد وچون سلطان از تقریر جواب فارغ
شد فضلاے مجلس زبان بتحسین او کشودند وچون صلوات از حق تعالیٰ رحمت است واز غیر او طلب
رحمت ونزد بعضے معنی صلوات اینست که بار خدا تعظیم کن محمد وآلِ او علیهم السّلام را در دنیا باعلاے
دین واظهارِ دعوت وابقاے شریعت ودر آخرت بقبولِ شفاعت وزیادتی ثواب واظهار
فضلِ ایشان بر اولین وآخرین گفته اند که این تشریف ابلغ است از تشریف آدم بسجود ملائکه
زیرا که این در تشهد واجب است وشیخ طوسی رح آن را از ارکان نماز شمرده واز حضرت
صادق ؑ منقول ست که هرکه نماز کند وصلوات نفرستد وعمداً ترک کند نمازِ او صحیح نیست اما در

غیر نماز خلاف ست بعضے گویند در ہر مجلسے یک بار واجب و بعضے برانند کہ در مدت عمر یک بار
واجب است و مذہب صدوق آنست کہ ہرگاہ نام آنحضرت مذکور شود صلوات فرستادن
برآنجناب واجب است واین اظہر است چہ این دلالت بر رفعتِ شان آنحضرت وشکرِ احسان
میکند وما بآن ماموریم واگر چنین نباشد مثل ذکر بعضے از ما بعضے را خواہد شد واین منہی عنہا ست
وحق تعالیٰ فرموده لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ کَدُعَاءِ بَعْضِکُمْ بَعْضًا یعنی نگردانید خواندنِ
رسول صلعم را چون خواندن بعضے از شما بعضے را آ دمی در بعضے از کتب معتبره از شبلی حکایت
کرده اند کہ وقتے با جمعے از مریدان بعزمِ حج روانۂ بادیہ گردیدند و در اثنائے راه یکے از مریدان را
اجل موعود رسید و شبلی متحیر در ان قالبِ بیجان می نگریست و با خود فکر تجہیز و دفن او میکرد
ناگاه دید کہ تمام جسمش در یک چشم بہم زدن سیاه و تیره گشت و ہنوز یک ساعت نگذشتہ بود
کہ آن سیاہی بسفیدی مبدل گشت شبلی ازان حال تعجب نمود آن مرید را در خواب دید کہ حلّہ از
حُلّہائے بہشت پوشیده و تاجے مکلّل بجواہر بر سر نہاده و خاتمے نورانی در انگشت نموده
و بر نگینِ آن نوشتہ کہ ھٰذَا جَزَاءُ مَنْ صَلّٰی عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِہٖ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ
وَسَلَّمْ شبلی از وی پرسید کہ سرِّ آن سیاہی و سفیدی چہ بود جواب داد کہ سیاہی تیرگی معصیت

بود و هنوز روح از بدنم تمامه بیرون نیامده بود که بدنِ من بشومی گناه سیاه شد ناگاه سیدِ انبیا صلعم را دیدم که آمد و قدحے از آب در دست داشت و آن آب را بر من ریخت و بدستِ مبارک سیاہی معاصی را از من بشست و خلعت کرامت و خاتم سعادت بمن بخشید من عرض کردم یا رسول اللہ بکدام عمل مستحقِ این کرامت شدم فرمود تو چون در دنیا عادت داشتی که پیوسته بر من صلوات میفرستادے من بآن سبب نظرِ عنایت از تو دریغ نداشتم شبلی از خواب بیدار شد گفت دانستم که ظلمتِ گناه بالمۂ صلوات برآن سرور تابے ندارد صاحب کتاب روضۃ الاحباب شیخ ابوالحسن زریجی آورده که ہرکہ ده نوبت صلوات بفرستد ایزد تعالے امر میکند ملکے را که کمتر از طرفۃ العین آن صلوات را بر روضۂ مقدسۂ آنحضرت برساند و گوید یا رسول اللہ فلان بنِ فلان سلام میرساند و صلوات میفرستد حضرت رسول از فرح و شادی فرماید که برآن مصلی باد عوضِ یک صلوات ده صلوات دیگرے بآن امتِ من که اگر ده صلوات بر من فرستید بحقِ آن خدائیکه مرا بیدِ قدرت خود آفریده است که داخلِ بہشت منیشوم تا آنکه ہفتاد کس از قبیلۂ او را با خود داخلِ بہشت گردانم پس آن فرشته از سرِ روضۂ مطہره برگردد بسوے آن مصلے و بعد از جانبِ خداوند ندا رسد که اے فرشته کجا بودی باآنکه خود داناست

فرشته کیفیت را عرض کند فرماید حبیب من در عوض مصلے چه داد کیفیت را عرض کند حکم از
جانبِ خداوند شود که بر دو بر بندهٔ ما بگوے که یک صلوات میفرستادی ترا از آتشِ جهنم آزاد
میکردم حال که ده صلوات فرستادی بعد خطاب رسد که عَظِّمُوا صَلَوَاتُ عَبْدِیْ تعظیم
کنید صلوات بندهٔ مرا و ضبط کنید او را بجیت روزیکه احتیاج داشته باشد و بعد خلق فرماید
بعدہ هر حرفے ازان صلوات ملکے را که سی صد و شصت سر داشته باشد و در هر سرے سی صد
و شصت دهان و در هر دهانے سیصد و شصت زبانے و در هر زبانے سی صد و شصت لغت
و در هر لغتے حمد و ثناے خدا را کند تا روزِ قیامت و ثواب آن را در نامهٔ عمل آن مصلی ثبت کنند
تا روزِ قیامت صدوق علیه الرحمة آورده که داؤد بن شیبه روایت کرده از آنحضرت صلعم که فرمود
ملاقات کرد بمن جبرئیلؑ و بشارت داد مرا که می فرماید جناب احدیت اے محمدؐ کسیکه بر تو صلوات
بفرستد من هم بر او درودی فرستم و کسیکه بر تو سلام میکند من هم بر آن سلام میکنم پس سجده کردم
ایضًا انس از آنحضرت صلعم روایت کرده کسیکه درودی فرستد بر من و آل من بسببِ عظمت
حق من پس خلق میکند حق تعالیٰ فرشته را که یک پر او در مشرق و دیگرے در مغرب سر او بالاے
آسمان و پا هاے او در زمینِ هفتم باشد پس حق تعالیٰ ازان فرشته می فرماید که درود بفرستد بر بندهٔ من

تا روزِ قیامت بعوضِ آن درود کہ بر رسُولِ من آن بندہ فرستادہ است **نقل است**

از واحد بن یزید کہ وقتے عزیمتِ مکہ نمودم و مردے مصاحبِ من شد در ہمہ اوقات صلوات

می فرستاد از نشستن و برخواستن و خوابیدن و بجمیع حالات مشغولِ صلوات بود گفتم از این صلوات

کہ می فرستی چہ دیدی گفت من از صلوات خواندن بسے چیزہا دیدم و نذر کردہ ام کہ بعد از ہر فریضہ

بہیچ وردِ دیگر مشغول نگردم گفتم بگو آن چہ بودہ است وچہ چیز مشاہدۂ تو شدہ است گفت سالے

پیش ازین در سفرِ حجاز بودم ہمراہِ پدرم شبے از شبہا در خواب دیدم کہ شخصے بمن فریاد زد کہ برخیز

کہ پدرت از دنیا رفت وروے او سیاہ شد برخاستم وچراغ روشن کردم وقتے رفتم معائنہ دیدم

آنچہ شنیدہ بودم بسیار گریستم وگفتم این چہ افتضاح است فردا مردم بر سرِ من اجتماع آورند آن قدر

گریستم کہ مرا خواب ربود در خواب دیدم کہ چہار شکل عجیب و غریب آمدند در بالاے سرِ پدرم

ایستادند می خواستند گرزہاے آتشین برو زنند کہ ناگاہ شخص خوشروے پیدا شد با جامہاے

سبز بر بالاے سرِ پدرم نشست و پردہ از روے او برداشت و دستِ مبارک خود را بر

روے او کشید و بمن گفت غم مخور ما دوستانِ خود را ضائع نمیگذاریم چون عزیمتِ بازگشتن

کرد در قدمش افتادم و عرض کردم فداے تو باشم با این طلعتِ زیبا وطراوت ولطافت

تو کیستی فرمود من پیغمبرِ آخر الزمانم گفتم یا رسول اللہ پدر مرا چہ حال بود کہ رویش سیاہ شدہ فرمود
او روے از علماے و فقہا و صلحا میگردانید و چون سخن حقے بوے میگفتند روے درہم می کشید
و عناد در دل میداشت نتیجۂ نزاع علما و صلحا در دنیا سیاہی روست در دنیا و آخرت گفتم یا رسول اللہ
این لطف و عنایت را سبب چیست فرمود بجہت آنکہ ہر شب بر من صلوات می فرستاد و چون
این واقعہ اتفاق افتاد آمدم او را از خجالت و شرمساری نجات دادم و فردا ے قیامت
او را شفاعت می کنم چون این کرامت را از صلوات دیدم نذر کردم کہ ہرگز صلوات را ترک نکنم

حکایت کردہ اند کہ زنے نزد حسنِ بصری آمد گریہ کرد و گفت دخترے داشتم فوت شدہ
و مدتیست کہ او را در خواب ندیدہ ام حسن گفت امشب چہار رکعت نماز ادا کن و در ہر رکعت یکبار
فاتحہ و آیۃ الکرسی بخوان و بعد از نماز خفتن بر حضرت رسول صلعم صلوات بفرست تا بخواب روے
آن ضعیفہ چنان کرد دختر را در خواب بہ بدترین عذابے باغلہا و زنجیرہا در دست و پاے دید
بیدار شدہ با چشمِ گریان نزد حسن آمدہ و قصہ را گفت حسن گفت صلوات بر رسولخدا صلعم بفرست
و بہ نیابتِ او صدقہ بمستحقان بدہ کہ خداوند تعالیٰ گناہ او را عفو کند آن زن رفت و حسن بخواب
آن دختر را دید کہ در روضۂ رضوان بر تختے نشستہ و تاجے از زر بر سر دارد بحسن گفت مرا می شناسی

گفت نه دختر گفت من دختر آن زنم که او را دلالت کردی بر صدقه و صلوات حسن گفت مادر

بخلاف این دلالت را انکار میکرد دختر گفت مادرم راست گفت ولیکن دیروز یکی از مسلمانان

بر این مقبره میگذشت یک بار صلوات فرستاد و ما چندین هزار کس بودیم حق سبحانه و تعالی ما را آزاد

کرد از برکت صلوات همه ما آسوده شدیم صدق ثق لوشته که ابوهریره از رسولخدا صلعم روایت

کرده که فرمود کسیکه درود بر انبیا بفرستد پس حق تعالی ملائکه را حکم میفرماید که درود بر آن بفرستید تا آنکه نوشته

بود اندر آیضا از جناب امیر منقول ست که درود بر نبی و آل او فرستادن محو میکند گناهان را

و سلام فرستادن بر نبی و آل او بهتر است از آزاد کردن غلام و با تحضرت دوستی کردن بهتر است

از جمیع نفسها و از جهاد کردن در راه خدا آیضا فرمود آنحضرت صلعم کسیکه بر من درود بفرستد حق تعالی

ده مرتبه بر او درود میفرستد و ده سیئه از و محو می نماید و ده حسنه در نامهٔ عمل او ثبت مینماید آیضا جعفر

بن محمد از پدر خود علیهما السّلام و او از رسولخدا صلعم روایت نموده که فرمود کسیکه بروز قیامت پلهٔ اعمال

نیک سبک باشد پس می باید که او صلوات بر من زیاده بفرستد تا پلهٔ اعمال حسنهٔ او گران شود

آیضا از امام جعفر صادق ع منقول ست کسیکه درود بر محمّد و آل محمّد به نیّت خالص بفرستد صد حسنه

در نامهٔ عمل او نوشته می شود و در حدیث دیگر هزار حسنه نوشته خواهند شد از رسولخدا صلعم منقول است

که فرمودند که در شبِ معراج فرشته دیدم که پر و بالش سوخته بود چون مرا دید بنالید و گفت یا رسول الله

تو رحمة للعالمین هستی بفریاد من برس دلِ من بر آن بسوخت از جبرئیل احوالِ او را پرسیدم

عرض کرد یا رسول الله این فرشته ایست که خداوند امر کرد او را که فلان شهر را خراب کن بعد از ان

که رفت که خراب کند دیده بود که طفلے در بالاے سینۂ مادر شیر می خورد با هلِ آن شهر رحم کرد و تاخیر

در هلاکتِ ایشان انداخت تا آن کودک از شیر خوردن فارغ شد بدین قدر که اهمال کرد حق تعالیٰ

پر او را بسوخت و از طیران باز ماند فرمود که اگر شفاعت کنم قبول میکند عرض کرد یا حبیب الله امشب

هر چه میطلبی بتو خواهند داد ندا آمد که حبیب من شفاعت ترا قبول کردم در بارهٔ او ولیکن بگوے که بر تو

و بر آلِ تو ده مرتبه صلوات بفرستد چون صلوات فرستاد خداوند بال و پر با و کرامت فرمود به برکت

صلوات و آن ملک در جمیع آسمانها پرواز میکرد و فریاد میکرد که من آزاد کردهٔ محمد صلی الله علیه وسلم

و خداوند ببرکت صلوات شفقت و مرحمت بمن فرمود منقول است که چون آنحضرت

را بمعراج بردند حضرت ملکے را دیدند که چندین هزار دست داشت و در هر دستی چندین هزار انگشت

و در هر انگشتی چندین هزار ناخن و چندین هزار پا داشت و در هر پایے چندین هزار انگشت داشت

و در هر انگشتے چندین هزار ناخن و چندین هزار سر داشت و در هر سرے چندین هزار چشم داشت چندین

ہزار گوش حضرت از دیدن ملک متعجب شدند فرمودند اے ملک بچہ امر مشغولی از احکام خداوندی
عرض کرد کہ حساب تمام عالم از اشجار و امطار و رمال و آنچہ موجود است بامن است حضرت فرمودند
کہ در عالم چیزے ہست کہ حساب آن راندانی عرض کرد بلے فرمودند چیست عرض کرد ثواب صلوات
فرستادن بر تو کہ خداوند آن قدر ثواب باو عطا می فرماید کہ از عہدۂ آن بر نمی آید احدے از مخلوقات
در بعضے از کتب معتبرہ از سید الانبیا صا روایت کردہ کہ چون در شب معراج باسمان چہارم رسید
فرشتہ را دید کہ لوحے در پیش نہادہ و دران لوح نظر میکند و مانند رود آب از دیدہ اش میریزد و برائے
آنحضرت تعظیم نکرد جبرئیل بال خود را براو زد و آن ملک آمد و رکاب آنجناب را بوسید و عرض کرد
مرا معذور دار کہ چندان نور ازین لوح بالا میرفت کہ من ترا ندیدم آنحضرت فرمود دراین لوح چہ نوشتہ است
گفت نوشتہ است لا الٰہ الا اللّٰہ محمد رسول اللّٰہ علی ولی اللّٰہ پس آن ملک گفت
کہ من دو رکعت نماز دارم کہ بست ہزار سال بجا آوردہ ام بامر حق تو پنج ہزار سال او در قیام بودہ ام
و پنج ہزار سال در رکوع و پنج ہزار سال در سجود و پنج ہزار سال در تشہد و ثواب آنرا بتو میدہم کہ تقصیر مرا
عفو فرمائے آنحضرت فرمود کہ من بطاعت تو احتیاج ندارم گفت بامت تو می بخشم آنحضرت فرمود
کہ گمان من این ست کہ امت من نیز بر آن حاجت ندارند بعزت خدا کہ ہر یک از گناہگاران

ایشان کہ یک مرتبہ بر من صلوات بفرستند ثواب او ازین بیست ہزار سال طاعت تو بیشترا ست

در جامع الاخبار از امام جعفر صادقؑ منقول ست کہ مردے بخدمت آنحضرت صلعم آمد

و عرض کرد کہ من ثلث صلوات براے تو معین کردم حضرت فرمود خیر باد براے تو بعد عرض کرد

کہ نصف صلوات براے تو معین کردہ ام فرمود اینہم افضل است بعد عرض کرد کہ کل صلوات

براے تو معین کردہ ام فرمود کفایت میکند حق تعٰ از جملہ امور دنیا و آخرت براے تو پس کسے ازان

حضرت عرض کرد کہ حق تعٰ شمارا جزاے خیر دہد چگونہ صلوات براے شما معین کند پس فرمود

کہ ابتداے ہر کارے و با بتداے ہر چیزے صلوات بر محمدؐ و آل محمدؐ بفرستد محمد بن بابویہ

باسانید صحیحہ از صادقؑ روایت کردہ کہ در ایام سلطنت یوسف روزے زلیخا از حاجیان بارگاہ

او اجازت خواست تا نزد او رود حاجبان گفتند کہ مبادی از جانب او آسیبے تو رسد بحبت

آنکہ میان تو و او واقع شدہ گفت نمی ترسم کسیکہ از حق تعٰ می ترسد خلاصہ زلیخا بر یوسف

داخل شد یوسف گفت رنگ تو متغیر شدہ جواب داد الحمد للہ کہ پادشاہان را بسبب معصیت

بندہ گرداند و بندگان را بسبب طاعت بادشاہ گرداند گفت اے زلیخا چرا بر من شیفتہ بودی

گفت حسن روے تو فرمود کہ چہ حال تو خواہد شد وقتیکہ پیغمبر آخر الزمان محمدؐ را می بینی کہ روے او

زیبا تر و ملیح تر و خلق او از خلق من بهتر و سماحت او از من بیشتر باشد زلیخا گفت راست گفتی

یوسف گفت از کجا میگوئی که من صادق ام زلیخا گفت اے یوسف چون آنحضرت را یاد کردی

دوستی او در دل من جاے گرفت حق تعالیٰ بسوے یوسف وحی کرد بتحقیق که او راست گفت

که من او را دوست صادق خود میدانم بجہت دوستی او محمد پس امر کرد بیوسف که تزوج شو زلیخا

معلوم شد که بمجرد ذکر آنحضرت و توسل بدون صلوات براو موجب انجاح مرام و مقاصد

شد چه جائے که بواسطہ صلوات براو و براهل او متوسل شوند باین نوع که اَللّٰهُمَّ

بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ وَّافْعَلْ بِیْ كَذَا وَكَذَا از کتاب مصباح القلوب ثابت است

که آن سرور در شب معراج فرشتہ را دید که چندین ہزار دست داشت و در ہر دستے چندین ہزار

انگشت بود و بآن انگشتان حساب میکرد از جبرئیل پرسید که این چه فرشتہ است جواب داد

که این ملکے است موکّل بر قطرات باران که حساب آن را نگاه میدارد آنحضرت ازان ملک

پرسید که حساب قطرات باران را میدانی عرض کرد بلے فرمود چگونه میدانی گفت ازان

روزے که حق تعالیٰ مرا آفریده و از ابر باران باریده و چند قطره بر صحراها و چند قطره بر دریاها و از

چند قطره گیاهها روئیده و چند قطره در شوره زارها ضایع گردیده و کدام قطره از ابر زود تر جدا شده

وکدام قطره زود تر بزمین رسیده وکدام قطره در هوا بیکدیگر متصل شده اند آنحضرت فرمود
که هیچ حسابے هست که تو از عهدهٔ آن بیرون نتوانی آمد گفت بلے چون بندهٔ مومنی با اخلاص
بر حضرت شما صلوات بفرستد ثوابے که از یک تا ده عليكم لامت می شود من حساب آن را میتوانم داشت
و چون به پانزده عدد میرسد من و همهٔ محاسبان آسمان و زمین از عهدهٔ حساب آن عاجز
می آیم و بجز حضرت سریع الحساب حساب آنرا کسے نمیداند **وارد شده** که روزے
رسول خدا صلعم در نخلستان **نشسته** بود و حضرت امیر المومنین ع در خدمت آن سرور بود ناگاه مگس عسلی
بنزد آنحضرت آمد و بر گرد آنحضرت می گردید و آوازے میکرد آنجناب با میر المومنین ع فرمود که این
مگس می خواهد که ما را ضیافت کند و میگوید که قدرے عسل در فلان موضع گذاشته ام امیر المومنین
را بفرست که آن را بیاورد پس امیر المومنین ع رفت و آن عسل را بخدمت آن سرور آورد و رسول
اکرم صلعم از آن مگس پرسید که خورش شما شگوفهٔ تلخ است بچه سبب در درون شما شیرین
میگردد آن مگس عرض کرد که این ببرکت شما است زیرا که هرگاه قدرے از شگوفه بدرون ما
در می آید فی الحال الهام الٰہی بما میشود ما سه نوبت صلوات می فرستیم و ببرکت صلوات شگوفهٔ تلخ
در درون ما شیرین می شود **حکایت** کرده اند که مردے از اکابر بلخ وفات نمود و پسر

داشت واز جملهٔ میراث او سه تار از موے مبارک رسولخدا صلعم بود چون آن دو برادر خواستند
که میراث را تقسیم نمایند هر یک یک موے را برداشتند برادر بزرگ گفت که آن موے دیگر
را دو نیم کنیم و هر یک نصفے ازان را برمیداریم برادر کوچک گفت که قطع کردن موے مبارک
آن سرور از ادب دور است برادر بزرگ گفت که چون تو بقطعِ آن راضی نمی شوی آن را تو
بردار و باز آے آن مقدارے از مال براے من بگذار برادرِ کوچک گفت که من هر سه تار مو
را برمیدارم و تمام میراث را بتو میگذارم بزرگ راضی شده موها بیرادر داد و ترکه را به تصرف
در آورد و آن جوان باسعادت موها را در حقهٔ پاکیزه نهاده در بغل گذاشت و پیوسته آنها را
بیرون می آورد و می بوسید و بر رسولخدا صلعم صلوات میفرستاد و زمانے نشد که بزرگ تهیدست
شد و کوچک صاحب مال و منال بسیار شد و چون وفات نمود یکے از اولیاے بلخ سید الانبیا صلعم
را در خواب دید که باو فرمودند که بمردمان بگو که هر کرا حاجتے باشد بسر قبرِ فلان رفته دعا کند تا
حاجتش برآورده شود و آن شخص عرض کرد که یا رسول اللہ سبب این کرامت چیست فرمود که در
تعظیم موے من مبالغه نمود و بسیار بر من صلوات می فرستاد لهذا او زمانِ حیات بخوشی گذرانید
و بعد از مماتِ قبرِ او محلِ اجابت دعوات گردانید و نوشته اند که بعد شهرت چنان گرفت که هیچ

سوارہ را یارای رفتن نبود مگر آنکہ پیادہ می شد و بسرِ قبر میرفت و حاجتش برآوردہ مراجعت نمودہ از برکتِ صلوات برآن سرور۔ در مجمع المعارف منقول است کہ پیش از مرگ بہ بہشت بشارت دہند ہر کسے را کہ صلوات بر من وآل من برای تعظیم بفرستد و حق تعو ملکے را ازان صلوات بیافرینید کہ یک بالِ او در مشرق و یکے در مغرب و سر و گردنش در زیر عرش و بروایتے پا ہاے او در پایئنِ زمین فرو رفتہ باشد و آن فرشتہ گوید کہ خدایا صلوات بفرست بر بندہ خود مادامیکہ صلوات می فرستد بر پیغمبر تو۔ ایضا منقول ست کہ وحی شد بموسی کہ اگر میخواہی کہ من با تو نزدیک تر باشم از کلام تو بزبان و دل بتن تو از جان پس بسیار صلوات بفرست بر نبی وآل او چراکہ حق تعو ملکے را بسبب تہاون و مکث در قلعہ مدینہ مغضوبِ غضب فرمودہ و بالہاے او را شکست پس بشفاعت جبرئیلؑ امر شد کہ صلوات بفرستید بر محمدؐ وآل آن پس آن فرشتہ برکت صلوات امرزیدہ شد۔ از حضرت صادقؑ منقول ست کہ ہر مومنے کہ صلوات فرستد بر سو خدا در وقتِ موت و در حالتِ احتضار در وقتیکہ دستش ہیچ جا نرسد و یا درو معینے ندارد نور پاک حضرت رسالت مآب صلعم در بالین او حاضر شود لبِ مبارک بر لبِ او نہند و لبش را ببوسد و جنان عالمے بحیث او خواہد شد مثل کسیکہ در بیابان گرم و تشنگی یک جام پُر از آب باو دہند کہ از عسل شیرین تر

وانیخ سردتر باشد وبعد ازانکه اورا بقبر گذارند ونکیرین براو داخل شدند چنان عطرے ازقبراو

می شنوند وبیک دیگر میگویند که بوے عنبرے که می شنویم بوے پیغمبر آخرالزمان صلعم است بر کردیم

از حضرت رسالت پناہ صلعم تواریست که فرمود که از حضرت روح الامین شنیدم که در پشت

کوہ قاف دریائیست ودران دریا ماہیانند که بر حضرت رسول صلعم صلوات می فرستند وعبادت

آنها اینست **ونیز** روایت کردہ که اگر ماہیے ازماہیان دریا بر آن سرور واہلبیت او صلوات الله

علیهم صلوات فرستد در شبکه صیاد ہرگز نخواہد افتاد **وازکتاب** ریاض الاحادیث که از

کتب عامه است روایت کردہ اند که رسول خدا صلعم فرمودند که در بہشت درختے است که آن درخت را

محبوبه گویند ومیوۂ آن درخت از انار کوچک تر واز سیب بزرگتر واز شیر سفید تر واز عسل شیرین تر

واز مسکه نرم تر است واز ان میوہ نمی خورد مگر کسیکه ہر روز مداومت کند بگفتن اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی

مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ وَّسَلِّمْ **ونیز** از یکے از اخبار امت حکایت کردہ اند که گفت من برخود لازم

گردانیدہ بودم که ہر شب پیش از انکه بخواب روم بعدد معینے بر آن سرور صلوات فرستم وشبے با

جمعے از اہالی خود در غرفه بودم وبعد از اداے صلوات بر نہج عادت بخواب رفتم در خواب دیدم

که آنحضرت داخل غرفه من شد واز نور جمالش تمام در ودیوار آن غرفه روشن شد وبمن التفات

فرموده که کجاست آن دهن که بر من صلوات می فرستد تا من آن را ببوسم من شرم کردم دهن خود را

پیش بردم و رخسارهٔ خود را پیش بردم و آن حضرت رخسارهٔ مرا بوسید و من از شدت فرح و شادی

بیدار شدم و هر که با من در آن غرفه بود بیدار شد و غرفه از بوے خوش آن سرور معطر بود که گویا از مشک

از فر مملو گشته بود و تا هشت روز آن بو از صورت من می آمد چنانچه همه کس آن را می شنید

در مجمع النورین آورده که روزے امام محمد باقرؑ در مسجد مدینه نشسته بودند و میفرمودند که ثواب

احیاے شب قدر و عبادتِ آن بسیار است سلیمان دران وقت حاضرِ خدمت بود آهِ سرد

کشید گفت افسوس که من ندانستم ثواب احیاء لیلة القدر را و دیشب که شب قدر بود ما تمام

شب خوابیدیم آنحضرت فرمود که دی شب عملے از تو سرزده که ثواب آن بیشتر است از کسانیکه

احیا داشتند و تلاوت و عبادت کردند عرض کرد که من چنین عملے سراغ ندارم فرمود دیشب وقت

افطار خرماے صیحانی خوردے و خفته بودے و خواب رفتے نصف شب تشنگی بر تو غلبه کرد

بیدار شدی و شربهٔ آب سردے بالاے سرت گذاشته بود برداشتی آب خوردی و لذت بردے

و گفتی صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْكَ يَا اَبَا عَبْدِ اللّٰهِ لَعَنَ اللّٰهُ مَنْ حَالَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ مَاءِ الْفُرَاتِ

خدا لعنت کند کسانے را که آبِ فرات بر روے تو بستند و ترا بالب تشنه کشتند خداوند گناهانِ ترا

ازین سبب آمرزیدو آن قدر ثواب بتو کرامت فرمود کہ بیشتر بود از ثواب کسانیکہ آن شب را
احیا داشتند در انوار نعمانیہ روایت کردہ کہ روز قیامت مردے را حسناتش و سیاتش
را موازنہ میکنند پس سیاتش زیادہ می آید پس ملائکہ میخواہند او را بسوے آتش ببرند پس
خداوند تعالیٰ می فرماید کہ او را نگیرید بدرستیکہ از برائے او در نزد من عملے ہست کہ شما نمیدانید
وَهُوَ اَنَّهٗ اِذَا كَانَ شَرِبَ الْمَاءَ صَلّٰى عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَلَعَنَ
ظَالِمِيْهِ پس نہادہ میشود آن در کفہ حسنات پس زیادہ می آید بر ہمہ آن گناہان پس خداوند
امر می فرماید کہ او را بہشت برند صاحب لمعات از مجمع البحرین روایت کردہ
اِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جَلَسَ لَيْلًا يُحَدِّثُ اَصْحَابَهٗ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ
يَا قَوْمِ اِذَا ذَكَرْتُمُ الْاَنْبِيَاءَ الْاَوَّلِيْنَ فَصَلُّوْا عَلَيَّ ثُمَّ صَلُّوْا عَلَيْهِمْ وَاِذَا ذَكَرْتُمْ
اَبِي اِبْرَاهِيْمَ فَصَلُّوْا عَلَيْهِ ثُمَّ صَلُّوْا عَلَيَّ قَالُوْا يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ بِمَا نَالَ اِبْرَاهِيْمُ ذٰلِكَ قَالَ اِعْلَمُوْا
اَنَّ لَيْلَةَ عُرِجَ بِيْ اِلَى السَّمَاءِ فَرَقِيْتُ السَّمَاءَ الثَّالِثَةَ نُصِبَ لِيْ مِنْبَرٌ مِنْ نُوْرٍ فَجَلَسْتُ
عَلٰى رَاْسِ الْمِنْبَرِ وَجَلَسَ اِبْرَاهِيْمُ تَحْتِيْ بِدَرَجَةٍ وَجَلَسَ جَمِيْعُ الْاَنْبِيَاءِ الْاَوَّلِيْنَ
حَوْلَ الْمِنْبَرِ فَاِذَا عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَدْ اَقْبَلَ وَهُوَ رَاكِبٌ نَاقَةً مِنْ نُوْرٍ وَوَجْهُهٗ كَالْقَمَرِ وَ

اَصْحَابُہٗ حَوْلَہٗ کَالنُّجُوْمِ فَقَالَ اِبْرَاہِیْمُ یَا مُحَمَّدُ ھٰذَا اَیُّ نَبِیٍّ مُعَظَّمٍ اَوْ اَیُّ مَلَکٍ مُقَرَّبٍ قُلْتُ لَا نَبِیٌّ مُعَظَّمٌ وَلَا مَلَکٌ مُقَرَّبٌ بَلْ ھٰذَا اَخِیْ وَابْنُ عَمِّیْ وَصِہْرِیْ وَوَصِیِّیْ وَوَارِثُ عِلْمِیْ عَلِیُّ بْنُ اَبِیْ طَالِبٍ عَلَیْہِ السَّلَامُ قَالَ وَمَا ھٰؤُلَاءِ الَّذِیْنَ حَوْلَہٗ کَالنُّجُوْمِ قُلْتُ شِیْعَتُہٗ فَقَالَ اِبْرَاہِیْمُ اَللّٰھُمَّ اجْعَلْنِیْ مِنْ شِیْعَۃِ عَلِیِّ بْنِ اَبِیْ طَالِبٍ عَلَیْہِ السَّلَامُ فَاَتٰی جِبْرَئِیْلُ بِھٰذِہِ الْاٰیَۃِ وَاِنَّ مِنْ شِیْعَتِہٖ لَاِبْرَاھِیْمَ **ترجمہ** شبے رسول خدا صلعم در مسجد رونق افروز بود وصحابہ در خدمت حضرت حاضر بودند کہ فرمود کہ اے گروہ مردم ہر گاہ یاد کنید انبیاء سابقین را پس درود بفرستید بر من وبعدہ بر ایشان وہر گاہ یاد کنید پدرم ابراہیم را پس درود بفرستید بر آن وبعدہ بر من ہمہ ہا عرض کردند یا نبی اللہ بچہ سبب باین مرتبہ فائز شد فرمود کہ بدانید کہ شب معراج ہمراہ من ابراہیم بود پس بآسمانِ ششم رسیدیم ومنبرے از نور برائے من نصب کردند من بالائے درجۂ اول نشستم وابراہیم یک درجہ از من پایئن نشست وہمہ انبیاء گرد منبر رونق افروز شدند کہ دفعتاً علی بن ابی طالب بر ناقۂ نور سوار حاضر شد وروئے مبارک مثل ماہِ شب چہاردہ می درخشید وگرد آن علیہ السلام اصحابش مثل ستارہا بودند پس جناب ابراہیم پرسید کہ اے محمدؐ این کدام کس است آیا این نبی معظم است

یا ملک مقرب فرمود این نہ نبی معظم است نہ ملک مقرب فرمود بلکہ این برادر و ابن عم و داماد
من و وارث علم من علی بن ابی طالبؑ پس گفت ابراہیمؑ کہ اینہا کیستند کہ دور آن گرفتہ اند
فرمود کہ شیعیان علی اند پس ابراہیمؑ عرض کرد بارالہا مرا از شیعیان علی بن ابی طالب بگردان
پس فوراً حضرت جبرئیل باین آیہ وافی ہدایہ نازل شد وَاِنَّ مِنْ شِیْعَتِهٖ لَاِبْرٰهِیْمَ
ظاہر معنی اینست پس از دوستان ابراہیمؑ است **تذنیب** شیخ طوسی قدس اللہ سرہ در
کتاب غیبتِ خود روایت کردہ از حسین بن محمد بن عامر اشعری گفت خبر داد مرا یعقوب بن یوسف
ضراب غسانی زمانیکہ از اصفہان برگشتہ بود گفت حج کردم در سنہ دویست و ہشتاد و یک
و بودم با قومے از مخالفین از اہلِ بلد خود پس چون وارد مکہ شدیم یکے از ایشان پیش رفت
و خانہ برائے ما کرایہ کرد در کوچہ میان سوق اللیل و آن خانہ خدیجہ علیہا السلام بود کہ آنرا خانہ رضا
علیہ السلام میگفتند و در انجا پیرہ زن گندم گونے بود پس سوال کردم از و چون دانستم کہ خانہ
خانہ حضرت رضاء است کہ تو چہ نسبت داری با صاحبانِ این خانہ و چرا این را خانہ رضاؑ
میگویند گفت من از موالیانِ ایشانم و این خانہ رضا علی بن موسی علیہما السلام است
و مرا در اینجا جائے دادہ حسن بن علی علیہما السلام پس ہر رستیکہ من از خدمتگارانِ او بودم پس

چون این را از و شنیدم باو انس گرفتم و امر را پنهان کردم از رفقاے مخالفین خود پس هرگاه
از طواف در شب بر میگشتم با آن جماعت در رواقِ خانه می خوابیدم و در می بستیم و در پشت در
سنگ بزرگے را میگذاشتیم که آن را می غلطانیدیم در پشتِ او پس مکرر در شبها روشنائی چراغ
میدیدم در رواقے که من دران بودیم شبیه بروشنائی مشعل و در را میدیدیم باز شده و احدے
از اهلخانه را نمیدیدم که او را باز کند و میدیدم مرد میانه گندم گونے که میل بزردی کند اما زرد نباشد
کم گوشت که در صورتش آثارِ سجده بود بر بدنش دو پیراهن بود و یک ازو نازکی که خود را بآن پوشانده
و در پایش نعل بود پس بالا میرفت بآن غرفه که در آنجا پیره زن منزل داشت و آن پیره زن
می گفت بما که مرا در غرفه دختریست نگذارا احدے بآنجا بالا باید و من میدیدم آن روشنائی را
که رواق را روشن میکرد بر پلکانها در آنوقت که آن مرد بآن غرفه بالا میرفت آنگاه آن روشنائی
را در غرفه میدیدم بدونِ این که چراغے بعینه به بینیم و آن اشخاص که با من بودند میدیدند آنچه را
که من میدیدم پس گمان میکردند که آن مرد تردد میکند نزد دختر آن پیره زن و این که او را متعه
کرده پس میگفتند این علویین جائز میدانند متعه را و این حرام است و حلال نیست بنابر اعتقادی
که داشتند و میدیدیم که او داخل میشود و بیرون میرود می آید نزد زن و حال آنکه آن سنگ

بهمان حالت که گذاشته بودیم باقی است و من در را می بستیم بجهت خوف بر متاع خود و نمیدیدیم
کسے اورا باز کند و کسے اورا بہ بندد و آن مرد داخل می شود و بیرون میرود و آن سنگ در پشت
در ہست تا وقتیکه ما آن را دور کنیم انگاه که خواستیم بیرون رویم چون این اسباب را دیدم دلم
را گرفت و در قلبم شورشے افتاد پس با آن پیره زن ملاطفت کردم و میخواستم که واقف شوم بر خبر
آن مرد پس باو گفتم اے فلانه دوست دارم که از تو سوال کنم و با یکدیگر سخنے گوئیم بدون حضور یکے
از ما و من قادر نیستم بر آن و من دوست دارم که هر گاه تو مرا دیدی تنها در خانه فرود آئی نزد من که سوال
کنم از تو از امرے پس در جواب من بسرعت گفت من میخواهم که در نهانی بتو چیزے گویم برائے
من میسر نمی شود بجهت آن کسانے که با تو اند گفتم چه میخواستی بگوے گفت میگویم بتو و اسم احدے
را نبرد که مجالست مکن با رفقا و شرکاے خود و با آنها مخاصمه و مجادله مکن زیرا که ایشان دشمنان تو اند
و مدارا کن با ایشان پس باو گفتم که میگوید گفت من میگویم پس نتوانستم جسارت کنم دو دوباره از او
سوال کنم بجهت ہیبتے که از او در دلم افتاد پس گفتم کدام اصحاب مرا قصد کردی و گمان کرده بودم
که او قصد کرده رفقاے مرا که با من حج کرده بودند گفت شرکاے تو که در بلد تو اند و در خانه با تو اند
و میان من و آنها زحمت و مشقتے رسیده بود در خصوص دینے پس از من شکایت کردند و من فرار

کردم و مختفی شدم باین سبب پس فهمیدم که او اراده نموده آن جماعت را پس گفتم تو چه نسبت
داری بجناب رضاؑ پس گفت من خادمه بودم از برای حسن بن علیؑ پس چون یقین کردم
این را گفتم سوال میکنم او را از غایب صلوات الله علیه پس گفتم با و ترا بخدا قسم میدهم او را بچشم
دیدی پس گفت ای برادر من او را بچشم ندیدم زیرا که بیرون آمدم من و خواهرم حامله بود و بشارت
داد مرا حسن بن علی علیهما السلام که من او را خواهم دید در آخر عمرم و فرمودمن که خواهی بود برای
او مثل آنکه هستی برای من و من امروز چند وقت است که در مصرم و جز این نیست که وارد
شدم الآن بکتابتی و خرجی که روانه کرد آن را برای من بر دست مردی از اهل خراسان
که نمیتواند عربی سخن گوید و آن سی اشرفیست و امر کرده مرا که حج کنم امسال را پس بیرون آمدم
بشوق آنکه او را ببینم راوی گفت پس در دلم افتاد که آن مردی را که میدیدم همان آنجناب
باشد پس گرفتم ده درهم درست که در آن شش درهم رضویه بود از سکه رضاؑ که آن را پنهان
کرده بودم که بیندازم آنها را در مقام ابراهیمؑ و من این کار را نذر کرده بودم و قصد نموده بودم این را
پس آنها را باو دادم و در دل خود گفتم که اینها را بدهم بقومی از فرزندان فاطمه علیها السلام بهتر است
از آنکه بیندازم آنها را در مقام و ثواب آنش بزرگتر است پس باو گفتم بده این دراهم را بکسیکه مستحق

اواست از فرزندان فاطمه علیهم السلام و در نیتم چنین بود که انگه من دیدم همان آنجناب را
واین که ازین دراهم را با و میدید پس دراهم را گرفت و بالا رفت و ساعتے ماند انگاه فرود آمد و گفت
میگوید تو ما را حقے نیست در انها بگذار آن را در آن موضعے که قصد کردی ولکن این رضویه بگیر بدش
را از ما و بنیدانا آن را در موضعے که نیت کردی پس چنین کردم و در نفس خود گفتم انچه مامور شدم از
جانب آن مرد است یعنی حجت علیه السلام و با من نسخه توقیعی بود که بیرون آمده بودم براے
قاسم بن علا در آذربایجان پس گفتم باو آیا عرض بمیکنی این نسخه را بر آن کسانیکه دیده باشند
توقیعات غائب علیه السلام را پس گفت بمن ده زیرا که من می شناسم آن را پس نسخه را باو
نشان دادم و گمان کردم که آن زن میداند بخواند پس گفت مرا ممکن نیست که بخوانم در اینجا
پس بغرفه بالا رفت انگاه فرود آورد آن را و گفت صحیح است و دران توقیع بود که بشارت میدهم
شما را به بشارتے که بشارت ندادم باَن او و غیر او را انگاه گفت میگوید بتو هرگاه صلوات میفرستی
بر پیغمبر خود چگونه صلوات می فرستی بر او گفتم میگویم اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ وَّبَارِکْ عَلٰی
مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ کَاَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ وَبَارَکْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلٰی اِبْرَاهِیْمَ
وَاٰلِ اِبْرَاهِیْمَ اِنَّکَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ پس گفت نه هرگاه صلوات میفرستی پس صلوات بفرست

بر ہر یک از ایشان و نام ہر یک را بر پس گفتم بلے پس چون روز دیگر شد فرود آمد و با او دفتر
کوچکے بود پس گفت می گوید تو ہر گاہ صلوات می فرستی بر پیغمبر پس صلوات بفرست برا او
و بر اوصیاے او برین نسخہ پس آن را گرفتم و عمل میکردم بر آن و میدیدیم چند شب کہ از غرفہ بزیر
می آید روشنائی چراغ ہست پس من در را باز میکردم و بر اثر روشنائی میرفتم در روشنائی را
میدیدم و کسے را نمیدیدم تا آنکہ داخل مسجد میشد و میدیدم جماعتے از مردم را از بلاد متفرقہ کہ می آیند
در اینخانہ پس بعضے از ایشان با آن عجوزہ رقعاتے میداد کہ با او بود و میدیدم کہ آن پیرہ زن نیز
بایشان رقاعے میداد و آنہا با او سخن میگفت و او با آنہا میگفت و من نمی فہمیدم کلام ایشان
را و دیدم جماعتے از ایشان را در زمان برگشتن ما در راہ تا آنکہ وارد بغداد شدیم **نسخہ دفتر**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ وَخَاتَمِ
النَّبِيِّيْنَ وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ الْمُنْتَجَبِ فِي الْمِيْثَاقِ الْمُصْطَفٰى فِي الظِّلَالِ
الْمُطَهَّرِ مِنْ كُلِّ اٰفَةٍ الْبَرِيْءِ مِنْ كُلِّ عَيْبٍ الْمُؤَمَّلِ لِلنَّجَاةِ الْمُرْتَجٰى لِلشَّفَاعَةِ
الْمُفَوَّضِ اِلَيْهِ دِيْنُ اللّٰهِ اَللّٰهُمَّ شَرِّفْ بُنْيَانَهٗ وَعَظِّمْ بُرْهَانَهٗ وَاَفْلِجْ حُجَّتَهٗ
وَارْفَعْ دَرَجَتَهٗ وَاَضِئْ نُوْرَهٗ وَبَيِّضْ وَجْهَهٗ وَاَعْطِهِ الْفَضْلَ وَالْفَضِيْلَةَ

وَالْمَنْزِلَةَ وَالْوَصِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ وَالْوَسِيلَةَ الرَّفِيعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا
مَحْمُودًا يَغْبِطُهُ بِهِ الْاَوَّلُوْنَ وَالْاٰخِرُوْنَ وَصَلِّ عَلٰى اَمِيْرِالْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ
الْمُرْسَلِيْنَ وَقَائِدِالْغُرِّ الْمُحَجَّلِيْنَ وَسَيِّدِالْوَصِيِّيْنَ وَصَلِّ عَلَى الْحَسَنِ
بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلِّ
عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ وَحُجَّةِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ
وَصَلِّ عَلٰى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ وَحُجَّةِ رَبِّ
الْعٰلَمِيْنَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ وَحُجَّةِ
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَصَلِّ عَلٰى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ
وَحُجَّةِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَصَلِّ عَلٰى مُوْسَى بْنِ جَعْفَرٍ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ
وَحُجَّةِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَصَلِّ عَلٰى عَلِيِّ بْنِ مُوْسٰى اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ
وَحُجَّةِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ
وَحُجَّةِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَصَلِّ عَلٰى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ
وَحُجَّةِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَصَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ

وَحُجَّةِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَصَلِّ عَلَى الْخَلَفِ الصَّالِحِ الْمَهْدِيِّ الْهَادِيْ اِمَامِ الْهُدٰى

اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِيْنَ وَحُجَّةِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ

وَاٰلِ مُحَمَّدٍ وَاَهْلِ بَيْتِهِ الْاَئِمَّةِ الْهَادِيْنَ الْعُلَمَآءِ الصَّادِقِيْنَ الْاَبْرَارِ الْمُتَّقِيْنَ

دَعَائِمِ دِيْنِكَ وَاَرْكَانِ تَوْحِيْدِكَ وَتَرَاجِمَةِ وَحْيِكَ وَحُجَجِكَ عَلٰى خَلْقِكَ

وَخُلَفَآئِكَ فِيْ اَرْضِكَ الَّذِيْنَ اخْتَرْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَاصْطَفَيْتَهُمْ عَلٰى عِبَادِكَ

وَارْتَضَيْتَهُمْ لِدِيْنِكَ وَاخْتَصَصْتَهُمْ بِمَعْرِفَتِكَ وَجَلَّلْتَهُمْ بِكَرَامَتِكَ وَغَشَّيْتَهُمْ

بِرَحْمَتِكَ وَرَبَّيْتَهُمْ بِنِعْمَتِكَ وَغَذَّيْتَهُمْ بِحِكْمَتِكَ وَاَلْبَسْتَهُمْ نُوْرَكَ وَرَفَعْتَهُمْ

فِيْ مَلَكُوْتِكَ وَحَفَفْتَهُمْ بِمَلٰٓئِكَتِكَ وَشَرَّفْتَهُمْ بِنَبِيِّكَ صَلَوٰاتُكَ عَلَيْهِ وَ

اٰلِهٖ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلَيْهِمْ صَلٰوةً كَثِيْرَةً دَآئِمَةً طَيِّبَةً لَا يُحِيْطُ بِهَا اِلَّا

اَنْتَ وَلَا يَسَعُهَا اِلَّا عِلْمُكَ وَلَا يُحْصِيْهَا اَحَدٌ غَيْرُكَ اَللّٰهُمَّ وَصَلِّ عَلٰى وَلِيِّكَ

الْمُحْيِيْ سُنَّتَكَ الْقَآئِمِ بِاَمْرِكَ الدَّاعِيْ اِلَيْكَ الدَّلِيْلِ عَلَيْكَ وَحُجَّتِكَ عَلٰى

خَلْقِكَ وَخَلِيْفَتِكَ فِيْ اَرْضِكَ وَشَاهِدِكَ عَلٰى عِبَادِكَ اَللّٰهُمَّ اَعِزَّ نَصْرَهٗ

وَمُدَّ فِيْ عُمْرِهٖ وَزَيِّنِ الْاَرْضَ بِطُوْلِ بَقَآئِهٖ اَللّٰهُمَّ اكْفِهٖ بَغْيَ الْحَاسِدِيْنَ

وَاَعِذْهُ مِنْ شَرِّ الْكَائِدِيْنَ وَازْجُرْ عَنْهُ اِرَادَةَ الظَّالِمِيْنَ وَخَلِّصْهُ مِنْ اَيْدِي
الْجَبَّارِيْنَ اَللّٰهُمَّ اَعْطِهٖ فِيْ نَفْسِهٖ وَذُرِّيَّتِهٖ وَشِيْعَتِهٖ وَرَعِيَّتِهٖ وَخَاصَّتِهٖ
وَعَامَّتِهٖ وَعَدُوِّهٖ وَجَمِيْعِ اَهْلِ الدُّنْيَا مَا تَقَرُّ بِهٖ عَيْنُهٗ وَتَسُرُّ بِهٖ نَفْسُهٗ وَ
بَلِّغْهُ اَفْضَلَ مَا اَمَّلَهٗ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ اَللّٰهُمَّ جَدِّدْ
بِهٖ مَا مُحِيَ مِنْ دِيْنِكَ وَاَحْيِ بِهٖ مَا بُدِّلَ مِنْ كِتَابِكَ وَاَظْهِرْ بِهٖ مَا غُيِّرَ مِنْ
حُكْمِكَ حَتّٰى يَعُوْدَ دِيْنُكَ بِهٖ بِيَدَيْهِ عَلٰى غَضًّا جَدِيْدًا خَالِصًا مُخْلَصًا
لَا شَكَّ فِيْهِ وَلَا شُبْهَةَ مَعَهٗ وَلَا بَاطِلَ عِنْدَهٗ وَلَا بِدْعَةَ لَدَيْهِ اَللّٰهُمَّ نَوِّرْ
بِنُوْرِهٖ كُلَّ ظُلْمَةٍ وَهُدَّ بِرُكْنِهٖ كُلَّ بِدْعَةٍ وَاهْدِمْ بِعِزَّتِهٖ كُلَّ ضَلَالَةٍ وَاقْصِمْ
بِهٖ كُلَّ جَبَّارٍ وَاَخْمِدْ بِسَيْفِهٖ كُلَّ نَارٍ وَاَهْلِكْ بِعَدْلِهٖ كُلَّ جَبَّارٍ وَاَجْرِ حُكْمَهٗ
عَلٰى كُلِّ حُكْمٍ وَاَذِلَّ بِسُلْطَانِهٖ كُلَّ سُلْطَانٍ اَللّٰهُمَّ اَذِلَّ كُلَّ مَنْ نَاوَاهُ وَاَهْلِكْ
كُلَّ مَنْ عَادَاهُ وَامْكُرْ بِمَنْ كَادَهٗ وَاسْتَاْصِلْ مَنْ جَحَدَ حَقَّهٗ وَاسْتَهَانَ بِاَمْرِهٖ
وَسَعٰى فِيْ اِطْفَاءِ نُوْرِهٖ وَاَرَادَ اِخْمَادَ ذِكْرِهٖ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ الْمُصْطَفٰى
وَعَلِيِّ الْمُرْتَضٰى وَفَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ وَالْحَسَنِ الرِّضَا وَالْحُسَيْنِ الْمُصَفّٰى وَجَمِيْعِ الْاَوْصِيَاءِ

مصابیح الدجی واعلام الهدی ومنار التقی والعروة الوثقی والحبل المتین
والصراط المستقیم وصل علی ولیک وولاة عهدک والائمة من ولده وزد فی
اعمارهم وزد فی آجالهم وبلغهم اقصی آمالهم دنیا ودنیا وآخرة انک علی کل شیء قدیر

صاحب جواهر الاخبار نوشته که چند ملائکه بر روی زمین اند وکارش این است
سیکه درود بر رسول خدا صلعم بفرستد آن ملائکه پیش آنحضرت صلعم آن صلوات را می برند وعرض میکنند
که فلان بندهٔ مومن بر شما صلوات فرستاد آنحضرت در جواب او میگویند که سلام من از طرف
من باو برسان **ایضاً** در آن کتاب مذکور است که حق تعالی هوا را خلق کرده که صلوات مومنین را
بخدمت رسول برساند **ایضاً** در جواهر الاخبار از کتاب انوار النعمانیه نقل کرده که هرگاه جناب
آدم ع طرف حوا نظر کرد وعرض کرد بار خدایا مرا باین تزویج کن حق تعالی فرمود که اے آدم مهر حوا بده
عرض کرد که نمیدانم مهر را وحی شد که اے آدم درود بفرست ده مرتبه بر محمد وبر آل او پس آدم
صلوات فرستاد پس حق تعالی حوا را با آدم تزویج نمود پس هرگاه درود مهر حوا شد پس مهر
حور العین هم این صلوات خواهد شد **ایضاً** عباد الله بن محمد یوسف اصغر القزوینی در سفینة النجات
از امام جعفر صادق ع روایت کرده که هر که آن را بعد از نماز صبح یا نماز ظهر بخواند نمیرد تا آنکه حضرت

صاحب الامر صلوات اللہ علیہ را ببیند و در روایت دیگر از ہمان حضرت چنین است کہ ثوابش
برابر است با ثواب ہفتاد رکعت نماز و آن اینست اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ وَّعَجِّلْ
فَرَجَھُمْ اَیضاً در کتاب مذکور از ہمان حضرتؑ منقول ست کسیکہ بعد پنج بار بگوید اَللّٰھُمَّ
صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ اَللّٰھُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِیْنَ وَالْمُسْلِمَاتِ
الْاَحْیَآءِ مِنْھُمْ وَالْاَمْوَاتِ بنویسد حق تعالیٰ براے او بعدد ہر مومنے کہ بدنیا آمدہ باشد و بدنیا
آید تا روز قیامت ہر روز حسنہ الخ محمد بن بابویہ از امیر المومنینؑ روایت کردہ کہ قوت سمع اصوات
عباد را چہار مخلوق دادہ اند از آنہا یکے حضرت رسالت اند دوم جنت سوم نار چہارم حور عین پس
ہرگاہ بندہ فارغ شود از نماز باید کہ صلوات بر آن حضرت بفرستد و سوالِ آخرت کند و طلب
خیر کند و حور عین را بطلبد پس وقتیکہ بر رسول و آلِ او صلوات بخواند دعاے او مستجاب میشود
وہر کہ سوالِ جنت کند گوید بار خدایا آنچہ بندہ طلبیدہ باو دہ وہر کہ از آتش پناہ جوید آتش گوید
خداوندا آنچہ بندہ از ان پناہ جستہ باو بدہ وہر کہ سوال حوریان کند گوید بار خدایا عطا کن باو آنچہ
از تو طلبیدہ در کتاب معنی الاخبار از امام جعفر صادقؑ منقول ست کسیکہ صلوات
بر محمد و بر آل او بفرستد معنیش اینست کہ حق تعالیٰ بعالم ذر فرمودہ بود کہ الست بربکم

ما ها در جواب گفتیم قالوا بلیٰ پس بر آن عہد و میثاق تا حال قائم ہستیم در عین الحیات
از امام جعفر صادقؑ منقول ست کہ فرمود بدرستیکہ شخصے داخل مسجد حضرت رسول صؐ شد
و دو رکعت نماز کرد و حاجت خود را سوال کرد حضرت فرمود این بندہ تعجیل کردہ بر خداوند خود
و مرد دیگر آمد و دو رکعت نماز کرد و بعد ازان ثنا کرد و صلوات بر پیغمبر فرستاد حضرت فرمود
کہ حاجت خود را طلب نما کہ خدا عطا می فرماید سید ابن طاؤسؒ در مجتبی از وسائل نقل کردہ
کہ شخصے را پیش رسولخدا صؐ آوردند و شہادت براین امر دادند کہ این شخص ناقہ دزدیدہ است
پس آنحضرت صؐ حکم فرمودند کہ دستش قطع کنند پس آن بیچارہ این حکم شنیدہ بازگشت و این
درود میخواند اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ حَتّٰی لَا یَبْقٰی مِنْ صَلَوَاتِکَ
شَیْءٌ وَّارْحَمْ مُحَمَّدًا وَّاٰلَ مُحَمَّدٍ حَتّٰی لَا یَبْقٰی مِنْ رَّحْمَتِکَ شَیْءٌ وَّبَارِکْ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ
مُحَمَّدٍ حَتّٰی لَا یَبْقٰی مِنَ الْبَرَکَاتِ شَیْءٌ وَّسَلِّمْ عَلٰی مُحَمَّدٍ حَتّٰی لَا یَبْقٰی مِنَ السَّلَامِ شَیْءٌ
پس آن ناقہ بقدرتِ خدا گویا شد و عرض کرد کہ اے محمد صؐ این شخص مرا نہ دزدیدہ است
پس فرمودند آنحضرت صؐ کہ آن شخص را بیارید پس ہفتاد کس بسرعت تمام او را حاضر کردند
حضرت پرسیدند کہ چہ خواندہ بودی او پیشِ آنحضرت صؐ درود کو خواند پس آنحضرتؐ

فرمود کہ همین سبب است کہ ملائکہ از آسمان بر زمین جوق جوق می آیند کہ راه مدینہ مسدود
شده و در میانِ ما و تو حاجب و حائل شده اند پس فرمود آنحضرت صلعم بہ برکتِ این درود بر پل
صراط روے تو مثلِ شبِ چهاردہ منور خواہد شد در کتاب انوار الهدایہ منقول ست
کہ حق تعالیٰ درختے خلق کرده است در بعضے از دریا ہا و نامِ آن درخت شجر المبارک ست و بر آن
درخت جانورے آفریده کہ شش صد ہزار بازو دارد و در ہر بازو ہزار پر و نام آن جانور طیر الصلوٰة
است و مقامش ہمون درخت است ہرگاه کسے میگوید اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ
آن جانور فرو میرود بدریا پس بالاے آن درخت میرود پس آب از بازوہایش منقطر میشود
پس خداے تعالیٰ از ہر قطره ملکے را پیدا میکند کہ استغفار میکنند براے مصلی تا روزِ قیامت
صاحب مجالس از جامع الاخبار نقل کرده کہ فرمود آنحضرت صلعم کہ آمد پیش من جبرئیل
با ہفتاد ہزار ملک بعد نماز ظهرین و گفت اے محمد صلعم خداے عز و جل ترا سلام میرساند
و دو تحفہ براے جناب او تعالیٰ فرستاده است کہ ہیچ کس را بآن مشرف نکرده و نہ ہیچ پیغمبرے
ازان مشرف شده فرمودند آنحضرت صلعم کہ آن دو تحفہ چیست عرض کرد یکے صلوات
بر تو و دیگرے نماز پنجگانہ با جماعت ایضاً در محاسنِ برقی فرمود آنحضرت صلعم ہرگاه

میخواہی کہ درود بفرستی بر محمد و آلِ او پس بگو اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِ مُحَمَّدٍ الْاَوْصِیَاۤءِ
الْمَرْضِیِّیْنَ بِاَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَبَارِكْ عَلَیْهِمْ بِاَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَالسَّلَامُ عَلَیْهِ
وَعَلَیْهِمْ وَعَلٰی اَرْوَاحِهِمْ وَاَجْسَادِهِمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ پس ہر کس کہ چنین
کند می نویسد براے او یک لک حسنہ و محو میکند یک لک سیئہ و بر می آرد براے او
یک لک حاجتہاے او و بلند میکند براے او یک لک درجہ **در جامع الصالحین** از
رسولخدا ص منقول ست کہ فرمود بوقتِ دعا مثل کوزہ مسافر مگردانید چون ہمہ اشیا بار
کند بعد از ہمہ کوزہ را در عقب بار بیاویزد ہر گاہ تشنہ شود بر دارد بلکہ مرا در اول و در میان و آخر
دعا یاد کنید یعنی صلوات بگوئید **ایضاً** مرویست از ایشان ع کہ ہیچ مجلسے نیست کہ جمعے
بنشینند و ذکرِ خدا تعالے و ذکر ما نکردہ و صلوات بر پیغمبر صلی اللہ علیہ و آلہ نفرستادہ برخیزند
مگر اینکہ آن مجلس روزِ قیامت براے ایشان حسرت باشد ملا محمد **باقر** در حق الیقین نوشتہ
کہ صلوات بر حضرت رسول ص و آلِ او واجب است در ہر وقتیکہ نام آنحضرت مذکور شود
و در وقت عطسہ کردن و وزیدن باد و یا کشتن حیوانات و غیر اینہا **صاحب**
سراج القلوب نقل کردہ کہ مرویست کہ روزے شیطانِ ملعون در گوشہ مسجد الحرام

ایستادہ بود حضرت رسالت پناہ صلعم در طواف مشغول بود چون از طواف فارغ گردیدید
ابلیس را کہ بسیار ضعیف و نزار شدہ حضرت فرمود کہ اے ملعون ترا چہ رسیدہ کہ چنین ضعیف
و نحیف شدۂ گفت یا حبیب اللہ از دست امتان تو بجان آمدہ ام و ہمہ وقت از الم
ایشان گداختہ میشوم و طاقت ندارم آنحضرت فرمود کہ امتان من با تو چہ میکنند گفت
یا رسول اللہ صلعم پنج خصلتِ نیکو با ایشان است من ہر چند جہد میکنم کہ از ایشان ہا این
خصلتہا کم نمیتوانم حضرت فرمود کہ آنہا کدام است عرض کرد یا رسول اللہ اول آنست
کہ چون بیک دیگر میرسند سلام میکنند و سلام نامیست از نامہاے خدا پس ہر کہ سلام کند حق تعالی
سلامت دارد او را از ہر بلاے و رنجے و ہر کس سلام را جواب گوید حق تعالی بر وے رحمت کند
دوم آنکہ مصافحہ میکنند و مصافحہ را چندان ثواب است کہ ہنوز دست از یکدیگر بر نداشتہ باشند
کہ حق تعالی ہر دو را رحمت کند سوم آنکہ در وقتِ طعام خوردن و ابتدا بکار بسم اللہ الرحمن
الرحیم میگویند و مرا از خوردن آن طعام و شرکت در آن کار دور میکنند چہارم آنکہ ہر زمانیکہ
سخن گویند و نیت عملے کنند انشاء اللہ تعالی گویند و بقضاء و حکم پروردگار راضی شوند و من نتوانم
آن کار را برہم زنم و رنجِ مرا ضائع میکنند پنجم آنکہ از صبح تا شام سعی بسیار در حقِ ایشان میکنم

ولیصد هزار شفقت ایشان را براه معصیت میدادم باز چون شام می شود توبه میکنند و رنج
من ضائع میشود و از استغفار ایشان خدا تعالے همه گناهان ایشان را می بخشند و از همه بدتر
وسخت تر آنست که چون ترا می شنوند باواز بلند بر تو صلوات می فرستند و من چون ثواب صلوات
می بینم به تعجیل فرار میکنم زیرا که طاقت دیدن ثواب آن ندارم و در هر جائے که اهلبیت ترا به بینند
ایشان را محبت میکنند و آن بهترین اعمال است پس حضرت روے باصحاب کرده فرمود
که با هر کس که یکے ازین خصلتها باشد از اهل بهشت است **شیخ طوسی** رح در مصباح متهجد درودها
بر چهارده معصوم ع جداگانه ایراد نموده و آن اینست الصلواة علی النبی صلی الله علیه وآله وسلم

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا حَمَلَ وَحْيَكَ وَبَلَّغَ رِسَالَاتِكَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ
كَمَا اَحَلَّ حَلَالَكَ وَحَرَّمَ حَرَامَكَ وَعَلَّمَ كِتَابَكَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا
اَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَدَعَا اِلٰى دِيْنِكَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا
صَدَّقَ بِوَعْدِكَ وَاَشْفَقَ مِنْ وَعِيْدِكَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا غَفَرْتَ
بِهِ الذُّنُوْبَ وَسَتَرْتَ بِهِ الْعُيُوْبَ وَفَرَّجْتَ بِهِ الْكُرُوْبَ وَصَلِّ
مُحَمَّدٍ كَمَا دَفَعْتَ بِهِ الشَّقَاءَ وَكَشَفْتَ بِهِ الْغَمَّاءَ وَاَجَبْتَ بِهِ الدُّعَاءَ

وَنَجَّيْتَ بِهِ الْبَلَآءَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا رَحِمْتَ بِهِ الْعِبَادَ وَاَحْيَيْتَ
بِهِ الْبِلَادَ وَقَصَمْتَ بِهِ الْجَبَابِرَةَ وَاَهْلَكْتَ بِهِ الْفَرَاعِنَةَ وَصَلِّ عَلٰى
مُحَمَّدٍ كَمَا اَضْعَفْتَ بِهِ الْاَمْوَالَ وَاَحْرَزْتَ بِهِ الْاَهْوَالَ وَكَسَّرْتَ
بِهِ الْاَصْنَامَ وَرَحِمْتَ بِهِ الْاَنَامَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا بَعَثْتَهُ بِخَيْرِ
الْاَدْيَانِ وَاَعْزَزْتَ بِهِ الْاِيْمَانَ وَتَبَرَّتَ بِهِ الْاَوْثَانَ وَعَظَّمْتَ بِهِ
الْبَيْتَ الْحَرَامَ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِيْنَ
الْاَخْيَارِ وَسَلِّمْ تَسْلِيْمًا ؁ الصلوٰة علی امیر المومنین علیہ السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى
اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلِيِّ ابْنِ اَبِيْ طَالِبٍ اَخِيْ نَبِيِّكَ وَوَلِيِّهٖ وَوَصِيِّهٖ
وَوَزِيْرِهٖ وَمُسْتَوْدَعِ عِلْمِهٖ وَمَوْضِعِ سِرِّهٖ وَبَابِ حِكْمَتِهٖ
وَالنَّاطِقِ بِحُجَّتِهٖ وَالدَّاعِيْ اِلٰى شَرِيْعَتِهٖ وَخَلِيْفَتِهٖ فِيْ اُمَّتِهٖ وَمُفَرِّجِ
الْكَرْبِ عَنْ وَجْهِهٖ قَاصِمِ الْكَفَرَةِ وَمُرْغِمِ الْفَجَرَةِ الَّذِيْ جَعَلْتَهُ مِنْ
نَبِيِّكَ بِمَنْزِلَةِ هٰرُوْنَ مِنْ مُوْسٰى اَللّٰهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ
وَانْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ وَالْعَنْ مَنْ نَصَبَ لَهُ مِنَ الْاَوَّلِيْنَ وَالْاٰخِرِيْنَ

وَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْصِيَاءِ أَنْبِيَائِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ الصلوٰة

على السيدة فاطمة الزهراء عليها السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الصِّدِّيْقَةِ فَاطِمَةَ الزَّكِيَّةِ

حَبِيْبَةِ حَبِيْبِكَ وَنَبِيِّكَ وَأُمِّ أَحِبَّائِكَ وَأَصْفِيَائِكَ الَّتِي انْتَجَبْتَهَا وَفَضَّلْتَهَا وَاخْتَرْتَهَا

عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِيْنَ اَللّٰهُمَّ كُنِ الطَّالِبَ لَهَا مِمَّنْ ظَلَمَهَا وَاسْتَخَفَّ بِحَقِّهَا وَكُنِ الثَّائِرَ

اَللّٰهُمَّ بِدَمِ أَوْلَادِهَا اَللّٰهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهَا أُمَّ أَئِمَّةِ الْهُدٰى وَحَلِيْلَةَ صَاحِبِ

اللِّوَاءِ وَالْكَرِيْمَةَ عِنْدَ الْمَلَاءِ الْأَعْلَى فَصَلِّ عَلَيْهَا وَعَلَى أُمِّهَا خَدِيْجَةَ الْكُبْرٰى صَلٰوةً

تُكْرِمُ بِهَا وَجْهَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ وَتُقِرُّ بِهَا أَعْيُنَ ذُرِّيَّتِهَا وَأَبْلِغْهُمْ

عَنِّي فِي هٰذِهِ السَّاعَةِ أَفْضَلَ التَّحِيَّةِ وَالسَّلَامِ الصلوٰة على الحسن والحسين عليهما السلام

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَبْدَيْكَ وَوَلِيَّيْكَ وَابْنَيْ رَسُوْلِكَ وَسِبْطَيِ

الرَّحْمَةِ وَسَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلَادِ النَّبِيِّيْنَ

وَالْمُرْسَلِيْنَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ سَيِّدِ النَّبِيِّيْنَ وَوَصِيِّ أَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ اَلسَّلَامُ

عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُوْلِ اللّٰهِ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّيْنَ أَشْهَدُ أَنَّكَ يَا ابْنَ

أَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ أَمِيْنُ اللّٰهِ وَابْنُ أَمِيْنِهٖ عِشْتَ مَظْلُوْمًا وَمَضَيْتَ شَهِيْدًا

وَاَشْهَدُ اَنَّكَ الْاِمَامُ الزَّكِيُّ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَبَلِّغْ رُوحَهُ
وَجَسَدَهُ عَنِّي فِي هٰذِهِ السَّاعَةِ اَفْضَلَ التَّحِيَّةِ وَالسَّلَامِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ
عَلِيٍّ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ قَتِيلِ الْكَفَرَةِ وَطَرِيحِ الْفَجَرَةِ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا اَبَا عَبْدِ اللّٰهِ
اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللّٰهِ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ اَشْهَدُ مُوقِنًا
اَنَّكَ اَمِينُ اللّٰهِ وَابْنُ اَمِينِهِ قُتِلْتَ مَظْلُومًا وَمَضَيْتَ شَهِيدًا وَاَشْهَدُ اَنَّ اللّٰهَ تَعَالَى
الطَّالِبُ بِثَارِكَ وَمُنْجِزٌ مَا وَعَدَكَ مِنَ النَّصْرِ وَالتَّاْيِيدِ فِي هَلَاكِ عَدُوِّكَ وَاِظْهَارِ
دَعْوَتِكَ وَاَشْهَدُ اَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَعَبَدْتَ اللّٰهَ
خَالِصًا مُخْلِصًا حَتّٰى اَتَاكَ الْيَقِينُ لَعَنَ اللّٰهُ اُمَّةً قَتَلَتْكَ وَلَعَنَ اللّٰهُ اُمَّةً خَذَلَتْكَ وَلَعَنَ اللّٰهُ
اُمَّةً اَلَّبَتْ عَلَيْكَ وَاَبْرَاُ اِلَى اللّٰهِ تَعَالَى مِمَّنْ كَذَّبَكَ وَاسْتَخَفَّ بِحَقِّكَ وَاسْتَحَلَّ دَمَكَ بِاَبِي
اَنْتَ وَاُمِّي يَا اَبَا عَبْدِ اللّٰهِ لَعَنَ اللّٰهُ قَاتِلَكَ وَلَعَنَ اللّٰهُ خَاذِلَكَ وَلَعَنَ اللّٰهُ مَنْ سَمِعَ وَاعِيَتَكَ
فَلَمْ يُجِبْكَ وَلَمْ يَنْصُرْكَ وَلَعَنَ اللّٰهُ مَنْ سَبَا نِسَاءَكَ اَنَا اِلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ بَرِيءٌ وَمِمَّنْ وَالَاهُمْ
وَمَالَاَهُمْ وَاَعَانَهُمْ عَلَيْهِ وَاَشْهَدُ اَنَّكَ وَالْاَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَةُ التَّقْوٰى وَبَابُ الْهُدٰى
وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقٰى وَالْحُجَّةُ عَلٰى اَهْلِ الدُّنْيَا وَاَشْهَدُ اَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَبِمَنْزِلَتِكُمْ مُوقِنٌ

وَلَكُوتَابِعُ بِذَاتِ نَفْسِيْ وَشَرَايِعِ دِيْنِيْ وَخَوَاتِيْمِ عَمَلِيْ وَمُنْقَلَبِيْ فِيْ دُنْيَايَ وَاٰخِرَتِيْ

الصلوٰۃ علی علی بن الحسین علیہما السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِيْنَ

الَّذِي اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ وَجَعَلْتَ مِنْهُ اَئِمَّةَ الْهُدَى الَّذِيْنَ يَهْدُوْنَ

بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُوْنَ اَخْتَرْتَهُ لِنِعْمَتِكَ وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ وَاصْطَفَيْتَهُ

وَجَعَلْتَهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا اَللّٰهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ اَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلٰى اَحَدٍ

مِنْ ذُرِّيَّةِ اَنْبِيَائِكَ حَتّٰى تَبْلُغَ بِهٖ مَا تُقِرُّ بِهٖ عَيْنَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ

اِنَّكَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ الصلوٰۃ علی محمد بن علی علیہ السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ بْنِ

عَلِيٍّ بَاقِرِ الْعِلْمِ وَاِمَامِ الْهُدٰى وَقَائِدِ اَهْلِ التَّقْوٰى الْمُنْتَجَبِ مِنْ

عِبَادِكَ اَللّٰهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ عَلَمًا لِعِبَادِكَ وَمَنَارًا لِبِلَادِكَ

وَمُسْتَوْدِعًا لِحِكْمَتِكَ وَمُتَرْجِمًا لِوَحْيِكَ وَاَمَرْتَ بِطَاعَتِهٖ وَحَذَّرْتَ

مِنْ مَعْصِيَتِهٖ فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا رَبِّ اَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلٰى اَحَدٍ مِنْ

ذُرِّيَّةِ اَنْبِيَائِكَ وَاَصْفِيَائِكَ وَرُسُلِكَ وَاُمَنَائِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ

الصلوٰۃ علی جعفر بن محمد علیہ السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ خَازِنِ

الْعِلْمِ الدَّاعِي إِلَيْكَ بِالْحَقِّ النُّورِ الْمُبِينِ اللّٰهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ
مَعْدِنَ كَلَامِكَ وَوَحْيِكَ وَخَازِنَ عِلْمِكَ وَلِسَانَ تَوْحِيدِكَ وَوَلِيَّ
أَمْرِكَ وَمُسْتَحْفَظَ دِينِكَ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ
أَصْفِيَائِكَ وَحُجَجِكَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ الصلواة علی موسی ابن جعفر علیہ السلام
اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَمِينِ الْمُؤْتَمَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْبَرِّ الْوَفِيِّ الطَّاهِرِ الزَّكِيِّ
النُّورِ الْمُبِينِ الْمُجْتَهِدِ الْمُحْتَسِبِ الصَّابِرِ عَلَى الْأَذَى فِيكَ اللّٰهُمَّ وَكَمَا بَلَّغَ
عَنْ آبَائِهِ مَا اسْتُودِعَ مِنْ أَمْرِكَ وَنَهْيِكَ وَحَمَلَ عَلَى الْمَحَجَّةِ وَكَابَدَ أَهْلَ
الْعِزَّةِ وَالشِّدَّةِ فِيمَا كَانَ يَلْقَى مِنْ جُهَّالِ قَوْمِهِ رَبِّ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ
وَأَكْمَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِمَّنْ أَطَاعَكَ وَنَصَحَ لِعِبَادِكَ إِنَّكَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ الصلوة علی علی بن موسی الرضا ؑ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الَّذِي
ارْتَضَيْتَهُ وَرَضِيتَ بِهِ مَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِكَ اللّٰهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ حُجَّةً عَلَى
خَلْقِكَ وَقَائِمًا بِأَمْرِكَ وَنَاصِرًا لِدِينِكَ وَشَاهِدًا عَلَى عِبَادِكَ وَكَمَا
نَصَحَ لَهُمْ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَدَعَا إِلَى سَبِيلِكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

فَصَلِّ اَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلٰى اَحَدٍ مِنْ اَوْلِيَائِكَ وَخِيَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ اِنَّكَ

جَوَادٌ كَرِيْمٌ الصلوٰة علی محمد بن علی بن موسیٰ علیہ السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ

مُوْسٰى عَلَمِ التُّقٰى وَنُوْرِ الْهُدٰى وَمَعْدِنِ الْهُدٰى وَفَرْعِ الْاَزْكِيَاءِ وَخَلِيْفَةِ

الْاَوْصِيَاءِ وَاَمِيْنِكَ عَلٰى وَحْيِكَ اَللّٰهُمَّ وَكَمَا هَدَيْتَ بِهِ مِنَ الضَّلَالَةِ وَاسْتَنْقَذْتَ

بِهِ مِنَ الْحَيْرَةِ وَاَرْشَدْتَ بِهِ مَنِ اهْتَدٰى وَزَكَّيْتَ مَنْ تَزَكّٰى فَصَلِّ عَلَيْهِ اَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ

عَلٰى اَحَدٍ مِنْ اَوْلِيَائِكَ وَبَقِيَّةِ اَصْفِيَائِكَ اِنَّكَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ الصلوٰة علی علی بن محمد

علیہ السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَصِيِّ الْاَوْصِيَاءِ وَاِمَامِ الْاَتْقِيَاءِ وَخَلَفِ اَئِمَّةِ

الدِّيْنِ وَالْحُجَّةِ عَلَى الْخَلَائِقِ اَجْمَعِيْنَ اَللّٰهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ نُوْرًا يَسْتَضِيْءُ بِهِ الْمُؤْمِنُوْنَ

فَبَشَّرَ بِالْجَزِيْلِ مِنْ ثَوَابِكَ وَاَنْذَرَ بِالْاَلِيْمِ مِنْ عِقَابِكَ وَحَذَّرَ بَاْسَكَ وَذَكَّرَ بِاٰيَاتِكَ

وَاَحَلَّ حَلَالَكَ وَحَرَّمَ حَرَامَكَ وَبَيَّنَ شَرَائِعَكَ وَفَرَائِضَكَ وَحَضَّ عَلٰى عِبَادَتِكَ وَاَمَرَ

بِطَاعَتِكَ عَنْ مَعْصِيَتِكَ فَصَلِّ عَلَيْهِ اَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلٰى اَحَدٍ مِنْ اَوْلِيَائِكَ وَذُرِّيَّةِ

اَنْبِيَائِكَ يَا اِلٰهَ الْعَالَمِيْنَ گفت ابو محمد یمنی ہرگاہ درود فرستادیم بر آنحضرت ساکت شدند

گفتم چرا ساکت شدی گفت اگر حکم خدا غیر این می بود البتہ موافق آن میکردم و حکم خدا را

بجا می آوردیم حالانکه من دوست نمیدارم خلاف حکم خدارا و انچه که حکم او بود ادا کردیم ۔ الصلوٰۃ علی الحسن ابن علی بن محمد علیہ السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرِّ التَّقِيِّ الصَّادِقِ الْوَفِيِّ النُّورِ الْمُضِيءِ خَازِنِ عِلْمِكَ وَ الْمُذَكِّرِ بِتَوْحِيدِكَ وَوَلِيِّ أَمْرِكَ وَ خَلَفِ أَئِمَّةِ الدِّينِ الْهُدَاةِ الرَّاشِدِينَ وَ الْحُجَّةِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا رَبِّ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيَائِكَ وَ حُجَجِكَ وَ أَوْلَادِ رُسُلِكَ يَا إِلٰهَ الْعَالَمِينَ الصلوٰۃ علی ولی الامر الامام المنتظر صاحب الزمان محمد بن الحسن علیہم السلام اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا اَللّٰهُمَّ انْصُرْهُ وَ انْتَصِرْ بِهِ لِدِينِكَ وَ انْصُرْ بِهِ أَوْلِيَائَكَ وَ أَوْلِيَائَهُ وَ شِيعَتَهُ وَ أَنْصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمْ اَللّٰهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ احْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ أَنْ يُوصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ آلَ رَسُولِكَ وَ أَظْهِرْ

بِهِ الْعَدْلَ وَاَیِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَانْصُرْ نَاصِرِیْهِ وَاخْذُلْ خَاذِلِیْهِ وَاقْصِمْ بِهِ الْجَبَابِرَةِ الْكَفَرَةِ وَاقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِیْنَ وَجَمِیْعَ الْمُلْحِدِیْنَ حَیْثُ كَانُوْا وَاَیْنَ كَانُوْا مِنْ مَشَارِقِ الْاَرْضِ وَمَغَارِبِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا وَامْلَأْ بِهِ الْاَرْضَ عَدْلًا وَاَظْهِرْ بِهِ دِیْنَ نَبِیِّكَ عَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ وَاجْعَلْنِیْ اَللّٰهُمَّ مِنْ اَنْصَارِهٖ وَاَعْوَانِهٖ وَاَتْبَاعِهٖ وَشِیْعَتِهٖ وَاَرِنِیْ فِیْ اٰلِ مُحَمَّدٍ مَا یَاْمُلُوْنَ وَفِیْ عَدُوِّهِمْ مَا یَحْذَرُوْنَ اِلٰهَ الْحَقِّ اٰمِیْنَ

تنویر ثانی

بدانکه جهاد بر دو قسم است یکے اکبر و دیگرے اصغر و از جهاد اکبر اینجا بحث نیست وجهاد اصغر را الحیطهٔ تحریر می آرم و جهاد اصغر مجاهده و مجادله با نفس امّاره است که اعداء و خونخواره است و مفاسدش عظیم تر و مصیبت و ضررش بیشتر و باقی تر و شدید تر است که این دشمن خانگی همیشه از جهل همدست شیطان و شب و روز ہلاک دین و تعرض غضب و انتقام رب العالمین و غارتگر نعمت و راحت ابدی و تاراج کنندهٔ لذات و سعادت سرمدی سعی و جهد می نماید چنانکه جناب امیر المومنین صلوات اللہ علیه می فرماید که رسول این صحابه لشکرے بعد از مراجعت

از غزاے فرمود مرحبا بقومے کہ از جہاد کوچک پرداختند و جہاد اکبر شان ماندہ پرسیدند
از جہاد اکبر فرمودند مجاہدۂ نفس امارہ بعد ازان فرمود کہ بہترین جہاد دلی است کہ در میان دو پہلوی
تست و فرمود مجاہدہ کنید بآن بگرسنگی و تشنگی کہ بتحقیق اجر این مثل اجر جہاد است در راہ خدا
و بدرستیکہ ہیچ عملے دوست تر زین نیست بخدا بدانکہ نفس عبارت از جوہر لطیف ملکوتی است
کہ استخدام میکند این بدن جسمانی را در اوامر و حوائج خود و نفس عبارت از حقیقت انسان و ذات اوست
کہ علم دارد بمعلومات و از برای این نفس در بدن شئون جسمانی است مانند اعضا و جوارح و شئون روحانی
مانند قوی مثل قوۂ غضب و شہوت و مانند اینہا و این جوہر ملکوتی را گاہے نفس می نامند
و گاہے بقلب می نامند بجہۃ تقلبات و تنقلاتیکہ در خاطر بہم میرساند و گاہے بعقل می نامند
از حیثیت کسب علوم و معارف و گاہ است این چہار لفظ بر چہار معنی مختلف اطلاق مینمایند
و تحقیق این امور درین رسالہ گنجائش ندارد و از برائے نفس اوصاف مختلف ہست بحسب
اختلاف احوال او پس اگر نفس مطمئن میشود در زیر اوامر و نواہی جناب اقدس الہی و اضطراب
بسبب شہوات ازو زائل میشود آنرا بنفس مطمئنہ می نامند چنانچہ حق تعالی میفرماید یا ایتہا
النفس المطمئنۃ ارجعی الی ربک راضیۃ مرضیۃ و اگر مطمئن نشود در جنگ باشد

باشہوت وغضب ودربحث واعتراض برانها باشد نفس لوّامه می نامند چنانچه حق تعالی

می فرماید وَلَا اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ واگرترک نماید بحث واعتراض واذعان

وانقیاد نماید ازبرای شہوت ودواعی شیطانیه نفس امّاره می نامند چنانچه درآیه شریفه

اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوْءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّیْ فرمود یا ابا ذر کسے از متقیان نمیباشد

تا از نفس خود حساب کشد شدیدتر از محاسبه شریک از شریکش پس بداند که از کجاست شراب

او واز کجاست خوراک او واز کجاست لباس او واز حلالست یا از حرام وحضرت باقرؑ

فرمود که فریب ندهید ترا حال مردم از نفس خود که بقول یا عمل ترا غافل نمایند پس بتحقیکه

امر تو بتو خواهد رسید نه بایشان وقطع مکن روزی خود را باین وآن که بتحقیق که کسے باتو

هست که حفظ مینماید بر تو عمل ترا وبجا آر حسنه که ندیده ام چیزے بهتر وزودتر وتدارک

وجستن گناه کهنه از حسنه تازه وحضرت کاظمؑ فرمود از ما نیست هر که هر روز حساب نفس خود

را نگیرد پس اگر حسنه نموده طلب توفیق زیادتی از خدا طلبد واگر معصیت کرده استغفار وانابه

کند بسوے پروردگار حضرت صادقؑ می فرماید زنهار که غفلت میکنند که از نفس خود غافل

شده اید وزنهار تهاون وکاهلی مینمائیه درامر آلہی که هر که چنین کند خدا او را اهانت وخواری

رساند روزِ قیامت و فرمود هرکه امروزش مساوی دیروز باشد مغبون است واگر
بدتر باشد ملعون است و هرکه نشناسد تو تے در نفس خود بنقصان اقرب خواهد بود هرکه چنین
بوده باشد پس مرگ براے او بہ از زندگی است و حدیث علوی ہم باین مضمون وفرق
فرمود ہیچ بدنے ضعیف نشد ازانچه نیت بران قوی باشد یا اباذر حَاسِبْ نَفْسَكَ
قَبْلَ اَنْ تُحَاسَبَ فَهُوَ اَهْوَنُ لِحِسَابِكَ غَدًا وَزِنْ نَفْسَكَ قَبْلَ اَنْ تُوزَنَ
وَتَجَهَّزْ لِلْعَرْضِ الْاَكْبَرِ يَوْمَ تُعْرَضُ لَا تَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْكَ خَافِيَةٌ اے ابوذر محاسبہ
نفسِ خود بکن پیش ازانکه باتو محاسبه کنند که حسابِ روزِ قیامت بر تو آسان شود و نفسِ خود را
بسنج در مراتبِ نقص و کمال پیش ازانکه در روزِ حساب ترا بسنجند و مہیا شو براے عرضِ اکبر
قیامت در روزے که ترا و اعمالِ ترا بر خداوندے عرض کنند که ہیچ پنہانی از براو پوشیده نیست
بدانکه اگر کسے خواهد که از عذابِ الٰہی نجات یابد و بسعادتِ ابدی فائز گردد باید که از نفسِ خود
ایمن نباشد و فریبِ او را نخورد و پیوسته در مقامِ عیب جوئی او باشد چنانچه دشمنی عیوبِ دشمن خود را
تفحص نماید زیرا که عیوب در نفس مخفی میباشد و هر عیبے را که شگافت و در مقامِ ازاله او در آمد
چندین عیب دیگر براو ظاهر میگردد چنانچه از حضرت رسول منقول ست که آدمی ہیچ عیبے را

از خود نقی نمیکند مگر آنکه عیبِ دیگر برا و ظاهر میشود و باید که پیوسته در مقام محاسبۂ نفسِ خود باشد و تفکر نماید که روزے خواهد بود که حسابِ اعمال او بکنند پس درین روز حسابِ خود را با خود درست کند و جواب بہر سوال را مہیا کند زیرا که خود را غافل کردن برائے رفعِ محاسبۂ آخرت فائده نمید ہد از بابت مرغے که چون میروند آن را شکار کنند چشمِ خود را برہم میگذارد و بداند که این عمر مایہ ایست که باو داده اند که بہر دقیقۂ آن سعادتِ ابدی تحصیل میتواند نمود پس در ہر روز حساب بگیرد از نفس خود که ہر دقیقه را صرف چه کار کرده اگر صرف طاعتے کرده سود مند باید شده و اگر صرف معصیتے کرده زیانکار باید شده و اگر صرف ہیچ یک نکرده مایۂ او را تلف و ضایع کرده و بدزد شیطان داده پس در صورتِ اول او را تحسین نماید و ترغیب بر زیادتی آن بکند و در صورت دوم و سوم او را ملامت و آزار کند و ہر قدر که مقدور باشد از و تاوان بگیرد به توبه و انابه و تدارک آنچه فوت شده بمایه باقی مانده اگرچه تدارک گذشته نمیباشد زیرا که ہر زمانے را بہره ایست از اعمالِ خیر پس عملے که در آن زمان کنی حق آن زمان را دادۂ اگرچه گذشته از کیسه است رفته است و اگر قبول نکند با او مجادله و مجاہده کنی و تفکرات صحیح و تذکر آیات و اخبار وعده و وعید او را رہوار گردانی زیرا که نفس آدمی بمثابه اسپ کور چموش سرکشے است که در صحرا

میرود که چندین چاه در هر قدمے در جانب چپ و راست راه بوده باشد اگر یک لحظه ازان غافل می شوی وقتے خبردار می شوی که خود را در قعر چاه ضلالت می بینی چنانچه بسند معتبر از حضرت امام موسی کاظمؑ منقول ست که فرمود از ما نیست کسیکه محاسبه خود نکند هر روز پس اگر عمل خیرے کرده باشد از خدا زیادتی آن را بطلبید و اگر گناہے کرده باشد استغفار و توبه کند و در صحیح این محبوب فرمود حذر نمائید از ہوا ہاے نفس مانندِ دشمنان که بتحقیق مردان را ہیچ چیز دشمن تر از متابعت خواہشہاے نفس خود و درَوِ کرده ہاے زبان شان نیست خدا می فرماید در روزِ قیامت شیطان بگمراہان خواہد گفت که مرا بر شما تسلطے نبود جز آنکه شما را خواندم اجابت کردید پس نفسِ خود را ملامت نمائید نه مرا بدانکه ہر آفتے که باو میرسد بعض قرآن ہمه از شومی نفس و مطاوعت خواہش آنست و ہیچ عبادتے عظیم تر و ریاضتے نافع تر و شریف تر از معارضه و مخالفت نفس نیست و فوز رتبه شیعه محبتِ الٰہی که مناط نجات کامل و اعلیٰ مقاصد انبیا و اولیاست بہمین میسر است چنانکه خدا میفرماید قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰهَا تحقیق که رستگار شد ہر که بریاضت و مجاہده و تزکیه و تطہیر نفس نمود و غرض اصلی و مطلب کلی بلکه کل مطلب از ایجاد و تکلیف عباد و ارسال رسل و انزال کتب و مہلت چند روز دنیای فانی

در توبه پیکر کثیف خاکی نیست که جوهرِ قابلِ خود را از اعراض زوائل و کدوراتِ جسمانی و
آلائشِ غش و کثافات نفسانی که بر آن مجبول و مجبول شده یا بآن مشعوف و مالوف گشته
بتابِ مجاهده و ریاضت پیش از آتشِ قیامت و ندامت تصفیه و تمام عیار گردانیده آن
شهباز رفیع پرواز عالمِ ملکوت و لاهوت و فا در این عالم ملک و ناسوت بکمالِ استعجال
باستعمال دو بال علم و عمل ازین منزل شیاطین و حشرات زمین محنت و ضلالت اسفل السافلین
درکات ظلمانی اهلِ شقاوت و جهالت باوجِ معارجِ روحانی و مقربانِ بارگاهِ عزت و جلال
و اعلا علیین درجات نورانی اهل کرامت و سعادت برسانی و طریقۂ این مجاهده
و ریاضت بعد از استمداد جناب حضرت ملهم السداد در سلکِ اربابِ غیرتِ روحانی
وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا فِيْنَا ثابت قدم یقین بو تا روعدۂ صدق ظفر و نصرت لَنَهْدِيَنَّهُمْ
سُبُلَنَا قوت فطرت و قدرت همت متعالی لوائے صدق عزم و اخلاص افراشته
طریقِ تشحیح نور را نصب العین دیده بینا داشته همت در همت بر استعمال اثر نفس
گماشته بجنود تعقل و تدبر آیات و روایات و تامل و تفکر در عواقب حسنات و عبرت از تغیر
احوالات است سرکش نفس را بضرب تیغ خون و خشیه و عنا و تازیانهٔ مشوق در حیا و ندامت و گا

قطرہ زنان در مضمار ریاضت وعبادت بتازی بتدریج در قلع وقمع جنود متفرقہ نفس در مراصد ومحالی طریق مستقیم عقل پردازی ور روز مواخذہ وقصاص آنکہ موجب حیات ابدیست تقصیر وتاخیر جائز نداشتہ مطیع ومنقاد عقل وراضی بلکہ شاکر بر تحمل شاق وتکالیف شرعش بیازی در نصرت جانب عقل وتقویت دین کہ ملک بے زوال است سر لذت وراحت فانی را در بازی تا آنکہ رؤساے جنود وقواے نفس از بہیمی وسبعی وشیطانی کہ منشاے شہوت وغضب وتلبیس است باتمام تحت تصرف خدام قوت ملکی وعقلی نیندازی وپیوستہ ابلیس پر تلبیس بدام پر تزویر ومکر وتدلیست اندازد وتوسکین را دامان چارہ بر میان زدہ دست بسینہ منتظر در خدمت خود باز دارند کہ بہر خدمتے امر فرماید سر قدم ساختہ بکمال اہتمام واستعجال در سرانجام نمودن آن کوششہا بتقدیم رسانی وبساط راچنان سرگرم ملازمت وبندگی خود سازند کہ بوہم این کہ بلکہ براے ہمین شغل خدا ترا آفریدہ وبدوزانوے ادب بر پرستش ایشان قیام وفرمانبرداری ایشان بتمام اہتمام اقدام نمائی وشب درین خیال کہ از جانب ایشان چہ اشارہ صادر تا فوراً خود را بسعادت انجاح وشرف تقدیم آن فائز دانی وفی الحقیقۃ حصر إِیَّاكَ نَعْبُدُ را کہ ہر روز در مقام اخلاص مکرر می خوانی مغلوب ساختہ خود را بتعرض أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ

يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ و توبیخ و تفریج
أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ
بَدَلًا ہلاک حسرت وندامتِ ابدی گردانی نَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الْخِذْلَانِ وَطُولِ الْغَفْلَةِ
بدانکه مقدمة الجیش لشکرِ ظفر اثر این جہاد اکبر شرطِ فتوح توبہ نصوح است کہ بدون آن ہر
عبادت و ریاضت ضایع و منکوبست والحمد للہ ببرکت اہلبیت رسالت صلوات اللہ علیہم
براے فرقۂ شیعۂ مرحومہ آسان شدہ کہ اگر ہزار سال ہر روز ہزار کبیرہ نمودہ شقی ترینِ اشقیا
باشی بیک عزم بطرفة العینی از سعید ترین اولیا گردی کہ گویا اصلا گناہے نکردہ بلکہ بفرمودۂ
خدا و رسول برتبۂ علیا محبتِ الٰہی فائز شوی باینکہ از گذشتہ پشیمان شوی و
میانِ خود و خدا قصد و عہدے کنی کہ من بعد نا فرمانی نمائی بدانکہ توبہ از جملہ نعمتہاے عظیم الٰہی
کہ حق تعالیٰ بہ بندگانِ خود کرامت فرمودہ و اگر توبہ نبود ہالک میشدند و توبہ عبارت است از ترک
نمودن معاصی در حال و عزم بر ترک نمودنِ آنہا در استقبال و تدارک نمودن تقصیرات سابقہ بندم و طاعات
و وجوبِ آن فوری و عینی است و شرطِ صحت آن آنکہ از براے محض رضای خدا باشد نہ از براے تحصیل مال
و آبرو یا خوف از سلطان یا از جہت عدم تمکین از اسباب و آنکہ نادم و پشیمان باشد بر معاصی خود

وندم عبارت است از متالم شدن قلب از ان گناہے کہ ازو صادر شدہ است واندوہ و حزین باشد و سبب حصول ندم تفکر در عقوبات و عذاب الٰہی و عدم تحمل بدن ضعیف خود عقابات عظیمہ و بواعث و دواعی توبہ آنست کہ تفکر نماید در عظمتِ خداوندی کہ معصیت او کردہ است و در عظمت گناہانی کہ مرتکب آنہا شدہ است و عقوبات گناہان و نتیجہ ہاے دنیا و آخرت آنہا کہ در آیاتِ واخبار وارد شدہ است و مانند این امور باعث تالم و تاسف می شود و این ندامت و تاسف باعث میشود او را بر سہ چیز کہ توبہ چون از ینہا است اوّل انچہ تعلق بحال دارد کہ ترک نمودنِ گناہان ست دوّم انچہ متعلق با بندہ ہست کہ عزم نماید بر عدمِ عود باین گناہان تا آخر عمر سوّم متعلق است بگذشتہ کہ پشیمان باشد از گذشتہا و تدارک گذشتہا بکند اگر تدارک داشتہ باشد و آیات واخبار در تحریص و ترغیب بر توبہ بسیار ست حق تعالیٰ میفرماید یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا تُوْبُوْا اِلَی اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا عَسٰی رَبُّكُمْ اَنْ یُّكَفِّرَ عَنْكُمْ سَیِّاٰتِكُمْ یعنی اے گروہ مومنان توبہ و انابہ بکنید بسوی پروردگار خود تان توبۂ نصوح یعنی خالص از براے محض رضاے الٰہی باشد و خالی از شوائب ریا و مانند آن شاید کہ جناب اقدس الٰہی تکفیر گناہانِ شما نماید در تفسیر صافی از امام و

جعفر صادق ؑ منقول است کہ توبۂ نصوح اینست کہ ظاہر و باطن مرد یکسان باشد بلکہ
باطن آن از ظاہر بہتر باشد **در مکالمات** حضرت موسی با جناب الٰہی در کوہ طور نوشتہ
کہ فرمود یا موسی مہمان را گرامی دار خاصہ مہمان مرا موسٰے گفت بارالٰہا مہمان تو کدام ست
فرمود آنکس کہ حقیر تر و مسکین تر و بے چیز تر باشد یا موسے بر تو باد کہ این سخنان و گفتار از
یاد بداری و بامت خود برسانی کہ اگر ازین گفتار بگذرند و بجا نیارند آتش دوزخ ایشان
را باشد مگر کسانے کہ این صفات با ایشان باشد کہ توبۂ نصوح کنند و بازگشت نمایند بسوے
من موسی گفت بار خدایا توبۂ نصوح کدام است و چگونہ است خطاب رسید کہ در زمان پیشین
مردے بود کو بسج و پستان او مثل پستان زنان بود و کار او این بود کہ در حمامہاے زنان
حمام گری میکرد و کسے از حال او آگاہ نبود و عمر خود را باین عصیان بسر بردہ بود و چنان
در کار خود چابک بود کہ تمام آن شہر طالب او بودند کہ خدمت ایشان را بکند رفتہ رفتہ خبر
و شہرت او بحرم پادشاہ آن ولایت رسید دختر پادشاہ خواہش کرد کہ او را بہ بیند یکے
فرستاد او را طلب کرد چون بخدمت حاضر شد بسیار از وخوش بردند و اور ا در نزد خود نگاہداشت
روز دیگر ارادۂ حمام کرد و نصوح را ہمراہ برد از قضا دانہ از دختر پادشاہ گم شد دختر متغیر و غضب آلود

بود امر کرد که کنیزان و خدمتگاران را بجویند و آن دانه که گم شده بود پیدا کنند پس همگی را جستند پیدا نشد چون نوبت به نصوح رسید نصوح مضطرب شد که اگرچه آن دانه نزدِ من نیست لیکن سرِّ من افشا شود که با دخترِ پادشاه برهنه در حمام آمده ام اگر شاه مطلع شود البته مرا به بدترین عذاب معذب گرداند و از خوف داخلِ خزینه گردید سبقت کردند و بردرِ خزینه آمدند که بیرون بیا آن بیچاره مضطرب و پریشان نمیدانست که کارِ او بکجا منتهی شود کنیزان ساعی شدند که بیرون بیا چون کار باٰخر رسید بازگشت کرد بسوے خداے تعالیٰ و دستِ نیاز بدرگاهِ بی نیاز برداشت و گفت خداوندا بازگشت کردم بسوے تو و توبه کردم بحقِ ذاتِ پاکِ خودت که مرا رسوا مکن و مرا ازین غم برهان آن بیچاره با قاضی الحاجات در مناجات و کنیزان در تعجیل آنکه او را بیرون آورند چون دیدند که نصوح بیرون آمدن را مضائقه بلیغ دارد کنیزان داخلِ خزینه شدند و نصوح را بیرون آوردند و در جاے خلوتی بردند که فوطهٔ او را باز کنند و او را بجویند که جنابِ واهب العطایا او را ستاری کرد و از بیرونِ خلوت آواز دادند که از نصوح دست بدارید که دانه پیدا شد پس دست از نصوح برداشتند نصوح خسته و نالان شکرِ الٰهی بجا آورده و از آن غم خلاص گردید پس از دخترِ مرخص شد و بخانه اش آمد و آنچه را ازین عمل

عصیان پیدا کرده بود در راه خدا بفقرا داد و از ان شهر بیرون آمد زیرا که اہل آن شهر دست
از دو بر نمیداشتند و او از ان کار توبه کرده و نمیتوانست که سر خود را افشا کند لهذا از ان شهر بیرون آمده بود
بیرون آن شهر بفاصلۂ چند فرسنگ کوهے بود در آن کوه مسکن کرد و بعبادت پروردگار مشغول
گردید شبے در خواب دید که کسے باو گفت که اے نصوح این چگونه توبه ایست و حال آنکه گوشت
و پوست تو از فعلِ حرام پرورش کرده و روئیده اگر توبه کردهٔ باید اینکه از حرام بر بدنت روئیده بریزد
چون نصوح بیدار شد قرار داد که چون صبح شود از ین کوه سنگهاے گران بکشد و بیرون بکوههاے
دیگر و از ان کوه سنگے دیگر بدوش میاورد بدین کوه چون وقت نماز میشد بعبادت مشغول میگردید
تا آنکه گوشتے که در بدنِ او روئیده بود تحلیل رفت و پشتِ او خم گردید مثال کعبِ پاے شتر
پینه کرد که بجز پوستے در بدنش باقی نمانده از بسکه سنگ بدوش کشیده بود و علف و گیاه بیابان
خورده بود پس خداے تعالےٰ نظرِ رحمت بسوے او نمود و میشے بجہتِ او آفرید پس روزے در
کارِ خود مشغول بود خسته و شدتِ ضعف گردید میشے را دید در آن کوه میچرید متحیر شد با خود گفت گویا
این میش از شبان بازمانده پس پیش آمد و آن میش را گرفت و در گوشهٔ پنهان کرده جنبش را پیه کند
و باورد کند و از ان گیاه که خوراک خود بود براے آن میش حاضر کرد و خود قناعت میکرد که مبادا

آن زبان بستہ گرسنگی بخورد چون چند روز بدین منوال گذشت آن میش بفرمانِ خدا یتعالے
بزبان آمد و گفت اے نصوح شکرِ الٰہی بجا آور و ازین شیر میش میخور و عبادت پروردگار میکن روزے
کاروانے ازانجا بگذشت واز شدتِ گرما و بے آبی نزدیک بود کہ ہلاک شوند چون بنصوح رسیدند
استغاثہ کردند کہ چون تو درینجا مسکن داری اگر ترا آبے باشد بما ارزانی دار کہ مشرف بموت شدہ ایم
نصوح گفت من شیرے دارم ولیکن ما عونے ندارم اگر ظرفے دارید بیاورید وازین میش شیر بدوشید
وخود را سیراب کنید پس اہلِ قافلہ ظرف آوردند وازان شیر بدوشیدند و سیراب شدند بقدرتِ
خداے تعالے چیزے ازان شیر کم نشد پس اہلِ قافلہ تحفہ چند برسم ہدیہ براے نصوح فرستادند
این خبر بقافلہاے دیگر رسید پس راہ آمد و شد ازان راہ شد وہر قافلہ وپیادۂ کہ ازان راہ می آمد
ازان شیر میش می خوردند و اصلا شیر میش کم نشد پس نصوح از شیرِ آن میش مستغنی شد و چند خانہ دران
راہ بنا کرد و چند نفر دراو ساکن شدند و بناے کشت و زرع نہادند رفتہ رفتہ خلقے درآنجا جمع شدند
و شہرے شد نصوح برآنہا امیری کرد و عدل وداد پیشۂ خود کردہ بود خبر بپادشاہِ آن ولایت
رسید کہ بدر دختر باشد کہ چنین کسے پیدا شدہ و شہرے بنا کردہ و با مردم درکمالِ رافت و مہربانی ست
و خلقِ این شہر حلیہ بدو را و جمع شدند پادشاہ او را طلبید چون خبر بنصوح رسید اجابت نکرد و گفت

مرا بادنیا واہلِ او کارے نیست وبعبادت خود مشغول شد پادشاہ خواہش کرد کہ آن شہر را ببیند
وآن عابد را ملاحظہ کند روزے با خاصانِ خود سوار شد کہ بدیدنِ عابد آید چون بدان شہر رسید
بخدمت عابد کہ نصوح باشد رسید امر الٰہی بعزرائیل شد کہ او را قبضِ روح کن پس عابد او را دفن
کرد خاصانِ شاہ چون شاہ را دیدند پسرے بنود صلاح دانستند و استغاثہ کردند کہ نصوح را بیاورند
و داخلِ شہر کردند و بتخت خلافت نشانیدند پس نصوح بناے عدل وداد گذارد چنانکہ گرگ و میش
باہم ہمخواب شدند وگنجشک و صعوہ باہم آشیان گشتند پس نصوح ازان دختر پادشاہ اذن خواست
کہ او را در حبالہ نکاح درآورد چون دختر اذن داد نصوح او را براے خود عقد بست شبے کہ زفاف
بود در بارگاہ خود نشستہ بود کہ شخصے داخل شد وعرض کرد کہ چندے قبل شبانی میکردم ومیشے
از من گم شدہ حال مطلع شدہ ام کہ نزد تست آمدہ ام کہ میشِ خود را از تو بگیرم نصوح گفت فرمانبردارا
پس امر کرد تا میش را حاضر کردند آن شخص گفت کہ چون نگہبانی میش مرا کردۂ انچہ از شیر او
خوردہ بر تو حلال کردم وانچہ زیادہ از خوردن عاید تو شدہ نصفِ آن را بمن دہ و نصف براے
تو باشد نصوح امر کرد کہ انچہ از نقد و جنس وغلام وکنیز واسپ واستر واسباب ہمہ را حاضر کردند
وبہ و نصف کرد نیمے را با و داد و آزاد کرد وعذر خواست آن شخص گفت خدا از تو راضی باشد انچہ رضاے

من و خدا بود بعمل آوردے لیکن چیزے دیگر باقی مانده است نصوح گفت کدام ست گفت

آن دخترے که در حبالۂ نکاح خود در آوردۂ از شیر این میش است که بدستِ تو آمده است

آنرا ہم باید دو نیمه کنیم نصوح گفت اورا دو نیمه کنیم حیات بر او نماند ازین بگذر گفت نمیگذرم گفت

ثمن مال خود را بتو میدہم بگذر گفت نمیگذرم گفت ربع مالِ خود را میدہم بگذر گفت نمیگذرم گفت

ثلث مال خود را میدہم بگذر گفت نمیگذرم بغیر از نیمے دختر نصوح امر کرد دختر را در جاے خلوتی

حاضر کردند پس گفت اے مرد ازین اراده بگذر و صیغۂ دختر را باسم تو میکنم از سر خونِ او بگذر آنمرد

بیک باره شمشیر کشید حال دختر را بدو نیمه میکنم چون دختر چنان دید از خوف بر خود بلرزید و قے

کرد مارے را که در وقتِ خواب از گلویش باندرون رفته بود بیرون آمد پس چون دختر آن مار

را بدید از ہوش برفت و متعجب گردید نصوح ازین حال از حال خود باز ماند پس آن مرد گفت

اے نصوح نه شبانم و این میش نه میش است ما ہر دو ملکیم که جنابِ قدس الٰہی چون توبۂ خود

صادق بودے این را براے تو فرستاده بود و من را فرستاده که مبادا چون تو با این دختر

نزدیکی کنی ازین مار ضررے بتو رسد پس آن مرد و آن میش از نظر ہا غائب شدند و نصوح

شکر الٰہی بجاے آورد و دختر را تصرف نمود و بر پادشاہی نشست این بود توبۂ نصوح و حق تعالیٰ

می فرماید که تُوبُوا اِلَی اللّٰہِ پس ازین آیہ معلوم میشود کہ توبہ فرض است باید کہ از توبہ کردن
غافل نشوی و توبہ را ورد خود سازید کہ جناب رسول خدا صلعم فرمودہ اَلتَّائِبُ مِنَ الذُّنُوبِ
کَمَنْ لَّا ذَنْبَ لَہٗ معنی اینست کہ ہر کس از گناہ توبہ کند چنان باشد کہ ہرگز گناہ
نکردہ باشد۔ حضرت رسول صلعم فرمودہ پروردگار میفرماید کہ اگر صد سال گناہ کردہ باشد چون
توبۂ نصوح کند و بسوے من کہ خداوند اویم باز گردد و گریبانِ ندامت گرفتہ و از گناہ نادم
و پشیمان شود من کہ خداوندِ اویم این گناہ صد سالہ را بدو بخشم اما باید کہ توبۂ نصوح کند و عبد اللہ
بن مسعود میفرماید کہ از جناب رسولخدا صلعم شنیدم کہ توبہ نصوح را دہ شرط است اوّل از جہل
بیرون آمدن دوم از کردار پشیمان شدن سوم نفس را دشمن گرفتن چہارم خصمان را از خود
خوشنود کردن پنجم بندۂ گنہگار باشد ملائکہ دشمنِ او باشند چون توبہ کند دوست وے میشوند
ششم بجاے گناہ بزرگ طاعت بزرگ کند ہفتم از طریقِ غفلت باز گشتن ہشتم
با حضرت پروردگار دروغ نگفتن نہم خلق را از زبان و دست خود در امان داشتن دہم
از صحبتِ بدان دور بودن کہ بزرگان گفتہ اند ۵ بذاتِ خویش اگر مرد نیک طبع بود
ولیک صحبت بد نیک را تباہ کند ٭ چنانکہ مازو را اصل سفید است چون زاج جفتِ او شود

عالمے را سیاہ کند فقہا گفتہ اند کہ علامت توبۂ نصوح گریہ کردن بسیار است و دریغ خوردن از

گناہانِ گذشتہ و از خدا ترسیدن و خدمتِ نیکان کردن و دور بودن از حرام و بر آن بودن

کہ دیگر گناہ نکند پس توبۂ کسیکہ آنچنان باشد آن توبۂ نصوح است و خداوندِ غفار جمیع گناہان

او را ببخشد و حضرت رسول صلعم فرمود کہ سبقت گیرید در توبہ پیش از آنکہ در توبہ بروے شما بستہ گردد

و بر عمر خود اعتماد مکنید و توبہ را بعزد امیفگنید و از مرگِ مفاجات ایمن مباشید و از بادِ زلزلہ و طاعون

حذر کنید و حق تعالےٰ در قرآنِ مجید فرمودہ اِنَّ اللّٰہَ یُحِبُّ التَّوَّابِیْنَ وَ یُحِبُّ الْمُتَطَہِّرِیْنَ

و بدرستیکہ خداے عز و جل توبہ کنندگان را دوست میدارد و پاکان را دوست و مکرم

دارد و نالہ و گریستن گناہگاران را گرامی دارد و در حدیث است کہ ہر شب سحرگاہ از حضرت

ربّ العزّت ندا آید کہ آیا توبہ کنندہ ہست تا دعاے او را استجاب کنم و خداوند تبارک و تعالیٰ

میفرماید ہر کس کہ از خوفِ من گریہ کند چنانکہ قطرۂ او تر شود من کہ خداوندم روے او را از آتشِ

دوزخ نگاہ میدارم و آتشِ دوزخ را براو حرام گردانم از حضرت رسول صلعم منقول ست کہ ہر کرا

گناہے یا شہوتے رو دہد و از ان اجتناب نماید از خوفِ الٰہی خدا براو آتشِ جہنم را حرام

گرداند و از فزعِ اکبر روزِ قیامت او را ایمن گرداند و آنچہ در قرآن وعدہ فرمودہ است باو

کرامت فرماید چنانچه فرموده است که وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ کسیکه از
مقامِ حساب وایستادن نزد خداوند خود ترسد او را دو بهشت هست که حق تعالیٰ او را کرامت
خواهد فرمود **کلینی** بسند معتبر از حضرت علی بن الحسین ع روایت کرده است که شخصے با اہلش
بکشتی سوار شدند و کشتی ایشان شکست و جمیع اہلِ آن کشتی غرق شدند مگر زن آن مرد که بر
تختہ بند شد و بجزیرہ از جزائر بحر افتاد و دران جزیرہ مرد راہزنے فاسقے بود که از ہیچ فسقے نمیگذشت
چون نظرش بران زن افتاد گفت تو از انسی یا از جن گفت از انسم پس دیگر با آن زن سخن نگفت
و برا و چسپید و بہیئت مجامعت درآمد و چون متوجہ آن عمل قبیح شد دید که آن زن اضطراب
میکند و میلرزد پرسید که چرا اضطراب میکنی اشاره باسمان کرد که از خداوند خود میترسم پرسید
که ہرگز مثلِ این کار کردہ گفت نہ بعزتِ خدا سوگند که ہرگز زنا نکردہ ام گفت تو ہرگز چنین کارے
نکردہ چنین از خدا می ترسی و حال آنکه باختیار تو نیست و ترا بجبر برین کار داشته ام پس من
اولایم بترسیدن و سزاوارترم بخائف بودن پس برخواست و ترک آن عمل نمود و ہیچ با آن
زن سخن نگفت و بسوے خانہ خود روان شد و در خاطر داشت که توبہ کند و پشیمان شود از
کردہاے خود در اثناے راه براہبے برخورد و با او رفیق شد چون پارۂ راه رفتند آفتاب

بسیار گرم شد راہب بآن جوان گفت که آفتاب بسیار گرم ست دعا کن که خدا ابرے فرستد که ما را
سایه کند جوان گفت که مرا نزد خدا حسنهٔ نیست و کار خیرے نکرده ام که جرأت کنم و از خدا حاجتے طلب
نمایم راہب گفت که من دعا میکنم تو آمین بگو چنین کردند بعد از اندک زمانے ابرے بر سر ایشان
پیدا شد و در سایهٔ آن میرفتند چون بسیاری راه رفتند راه ایشان از ہم جدا شد و جوان براہے
رفت و راہب براهِ دیگر رفت و آن ابر با جوان روان شد و راہب در آفتاب ماند راہب
باو گفت که اے جوان تو از من بهتر بودی که دعاے تو مستجاب شد و دعاے من مستجاب نشد
بگو که چه کار کردهٔ که مستحقِ این کرامت شدهٔ جوان قصهٔ خود را نقل کرد راہب گفت که چون از
خوفِ خدا ترکِ معصیت کردی خدا گناہان گذشتهٔ ترا آمرزیده است سعی کن که بعد ازین خوب
باشی **بسندِ معتبر** از حضرت امیر المومنین ؑ منقول ست که خود را خوشبو و معطر گردانید
باستغفار تا رسوا نکند شما را بوہاے بدگناہان **و در حدیث دیگر** فرمود که استغفار
روزی را زیاد میکند **و بسندِ معتبر** از حضرت صادق ؑ منقول ست که چون بنده استغفار
بسیار میکند صحیفهٔ عملش که بالا میرود میدرخشد و نور میدہد **و بسند معتبر** از حضرت
رسول ؐ منقول ست که بهترینِ دعاہا استغفار است **و حضرت** امیر المومنین ؑ فرمود که عجب

دارم از کسیکہ نا امید شود از رحمت خدا و محو کنندۂ گناہان باد وست پرسیدند کہ کدام است محو کنندۂ گناہان فرمود کہ استغفار و فرمود کہ خود را معطر و خوشبو کنید باستغفار تا بوہای بد گناہان شما را رسوا نکند و منقول ست کہ روزے معاذ بن جبل گریان بخدمت حضرت رسول صلعم آمد و سلام کرد حضرت جواب فرمود و فرمود یا معاذ سبب گریۂ تو چیست گفت یا رسول اللہ در فلان مکان جوان پاکیزہ خوش صورتے ایستادہ و بر جوانی خود گریہ میکند مانند زنے کہ فرزند او مردہ باشد و میخواہد بخدمت تو بیاید حضرت فرمود کہ بیاورش چون بیامد سلام کرد حضرت جواب فرمود و پرسید کہ اے جوان چرا گریہ میکنی گفت چون نگریم کہ گناہان کردہ ام کہ اگر خدا ببعضے از انہا مرا مواخذہ نماید مرا بجہنم خواہد برد و گمان من اینست کہ مواخذہ خواہد کرد و نخواہد آمرزید حضرت فرمود کہ بخدا شرک آوردہ گفت پناہ میگیرم بخدا ازین کہ باو مشرک شدہ باشم فرمود کہ کسے را بناحق کشتۂ گفت نہ حضرت فرمود کہ خدا گناہانت را می بخشد اگرچہ مانند کوہہا باشد در عظمت گفت گناہانِ من از کوہہا عظیم تر است فرمود کہ خدا گناہانت می آمرزد اگرچہ مثل زمینہاے ہفتگانہ و دریاہا و درختہا و انچہ در زمین است از مخلوقات خدا بودہ باشد گفت از ینہا نیز بزرگتر است فرمود کہ خدا گناہانت را می آمرزد اگرچہ مثل آسمانہا و ستارگان و مثلِ عرش

وکرسی باشد گفت او پنہا نیز بزرگتر است حضرت غضبناک بسوے او نظر فرمود و گفت اے
جوان گناہانِ تو عظیم تر است یا پروردگار تو گفت پروردگارِ من اعظم است وا و از ہمہ چیز
بزرگوار تر است حضرت فرمود مگر می آمرزد گناہانِ عظیم را کسے بغیر او پروردگار عظیم جوان
گفت نہ واللہ یا رسول اللہ و ساکت شد حضرت فرمود کہ اے جوان یکے از گناہانِ خود را
نمیگوئی گفت ہفت سال بود کہ قبرہا را می شگافتم و کفنِ مردہا می دزدیدم پس دخترے از
انصار مرد و اورا دفن کردند چون شب در آمد رفتم و قبرِ اورا شگافتم و اورا بیرون آوردم و کفنش
را بر داشتم و اورا عریان در کنارِ قبر گذاشتم و برگشتم در این حال شیطان مرا وسوسہ کرد و اورا
در نظر من زینت میداد و میگفت کہ آیا سفیدی بدنش راندیدی و فربہی رانش راندیدی
و مرا چنین وسوسہ میکرد تا برگشتم و او را وطی کردم و اورا با آن حال گذاشتم و برگشتم ناگاہ
صدائے از پے سرِ خود شنیدم کہ میگفت کہ اے جوان وائے بر تو از حاکمِ روزِ قیامت
روزے کہ من و تو بجا صمہ نزدِ او می ایستیم کہ مرا چنین عریان در میانِ مردگان گذاشتی و از
قبرم بدر آوردی و کفنم را دزدیدی و مرا گذاشتی کہ با جنابت محشور شوم پس وائے بر جوانی
تو از آتشِ جہنم پس جوان گفت کہ من با این اعمال گمان ندارم کہ بوے بہشت را بشنوم

حضرت فرمود که دور شو اے فاسق که می ترسم بآتش تو بسوزم چه بسیار نزدیکی تو به جهنم
و حضرت مکرر این را می فرمود تا آنکه آن جوان بیرون رفت پس ببازار مدینه آمد و توشه
گرفت و بجلے از کوهہاے مدینه رفت و پلاسے پوشید و مشغول عبادت شد و دستهایش را
در گردن غل کرد و فریاد میکرد که پروردگارا اینک بنده تو است بهلول در خدمت تو ایستاده
و دستش را در گردن خود غل کرده پروردگارا تو می شناسی و گناه مرا میدانی خداوندا
پروردگارا پشیمان شده ام بنزد پیغمبرت رفتم و اظهار توبه کردم مرا دور کرد و خوف مرا زیاده کرد
پس سوال میکنم از تو بحق نامهاے بزرگوارت و بجلال و عظمت پادشاهیت که مرا از امید
خود نا امید نگردانی اے خداوند من و دعاے مرا باطل نگردانی و مرا از رحمت خود مایوس
نکنی و تا چهل شبانه روز این را میگفت و می گریست و درندگان و حیوانات بر او میگریستند
چون چهل روز تمام شد دست بآسمان بلند کرد و گفت خداوندا حاجت مرا چه کردی اگر دعاے
مرا مستجاب گردانیده و گناه مرا آمرزیده به پیغمبرت وحی فرما که من بدانم و اگر دعاے من مستجاب
نشده و آمرزیده نشده ام میخواهی مرا عقاب کنی پس آتشے بفرست که مرا بسوزد یا به عقوبتے
مرا در دنیا مبتلا کن و از فضیحت روز قیامت مرا خلاص کن پس خداوند عالمیان این آیه را

فرستاد که این جماعتے که فاحشه میکنند یعنی زنا و ظلم بر خود میکنند مرتکب شدن گناهان بزرگتر
از زنا از شگافتن قبر و کفن دزدیدند و خدا را بیاد می آورند پس استغفار میکنند و که می آمرزد گناهان
را بغیر از خداوند عالمیان می فرماید که یا محمد صلعم بنده من بتر د تو آمد تائب و پشیمان او را راندی و دور
کردی پس به کجا رود و روبکه آورد و از که سوال کند غیر از من که گناهانش را بیامرزد بعد از آن
در آیه فرمود که بعد از گناهان مصر نیستند به کردهاے خود و میدانند بدی اعمال خود را خیر جزاے
ایشان آمرزش پروردگار ایشان است و بهشتها که جاری می شود از زیر آنها نهرها حال گوئی
که خالدند دران بهشتها و هرگز از ایشان برطرف نمیشود و بسیار نیکو است مزد عمل کنندگان
از براے خدا چون این آیه نازل شد حضرت بیرون آمدند و میخواندند و تبسم می فرمودند احوال
بهلول را می پرسیدند معاذ گفت که یا رسول الله صلعم شنیدیم که در فلان موضع است حضرت
با صحابه متوجه آن کوه شدند و بران کوه بالا رفتند دیدند که آن جوان درمیان دو سنگ ایستاده
و دستها را در گردن بسته و رویش از حرارت آفتاب سیاه شده مژهاے چشمش از بسیاری گریه
ریخته و می گوید اے خداوند من خلق مرا نیکو ساختی و مرا بصورت نیکو خلق کردی کاش میدانستم
که نسبت بمن چه اراده داری آیا مرا در آتش خواهی سوزانید یا در جوار خود در بهشت مرا ساکن خواهی گردانید

الٰہی احسان نسبت بمن بسیار کردۂ و نعمت بسیار داری دریغا کہ میدانستم کہ آخر امر من چہ خواہد بود
آیا مرا بعزّت بہشت خواہی برد یا بذلّت بجہنم خواہی فرستاد الٰہی گناہ من از آسمانہا و زمین
و کرسی واسع و عرش عظیم بزرگتر است چہ بود اگر میدانستم کہ گناہ مرا خواہی آمرزید یا در قیامت
مرا رسوا خواہی کرد و مانند این سخنہا میگفت و می گریست و خاک بسر میریخت و حیوانات درندگان
در دورش حلقہ زدہ بودند و مرغان بر سرش صف زدہ بودند و در گریہ با و موافقت می کردند
پس حضرت بنزدیک او رفت و دستش را از گردنش کشودند و خاک را بدست مبارک از سرش
پاک کردند و فرمودند کہ اے بہلول بشارت باد کہ تو آزاد کردۂ خدائی از آتش جہنم پس بصحابہ گفتند
کہ ہمچنین تدارک گناہان بکنید چنانچہ بہلول کرد و آیہ را برای او خواندند و او را بہشت بشارت فرمودند
بدانکہ توبہ از جملۂ نعمتہاے عظیم است کہ حق تعالیٰ باین امت کرامت فرمودہ است ببرکت
پیغمبر آخر الزمان صلعم و اہلبیت علیہم السلام او و بر این امت آسان کردہ است زیرا کہ در امم سابقہ توبہ ہاے
دشوار بود چنانچہ در توبہ گوسالہ پرستی امر شد کہ شمشیر بکشند و یکدیگر را بکشند تا توبۂ ایشان مقبول
شود و در این امت در پوشانیدن گناہان و توسعہ در توبۂ ایشان نعمتہاے عظیم فرمودہ است
چنانچہ از حضرت صادق علیہ السلام منقول است کہ حضرت رسول صلعم فرمود کہ چون بندہ ارادۂ حسنہ میکند

اگر آن حسنه را نکرد بمحض آن نیت خیر خدا یک حسنه در نامهٔ عمل او می نویسد و اگر بجا آورد خدا
ده حسنه در نامهٔ عملش می نویسد و چون اراده گناہے میکند اگر بجا نیاورد بر او چیزے نمی نویسند
و اگر بجا آورد تا ہفت ساعت اورا مہلت میدہند و ملک دستِ راست که کاتبِ حسنات است
بملکِ دستِ چپ که کاتب سیئات است میگوید که تعجیل مکن و زود منویس شاید که حسنه بکند که این
گناه را محو کند زیرا که خدا می فرماید که بدرستیکه حسنات گناہان و سیئات را برطرف میکند یا شاید
استغفارے بکند که گناہش آمرزیده شود پس اگر گفت که اَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِیْ لَآ اِلٰهَ
اِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِیْزُ الْحَکِیْمُ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ذَا الْجَلَالِ
وَالْاِکْرَامِ وَاَتُوْبُ اِلَیْهِ بر او چیزے نمی نویسند و اگر ہفت ساعت گذشت و حسنه و استغفار
ہیچ نکرد ملکِ دستِ راست بدیگرے میگوید که بنویس بر این شقی محروم از حضرت
صادق ع مرویست که چون بنده توبه نصوح میکند که عزم داشته باشد که دیگران گناه را نکند
و تدارک ما فات آن بکند خدا او را دوست میدارد و در دنیا و آخرت بر او ستر می نماید راوی
گفت که چگونه بر او ستر می نماید فرمود که فراموش میکند از خاطر ملکین آنچه را بر او نوشته اند از
گناه و وحی میفرماید باعضا و جوارحش که گناہان او را کتمان نمائید و وحی میفرماید به بقعهای زمین

که آن گناهانے که بر روے شما کرده است کتمان نمائید پس چون بمقام حساب می آید ایسیچ
چیز برا و بگناه گواهی نمیدهد حضرت امام محمد باقر ع فرمود که خدا وحی نمود بحضرت
داؤد ع که برو بنزد بنده ام دانیال ع وبگو باو که مرا معصیت کردی وترا آمرزیدم و دیگر معصیت کردی
وترا آمرزیدم اگر مرتبهٔ چهارم معصیت میکنی ترا نمی آمرزم چون داؤد علی نبینا وعلیه السّلام آمد
تبلیغ رسالت نمود دانیال ع گفت که اے پیغمبر خدا پیغام خدا را رسانید پس چون سحر شد
دانیال ع با خداوند خود مناجات کرد که اے پروردگار من داؤد پیغمبر تو رسالتے بسوے
من آورد بعزت وجلالت قسم که اگر تو مرا نگاه نداری وحفظ نکنی هر آئینه معصیت خواهم کرد
و دیگر معصیت خواهم کرد و دیگر معصیت خواهم کرد از حضرت رسول ص باسانید معتبره
منقول ست که فرمود که هر که توبه کند پیش از مرگش بیکسال توبهٔ او مقبول است پس فرمود که یک
سال بسیار است هر که توبه کند قبل از مردنش بیکماه توبهٔ او مقبولست پس فرمود که یکماه بسیار است کسیکه توبه کند
پیش از مردنش بیک هفته خدا توبه اش را قبول میفرماید پس فرمود که هفته بسیار است هر که توبه کند پیش از مردنش
بیک روز خدا توبه اش را قبول میفرماید پس فرمود که یک روز بسیار است هر که توبه کند پیش از آنکه معاینه امور آخرت بکنه
توبه اش مقبولست در مکارم الاخلاق از امام جعفر صادق ع منقول است که فرمود رسولخدا ص برلے

هر مرض دوائیست و دوای معاصی استغفار است **ایضاً** از امام جعفر صادق ع منقول است
کسیکه بگوید صد مرتبه اَستَغفِرُ اللّٰه گناهانش مثل برگ درخت میریزند و تا صبح استغفار کننده از
جمیع گناهان پاک و صاف میشود **ایضاً** اسمعیل بن سهل میگوید که نوشتم بخدمت امام محمد باقر ع
که تعلیم بفرما مارا چیزیکه بخواندن آن در قیامت بخدمت آنجناب باشیم پس در جوابش نوشتند
که بخوان اِنَّا اَنزَلنَاهُ و استغفار را **ایضاً** از امام جعفر صادق ع منقول است که فرموده رسولخدا صلعم
خوش است آنکه که در نامه عمل او زیر هر گناه استغفار نوشته باشد **ایضاً** از آنحضرت ع منقول است
که هر بندهٔ مومن استغفار بسیار کند نامه عملش خیلی تابان و درخشان باشد **ایضاً** از آنحضرت ع
منقول است که رسولخدا صلعم در هر مجلسیکه می نشستند بغیر از خواندن استغفار بست و پنج مرتبه
بر نمی خواستند و اکثر بر زبان مبارک آنحضرت صلعم استغفر اللّٰه جاری می بود **ایضاً** از آنحضرت
منقول است که هر مومنی که گناه میکند و بعد ازان استغفار میکند هرگز آن گناه در نامه عمل او ثبت
نمیشود **ایضاً** از آنحضرت ع منقول است که هر مومنی که گناه کند و بعد بست سال بسبب خوف خدا
گناه را یاد کند و استغفار کند البته آمرزیده خواهد شد **ایضاً** از آنحضرت ع منقول است که فرمود
رسولخدا صلعم که استغفار بسیار خواندن و لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه بسیار گفتن از بهترین عبادات است

چنانکه حق تعالی فرموده است لا اله الا هو واستغفر لذنبك **ایضاً** از آنحضرت منقول است
که گاه هست که مومن گناهی که میکند و بعد از بیست سال بخاطرش می آید و توبه میکند و آمرزیده میشود
و کافر گناهی که میکند همان ساعت فراموش میکند و فرمود که هر که در هر روز صد مرتبه استغفر الله
بگوید خدا هفتصد گناه او را می آمرزد و چیزی نیست در بنده که هر روز هفتصد گناه کند و فرمود
که حضرت عیسیٰ ع بر جماعتی گذشت که می گریستند پرسید که این جماعت بر چه چیز می گریند گفتند بر گناهان
خود فرمود که ترک کنند تا خدا ایشان را بیامرزد **ایضاً** منقول است از جناب رسولخدا صلعم که برای
هر شیی حیله است و حیله گناه توبه است **ایضاً** منقول است که کفایت میکند که بر گناهان گذشته
خود پشیمان شدن بمنزله توبه است فی الحقیقت پشیمان شدن از خوف الهی باعث مغفرت
میشود چنانکه ابن بابویه علیه الرحمة بسند معتبر از حضرت علی بن الحسین ع روایت کرده است که در
بنی اسرائیل شخصی بود که کار او این بود که قبر مردم را می شکافت و کفن مردگان می دزدید پس
یکی از همسایگان او بیمار شد و ترسید که بمیرد و آن کفن دزد کفن او را برباید پس او را طلبید گفت
من با تو چون بودم در همسایگی گفت همسایه نیکی بودی برای من گفت بتو حاجتی دارم گفت
بگو که حاجت تو چیست برآورده است پس دو کفن را بیرون آورد و گذاشت و گفت [illegible]

میخواهی و بهتر است برای خود بردار و دیگری را بگذار که مرا در آن کفن کنند و چون مرا دفن کنند
قبر مرا بشگاف و کفنِ مرا ببر پس آن نباش از گرفتن کفن ابا کرد و بسیار مبالغه کرد تا او کفن بهتر را
برداشت و چون آن شخص مرد او را دفن کردند نباش با خود گفت که این مرد بعد از مردن چه میداند
که من کفنش را برداشته ام یا گذاشته ام پس آمد و قبرش را شگافت ناگاه صدائی شنید که کسی
بانگ بر او میزند که مکن پس او ترسید و کفن را گذاشت و برگشت و بفرزندانِ خود گفت که من چون
پدری بودم شما را گفتند نیکو پدری بودی گفت حاجتی بشما دارم میخواهم حاجت مرا برآورید گفتند
بگو که آنچه فرمائی چنین خواهیم کرد گفت میخواهم که چون من بمیرم مرا بسوزانید و چون سوخته شوم استخوانهای
مرا بکوبید و در هنگامی که باد تندی آید نصف آن خاکستر را بجانب صحرا بباد دهید و نصفِ دیگر را
بجانبِ دریا گفتند چنین خواهیم کرد چون بمرد آنچه وصیت کرده بود بجا آوردند در آن حال حق تعالی بصحرا
فرمود که آنچه در تست جمع کن و بدریا فرمود که آنچه در تست جمع کن پس آن شخص را زنده کرد و باز داشت
و فرمود که ترا چه باعث شد که چنین وصیتی کردی گفت بعزت تو که از ترس تو چنین کردم حق تعالی فرمود
که چون از خوفِ من چنین کردی خصمانِ ترا از تو راضی میگردانم و خوفِ ترا بایمنی مبدل میسازم و
گناهانِ ترا می آمرزم **و نیز فرمود** کسیکه از عمل حسنه خوشنود شود و رنجور کند او را معصیتی پس آن

مومن است پس اگر ندامت بر معصیتے نکند آن مومن نیست و جناب رسول خدا صلعم شفیع او نخواہد شد

چنانچہ حق تعالیٰ می فرماید مَا لِلظّٰلِمِیْنَ مِنْ حَمِیْمٍ وَّلَا شَفِیْعٍ یُّطَاعُ **ایضاً** از

امیر المومنین ؑ منقول ست کہ شخصے در حضور آنحضرت ؑ گفت اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ حضرت فرمود کہ مادرت ماتم

تو بنشیند آیا میدانی کہ استغفار چیست تحقیق کہ استغفار درجۂ علیین است در بہشت و آن بر

بر شش چیز اطلاق میشود اول نادم شدن بر گناہانِ گذشتہ دوم این کہ گاہے ارادۂ گناہ نکند سوم

این کہ حقوقِ ناس در ذمہ این باقی نباشد تا این کہ حق تعالیٰ را ملاقات کند ہیچ گناہے بر این نباشد

چہارم این کہ قصد کنی برائے ادائے فریضہ کہ قضا شدہ باشد پنجم این کہ گوشتے کہ از خوردن حرام بر

بدنت روئیدہ است باید کہ آن را از خوفِ الٰہی بگدازی کہ پوست و استخوان بماند و از سر نو گوشت

از حلال بروید ششم این کہ الم عبادات و طاعات بچشانی بر نفس آن قدر کہ لذتِ معصیت چشانیدہ

منقول ست از رسول خدا صلعم کہ ہرگاہ آثارِ توبہ بر تائب ظاہر نباشد پس توبہ نکردہ راضی

کردن خصمان و قضائے نماز و فرائض کہ نکردہ یا درست نکردہ و شکستگی و تواضع با مخلوقات و پرہیز

نفس از شہوات و باریک کردن گردن بروزۂ روزہا و زردی رنگ از شب بیداری و صفائے باطن

بکم خوری و خمیدن پشت از خوف نار قہاری و گداختن استخوانہا از شوقِ بہشت باری و رقتِ قلب

از ہول ملک الموت و چسپیدن پوست باستخوان از حذر فکر آخرت و فوت پس چون ببینی بندہ را
براین صفت او تائب کامل و ناصح نفس خود ہست **ایضا** از امام جعفر صادق ع منقول ست
کہ فرمود جناب رسول خدا صلعم ہر روز ہفتاد مرتبہ استغفار میکرد کسے عرض کرد کہ چگونہ میفرمود گفت
آنحضرت ع کہ ہفتاد مرتبہ اَسْتَغْفِرُ اللّٰہَ و ہفتاد مرتبہ اَتُوْبُ اِلَی اللّٰہِ می فرمودند **ایضا**
حسن بن حماد از امام جعفر صادق ع روایت کردہ ہر مومنے کہ بعد نماز فریضہ پیش ازانکہ زانوہاے
خود را بگرداند بگوید اَسْتَغْفِرُ اللّٰہَ الَّذِیْ لَآ اِلٰہَ اِلَّا ھُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ ذُوالْجَلَالِ
وَالْاِکْرَامِ وَاَتُوْبُ اِلَیْہِ سہ مرتبہ می آمرزد گناہان او را اگرچہ مثل کف دریا باشد و در حدیث
دیگر آمدہ کہ ہر کہ استغفار کند در ہر روز می آمرزد حق تعالیٰ جل تا گناہ کبیرہ را **ایضا** از آنحضرت ع
منقول ست کسیکہ چہار چیز را دا کند از چہار چیز محروم نمی ماند اول کسیکہ دعا کند مستجاب میشود
دوم کسیکہ استغفار کند از مغفرتش محروم نمی باشد سوم کسیکہ توبہ کند قبول میشود و کسیکہ تشکر نعمت
کند از زیادتی محروم نمی ماند چنانکہ حق تعالیٰ می فرماید وَاِنْ شَکَرْتُمْ لَاَزِیْدَنَّکُمْ **ایضا** ربیع بن
صبیح روایت کردہ کہ مردے در خدمت امام حسن ع حاضر شد و عرض کرد یا مولا السبب امساک
باران ہلاک شدہ ایم فرمود کہ استغفار بکنید پس دیگرے آمد و عرض کرد یا مولا ما رزق نداریم خیلے

مضطر و پریشانیم فرمود استغفار بخوان پس سومے آمد و عرض کرد کہ ما فرزند نرینہ نداریم فرمود استغفار

کن پس ربیع میگوید کہ عرض کردم این مردمان بخدمت شما حاضر شدند و شکایتہاے مختلف پیش

آوردند الا در جواب ہمہ ہا سواے استغفار چیزے دیگر نفرمودید فرمود کہ من خود نگفتم بلکہ بفحواے قول

حق تعالی گفتم چنانکہ میفرماید اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا **ایضا** امام محمد باقرؑ از امیر المومنین نقل کردہ

کہ وقتیکہ حق تعالے ارادہ میکند کہ بر اہلِ زمین عذاب نازل کند پس بعضے را دوست امیر المومنینؑ

و بعضے را در تعمیر مسجد مشغول و بعضے را وقت سحر در استغفار مصروف می بیند ازین سبب عذاب الٰہی نازل

نمیشود **در وسائل** از محمد بن باقرؑ آوردہ کہ ہر کہ تسبیح حضرت فاطمۃ الزہراؑ و استغفار بخواند

جمیع گناہان او بخشیدہ خواہند شد یعنی گناہ زبان و ہزار گناہ در میزان اعمال و شیطان ازو

دور می شود و حق تعالی ازو خوشنود خواہد شد **ایضا** از امام جعفر صادقؑ منقول ست کسیکہ

بر تسبیح تربتِ امام حسینؑ یک مرتبہ استغفار یا دیگر اذکار بخواند حق تعالی می نویسد ثواب ہفتاد استغفار

براے او بتحقیق کہ بر سجدہ گاہِ خاک پاک سجدہ کردن ہفت آسمان را میدرد **الخبر ایضا** در باب

توبہ اخبار کثیرہ وارد اند کہ احصاے آن مشکل است و در خطبہ وداع جناب رسولخداؐ فرمود

بتحقیق کہ باب توبہ باز است تا این کہ اسرافیل صور بدمد و نیز فرمودؐ کسیکہ توبہ کند پیش از مرگ

یک سال حق تعالی توبه اش قبول میکند و باز فرمود که این زیاد است بلکه یک ماه پیشتر توبه

کند الخبر قبل ازین گذشت **ایضاً** علی بن ابراہیم در تفسیر خود از امام جعفر صادق ع روایت

کرده که ہرگاه حق تعالی عنایت کرد ابلیس را آنچه که عنایت کرد پس آدم عرض کرد که بارالہا ابلیس را

بر ما و بر اولادِ ما مسلّط کردهٔ و بمنزلهٔ خون در رگ و پے من اختیار دادهٔ پس برائے ما و اولادِ ما

چه چیز است که ازو محفوظ مانیم فرمود که برائے تو و اولاد تو این است که یک سئیه یک نوشته میشود

و یک حسنه ده برابر نوشته میشود پس عرض کرد آدم که بارالہا چیزے زیاد بفرما فرمود که در توبه

باز است تا این که روح در حلق برسد باز عرض کرد که زیاد بفرما فرمود که می آمرزم و ہیچ پروا نکنم

ایضاً منقول ست که در عہدِ جناب موسیٰ در قوم بنی اسرائیل قحط عظیمے افتاد بنی اسرائیل

ہفتاد مرتبه طلبِ باران کردند مگر دعائے شان مستجاب نشد پس جناب موسےٰ بالای طور

تشریف بردند و گریستند و چنین دعا کرد که بارالہا اگر عہده و عزّتِ من پیشِ تو قدرے ندارد

پس از تو سوال میکنم بواسطهٔ نبی آخر الزمان که قدرِ آنحضرت پیشِ تو بالا است بر حال ما و بر

حالِ قوم ما رحم کن و بارانِ رحمت را حکم فرما پس وحی کرد حق تعالی بموسےٰ که در قومِ تو مردیست

گنهگار که از چہل سال نافرمانی میکند پس آن را از قومِ خود بیرون کن پس دران وقت بارانِ رحمت

برشما خواہم فرستاد پس چون جناب موسےٰ این خبر را شنید و تفحص آن مرد عاصی نمودند و ندا

کردند کہ اے بندۂ گنہگار از مدتِ چہل سال از قومِ ما دور شو کہ بسبب عصیان تو دیگران از

بارانِ رحمت محروم اند پس ہرگاہ آن بندہ عاصی این کلام را شنید خیلے متحیر و متردد شد فکر

کرد کہ اگر بیرون میروم در بنی اسرائیل رسوا و ذلیل میشوم و اگر می مانم ہمہ قوم از بارانِ رحمت

محروم می مانند پس ساعتے سر بگریبان تفکر کرد و گفت بارالہٰا نافرمانم و جرأت بر معاصی بسبب

جہل و نادانی خود کردہ بودم حالا پیشِ تو تضرع و زاری میکنم و توبہ میکنم کہ بسبب عصیان من

این قوم را از رحمت خود دور مگردان پس کلامِ آن بندہ عاصی ختم نشدہ بود کہ ابرِ غلیظ آمد کہ تمامی

آفاق را احاطہ کرد و بارید جناب موسیٰ عرض کرد بارالہٰا کسے از درمیانِ ما بیرون نشدہ پس

خطاب آمد کہ ببرکت آن گنہگار این باران رحمت آمد موسیٰ عرض کرد کہ بارالہا مرا نشان بدہ

کہ کدام گنہگار است فرمود کہ اے موسیٰ من آن گنہگار را در حال عصیان و نافرمانی رسوا و ذلیل

نکردم حالا کہ تائب شدہ است پس چگونہ ہمش ظاہر کنم اے موسیٰ نمامی را دوست ندارم

ایضاً از جناب رسولخدا صلعم منقول ست قبل مومن پیش حق تعالیٰ مثل ملک مقرب ہست و بتحقیق

کہ مردِ مومن پیشِ خدا از ملکِ مقرب افضل و اعلیٰ است و ہیچ شے پیش پروردگار زیادہ تر از تائب

و موسّعۂ تائبہ بہتر نیست بسندِ معتبر از حضرت صادق منقول ست کہ عابدے در بنی اسرائیل
بود شبے زنے مہمانِ او شد پس شیطان او را وسوسہ کرد و ہر چند بر او تردد می آورد عابد یک انگشت
از انگشتانِ خود را بآتش میداشت تا آن خیال از نفسش بیرون رفت و پیوستہ در این کار بود
تا صبح شد بآن زن گفت کہ بیرون رو کہ بد مہمانے بودی از برائے ما ایضاً در فقیہ از جناب امیرؑ
منقول است کہ ہیچ چیز از اسلام اشرف و اعلیٰ و ہیچ شے از تقوی بزرگ نیست و ہیچ چیز سوائے
توبہ شفاعت کنندۂ گناہان نیست و ہیچ خزانہ از علم نافع تر نیست الخ فی الواقع توبہ افضل ترین
و عمدہ ترین اشیاء است تا این کہ بچہ از اولاد ابلیس با وجودیکہ از طینتِ خبیثہ مخلوق شدہ بود مگر
بسببِ توبہ نجات یافت کما فی تفسیر القمی کہ گفت جن در اولاد جان اند کہ بعضے
ایشان مومن و بعضے ایشان کافر کہ یہود و نصارے و دیگر مختلف مذاہب دارند و شیاطین از اولاد
ابلیس اند کہ در ایشان مومنے نیست مگر یکے کہ اسم او ہام بن ہیم بن لاقیس بن ابلیس کہ حاضر
شد بخدمت رسول خداؐ پس حضرت نظر فرمودند و دیدند کہ خیلے عظیم الجثہ است و صورتش
ہولناک حضرت فرمودند کہ من انت گفت کہ اَنَا ھَامُ بْنُ ھِیْمِ بْنِ لَاقِیْسَ بْنِ
اِبْلِیْسَ ایم بروزیکہ قابیل ہابیل را قتل کرد من در آن زمان طفل چند سالہ بودم کہ فتنہ و فساد

میکردم پس فرمود آنحضرت صلعم سوگند بحیات خود خیلے بد است آن جوان کہ امید فتنہ و فساد دارد و آن میانہ سال کہ حکم بفساد کند پس فرمود آنحضرت صلعم کہ بگذار این عادت را عرض کرد کہ یا حضرت من توبہ بدست نوح ع کردم و ہمراہ آنحضرت بودم در کشتی بوقت طوفان و دیدم کہ آنحضرت براے قوم خود دعاے بد کردند و نیز ہمراہ جناب ابراہیم بودم و دیدم کہ آنحضرت را در آتش انداختند بحکم پروردگار بر ایشان گلزار شد و تحقیق کہ بودم ہمراہ جناب موسیٰ وقتیکہ فرعون بحکم خداوند عالم بدریاے نیل غرق شد و بنی اسرائیل نجات یافتند و تحقیق کہ بودم ہمراہ جناب ہود وقتیکہ دعا کردند براے قوم خود و تحقیق کہ بودم ہمراہ جناب صالح وقتیکہ بد دعا کردند براے قوم خود و تحقیق کہ خواندم جمیع کتب سماوی را و در ہمہ ہا ذکر تو بود و نیز انبیاے سابقین اکثر میگفتند کہ نبی آخر الزمان از ما ہا افضل است و آنہا نیز بتو سلام میکردند پس تعلیم بکن مارا انچہ کہ حق تعالیٰ بر تو فرستادہ است پس حضرت صلعم با میر المومنین ع فرمود کہ امیر دین را تلقین کن ہام گفت کہ اے محمد صلعم من غیر نبی و وصی او اطاعت نمی کنم پس این کیست حضرت فرمود کہ این برادر و وصی و وزیر و وارث علم من است و اسمش علی بن ابی طالب است او عرض کرد بلے نامش در کتبہا ایلیا دیدہ ام پس امیر المومنین ع آنرا امور دین تلقین کرد پس ما

در جنگ صفین بخدمت امیر المومنین ع حاضر شد ایضاً منقول است که بعضے مردم استغفار

میکردند از گناهانِ سابق، و بعد اعاده میکردند و باز استغفار میکردند و بعد استغفار آن معاصی را

مثل سب و شتم میکردند پس کسانیکه مردم آنجا موجود بودند می شنیدند گفتند که ما استغفار می کنیم

ازین استغفار و رجوع میکنم از استغفار خود گویا استهزاء و سخریه میکنند و فرمود رسولخدا صلعم اے

گروہِ مردم توبه کنید بسوے خدا توبۂ نصوح پیش از انکه بمیرید و مبادرت کنید بطرف اعمالِ صالح

پیشتر ازان که شما ها بکارِ دنیا مشغول شوید و اصلاح کنید درمیان خود و درمیانِ خدا و آماده

باشید براے مرگ و در امورِ خیر اکثار باید کرد و امور خیر را تعلیم کنید تا که شما از معصیت محفوظ مانید

و منع کنید از امور ناجائز تا که شما مصئون باشید اے گروه مردم تحقیق که دانا تر و هوشیار تر

در شما ها کسیست که ذکرِ موت زیاد کند و تحقیق که احمق آنست که در عیش و عشرت دنیا مشغول

باشد و نشانی هاے عقل اینست که در دار دنیا چنان مشغول نشود که آخرت را فراموش کند

بلکه همیشه از خوف الٰهی دوزخ را یاد کند و قبر را از جمله مساکنِ خود بهتر داند و از حشر و نشر خوف

کند و منقول است که شیطان میگوید که همیشه بنی آدم را اغوا معاصی کنم تا وقتیکه روح

در بدنش باقیست حق تعالےٰ میفرماید که آن بنده را از توبه منع نمیکنم تا این که روح در بدنش باقیست

وحق تعالیٰ روح مومن را قبض نمیکند مگر اینکه میداند که این توبه نخواهد کرد آن وقت می میراند
چنانچه حق تعالیٰ می فرماید در جواب اہلِ دوزخ که بارالٰہا ما را ازین عذاب و باز گردان
بدنیا تا که عمل نیک بجا آریم می فرماید که اگر شما ما را بدنیا بفرستیم مثلِ سابق عمل بد خواہی کرد و در
قول صادق نیستید پس مردے گفت یا رسول اللہ معصیتے کردہ ام حضرت فرمود که استغفار
کن او عرض کرد که من توبه میکنم باز فرمود حضرت صلعم ہرگاہ بکنی استغفار بکن آن عرض کرد اگرچه
گناہانِ من کثیر باشند فرمود که گناہِ تو زیاد است یا مغفرتِ پروردگارِ عالم پس می باید که ہمیشه از
گناہان تائب باشی که شیطان از تو دور باشد فرمود آنحضرت که حق تعالیٰ از توبهٔ بندهٔ مومن زیاده
خوشنود می شود که بنده از توبهٔ خود خوشنود شود حق تعالیٰ دوست میدارد توابین و متطهرین را باز
فرمود صلعم ہر بندهٔ مومن که گناه کند و بعد ازان وضو کرده دو رکعت نماز کند و استغفار کند حق تعالیٰ
گناہانش را عفو می فرماید چنانکه می فرماید ہر که عمل بد کند و ظلم کند بر نفسِ خود بعد ازان استغفار
کند می یابد خدائے خود را غفور الرحیم **ایضاً** آنحضرت صلعم فرمود که ہر بندهٔ مومن گناه کند نقطهٔ
در قلب است سیاه می شود پس اگر توبه کرد آن نقطهٔ سیاه سفید می شود و اگر مکرر گناه کرد و توبه
نکرد آن سیاہی مستقر میشود و تمام قلب را می گیرد باز آنحضرت صلعم فرمود ہر که بمیرد و توبه نکند بروزِ قیامت

جہنم بمقابلِ او سہ ناصیحہ میزند اوّل این کہ از ہر دو چشم عاصی بسیار اشک جاری میشوند دوم
از منخرین خون جاری میشود سوّم این کہ خیلے ریم از دہنش بر می آید پس رحم میکند حق تعالیٰ شخصیکہ
توبہ میکند و دشمنانِ خود را راضی میکند و آنحضرتؐ فرمود کسیکہ توبہ کند پس من ضامنم برائے
جنت **کلینی** بسندِ حسن از حضرت صادقؑ روایت کردہ است کہ روزے حضرت امیرالمومنین
صلوات اللہ علیہ با جمعے از صحابہ نشستہ بودند شخصے بخدمت آنحضرتؑ آمد و گفت یا امیرالمومنینؑ
با پسرے عمل قبیح کردہ ام مرا پاک گردان و حدِ الٰہی را بر من جاری کن حضرت امیرالمومنینؑ
فرمود کہ برو بخانۂ خود بلکہ جنونے ترا طاری شدہ باشد کہ چنین سخنے میگوئی تا آنکہ چہار مرتبہ آمدہ چنین
اقرار کرد در مرتبۂ چہارم کہ ثابت شد حضرت فرمود کہ حضرت رسولؐ در مثل تو سہ حکم مقرر فرمودہ است
ہر یک را کہ میخواہی اختیار کن گفت آن سہ حکم کدام است فرمود کہ یا یک ضربت شمشیر کہ بر گردنت
بزنند یا ترا از کوہے دست و پا بستہ بیندازند یا ترا بآتش بسوزانند گفت یا امیرالمومنینؑ کدام
دشوار تر است فرمود کہ بآتش سوزانیدن گفت من آن را اختیار میکنم کہ دشوار تر است یا امیرالمومنینؑ
حضرت فرمودند کہ مہیا شود کہ حد را بر تو جاری کنم نیس برخواست و دو رکعت نماز گذارد و چون فارغ
شد گفت خداوندا گناہے کردم کہ میدانی و از عقاب تو ترسیدم و نزد وصی و پسر عم پیغمبرت آمدم

داند و سوال نمودم که مرا پاک کند پس او مرا مخیر گردانید در میانِ سه صنف از عذاب خداوند من
دشوار تر را اختیار کردم خداوندا از تو سوال می نمایم که این را کفارهٔ گناهِ من گردانی و مرا در آتش
آخرت نسوزانی پس گریان برخاست و رفت در میان گوے که از براے او کنده بودند و آتش
بر دورش برافروخته بودند نشست پس حضرت امیر المومنین ع با اصحاب همگی گریان شدند و حضرت ع
فرمود که برخیز اے جوان که ملائکهٔ آسمانها و ملائکهٔ زمین را بگریه در آوردی و خدا توبهٔ ترا قبول فرمود برخیز
و دیگر چنین کارے مکن **ایضا** از جابر بن عبدالله منقول است که زنے پیشِ نبی صلعم آمد و عرض
کرد یا نبی الله زنے پسر خود را کشته است آیا توبه اش مقبول است پس فرمود که جانم بدست اوست
اگر آن زن هفتاد نبی را قتل کند و توبه کند بصدقِ دل و عهد کند که گاهے معصیتے نکند پس حق تع
توبه اش قبول میکند و درِ توبه باز است در میانِ مشرق و مغرب و تائب چنین است که گاهے
گناه نکرده **ایضا** در صحیفهٔ رضا از آباے کرام آنحضرت ع منقول است که فرمود رسولخدا صلعم
که روزے موسی بن عمران دستِ خود را بلند کرد و عرض کرد بارالها برادرم هارون مرد بر حال او
رحم فرما و بگذر از معاصی او پس وحی کرد که اے موسی اگر سوال کنی از من از جمیع اولین و آخرین
و مغفرتِ ایشانرا بخواهی از من البته قبول میکنم سواے قاتل حسین ع که قاتلش را هرگز نخواهم بخشید

در کافی از امام محمد باقرؑ منقول است که قسم بخدا که در هر انسانے این دو خصلت باشند پروردگارِ عالم پسند میکند یکے این که از نعمتے متنعم شود شکر بجا آرد دوم این که اگر گناہے کند واقرار واعتراف پیشِ ربّ العزّت بکند پس می آمرزد آن را **ایضاً** از آنحضرتؑ منقول است که اگر کسے گناہ کند پس حق تعالیٰ او را در جنت داخل میکند راوی عرض کرد چگونه میشود فرمودند آنکه گناہ کرد پس ہمیشہ در خوفِ خدا می ماند و گریہ میکند باین سبب داخلِ جنت خواہد شد **در عین الحیوٰۃ** آوردہ که حضرت صادقؑ فرمود که بسیار است که میان آدمی وبهشت زیادہ از مابین تحت الثرے تا عرش دوری ہست از بسیاری گناہان پس گریہ میکند از ترس الٰہی واز روے پشیمانی از گناہان تا آنکه نزدیکتر میشود به بهشت از پلک چشم بچشم **در حدیثِ دیگر** فرمود که ہیچ چیز نیست مگر او را کیلے ووزنے ہست مگر قطراتِ اشک که قطرۂ از آن دریاہاے آتش را فرومی نشاند و چون چشمِ کسے پر از آب شود بر روے او ہرگز غبارِ مذلت وخواری نه نشنید و چون بروے جاری گردد خدا آن روے را بر آتش جهنم حرام گرداند واگر گرینده در میان امتے گریہ کند خدا آن امت را ببرکت آن گرینده رحم نماید چنانکه از ابدِ عمر حضرت یحییٰؑ که مکلف ہم نشدہ بود از خوفِ الٰہی چنان میگریست که ضرب المثل شد وکسے آن جناب را خندان وفرحان ندید قصه ش

اینست که از حضرت رسول صلعم منقول است که زهد حضرت یحیی در این مرتبه بود که به بیت المقدس
آمد نظر کرد عباد و رهبانان و احبار که پیراهنهاے از مو پوشیده اند و کلاه ها از پشم بر سر گذاشته اند
و زنجیرها در گردن کرده و بر ستونهاے مسجد بسته اند چون این جماعت را مشاهده نمود نزد مادرش
آمد و گفت اے مادر از براے من پیراهنے از مو و کلاہے از پشم بباف تا بروم به بیت المقدس
و عبادت خدا کنم با عباد و رهبانان مادر گفت که صبر کن تا پدرت پیغمبر خدا بیاید و با او مصلحت
کنم چون حضرت زکریا آمد سخن یحییٰ را نقل کردند زکریا گفت که اے فرزند چه چیز ترا باعث شده است
که این اراده نمائی و تو هنوز طفل خوردی یحییٰ گفت اے پدر مگر ندیدۀ از من خورد سالتر که مرگ
را چشیده است گفت بلے پس زکریاؑ بمادر یحییٰؑ گفت آنچه میگوید چنان کن پس مادر کلاه پشم
و پیراهن مو از براے او بافت و پوشید و رفت به بیت المقدس و با عباد مشغول بعبادت
گردید تا آنکه پیراهن مو بدن او را خورد پس او روزے نظر کرد به بدن خود دید که بدنم نحیف شده است
گریست پس خطاب الٰہی باو رسید که اے یحیی آیا گریه میکنی از این که بدنت کاهیده شده است
بعزت و جلال خودم سوگند که اگر یک نظر بجهنم بکنی پیراهن آهن خواهی پوشید بعوض پلاس پس
حضرت یحییٰ گریست تا آنکه از بسیاری گریه رویش مجروح شد بحدیکه دندانهایش پیدا شد چون این

خبر یادرش رسید یاذکریا بنزد او آمدند و عباد بنی اسرائیل بگرد او آمدند و او را خبر دادند کہ روے تو
چنین کاہیدہ و مجروح شدہ است گفت من با خبر نشدم اے پدر تو مرا باین امر کردی گفتی
کہ درمیان بہشت و دوزخ عقبہ است کہ نمیگذرند از ان عقبہ مگر جماعتے کہ گریہ بسیار کنند از خوف الٰہی
گفت بلے اے فرزندِ من چنین گفتیم جہد وسعی کن در بندگی خدا کہ ترا بامر دیگر نفرمودہ اند پس مادر
یاد گفت کہ اے فرزند رخصت میدہی کہ دو پارہ نمد از برائے تو بسازم کہ بر دو طرف روے خود
بگذاری کہ دندانہایت را بپوشاند و آب چشمت را جذب نماید گفت تو اختیار داری پس او دو پارہ
نمد را ساخت و بر رویش گذاشت و آستین ہایش را فشرد اشک چنان تر شدہ بود کہ آب
از میانِ انگشتان جاری شد چون حضرت ذکریا این حال را مشاہدہ نمود گریان شد و رو بسوے
آسمان کرد و گفت خداوندا این فرزندِ من ست و این آب دیدۂ اوست و تو ارحم
رحم کنندگان رحیم تری پس ہرگاہ کہ ذکریا میخواست کہ بنی اسرائیل را موعظہ بگوید بجانب
چپ و راست نظر می فرمود پس اگر یحییٰ حاضر بود نامِ بہشت و دوزخ را نمی برد پس روزے
یحییٰ حاضر نبود شروع بموعظہ کرد یحییٰ سرِ خود را در عباے پوشیدہ آمد و درمیانِ مردم نشست
و حضرت ذکریا او را ندید فرمود کہ حبیب من جبرئیل مرا خبر دادہ کہ حق تعالیٰ می فرماید کہ در جہنم کوہے

هست که اورا سکران می نامند و در پایین کوه وادیے هست که آنرا غضبان میگویند زیرا که از
غضب الٰهی افروخته شده است و در آن وادی چاهے هست که صد ساله راه عمق اوست
و در آن چاه تابوت ها از آتش هست و در ان تابوتها صندوقها و جامها و زنجیرها و غلها از
آتش هست چون یحییٰ این را شنید سر بر داشت و فریاد بر آورد که واغفلتاه چه بسیار
غافلیم از سکران و بر خواست و بیخبرانه متوجه بیابان شد پس ذکریا از مجلس برخواست و بنزد
مادر یحییٰ رفت و فرمود که یحییٰ را طلب نما که می ترسم او را نه بینی مگر بعد از مرگ او پس مادر بطلب
حضرت یحییٰ بیرون رفت تا بجمعے از بنی اسرائیل رسید ایشان از وی پرسیدند که اے مادر یحییٰ بکجا
میروی گفت بطلب فرزندم یحییٰ میروم که نام آتش جهنم شنیده و رو بصحرا رفته است پس رفت
تا بچوپانے رسید از و سوال نمود که آیا جوانے را باین هیئت و صفت دیدی گفت بلکه یحییٰ را میخواهی
گفت بلے الحال او در فلان عقبه گذاشتم که پایش در آب و دیده اش فرو رفته بود و سر بآسمان
بلند کرده میگفت که بعزت تو اے مولاے من که آب سرد نخواهم چشید تا منزلت و مکان خود را نزد
تو نه بینیم پس چون مادر بیامد و نظرش بروے افتاد بنزدیک او رفت و سرش را در میان پستانهاے
خود گذاشت و او را بخدا سوگند داد که با او بخانه رود پس با او بخانه رفت و مادر از و التماس نمود

کہ اے فرزندا التماس دارم کہ پیراہن مورا بکنی و پیراہن پشم بپوشی کہ آن نرم تراست قبول فرمود

و پیراہنِ پشم پوشید و مادراز برائے او عدسے پخت و آنحضرت تناول فرمود و خواب او را ربود تا

ہنگام نماز شد پس در خواب باو ندا رسید کہ اے یحیٰی خانہ بہ از خانۂ من میخواہی و ہمسایہ بہ از من

میطلبی چون این ندا بگوشش رسید از خواب برخواست و گفت خداوندا از لغزش من درگذر

بعزت تو سوگند کہ دیگر سایہ نطلبم بغیر سایۂ بیت المقدس و بمادرش گفت کہ اے مادر پیراہنِ مورا

بیاور مادر پیراہنِ مورا باو داد و در او آویخت کہ مانع رفتن شود حضرت زکریاؑ باو گفت کہ اے

مادر یحیٰی او را بگذار کہ پردۂ دلش را کشودہ اند و بعیش دنیا منتفع نمیشود پس برخواست یحیٰی و پیراہن

موئین و کلاہ پشمینہ را پوشید و بہ بیت المقدس رفت و با احبار و رہبانان عبادت میکرد تا شہید

شد آنرا امام جعفر صادقؑ منقولست کہ حق تعالیٰ خیلے مسرور میشود بہ توبہ عبد مومن مثل کسیکہ در زمین

ترو تازہ از سواری خود فرود آید و در آن زمین بخواند و بر آن سواری آب وطعام باشد و آن سواری

گم شود و این کس برائے تلاش او برود و نیابد تا اینکہ شدتِ عطش و حر براو غلبہ کند پس بیاید آنجا

کہ خوابیدہ بود و باز بخوابد آنجا و بعد ساعتے بیدار شود پس راحلہ خود را مع آب وطعام موجود یابد پس

چنانکہ این بندۂ مومن بعد یافتن راحلہ خود خوشنود میشود پس حق تعالیٰ ہم ازان بندۂ مومن مثلِ این

خوشنود میشود **ایضاً** از آنحضرت ع منقول ست که پدر بزرگوار من می فرمود که فاسد کننده قلب چیزے

زائد از گناه نیست بتحقیق که گناه قلب را خیلے خراب میکند و آخر چنان خراب می شود که گاہے بر توبہ

رغبت نمیکند **ایضاً** آنحضرت ع فرمود که افسوس صد افسوس بر حالِ آن کس که احاد او از عشرات

زائد باشند یعنی سیئات از حسنات زائد باشند **ایضاً** از جناب امیر المومنین ع منقول ست

که بندهٔ مومن گناه میکند پس داخل جنت می شود کسے عرض کرد چگونه میشود فرمود که توبه بکند و باز از گناه

محفوظ ماند پس داخلِ جنت می شود **ایضاً** منقول ست که در عهد بنی اسرائیل جوانے بود و بست

سال عبادت کرده بود و بست سال عبادت کرده بود و بست سال معصیت روزے در آئینه

نظر کرد پس موے سفید در ریش خود دید خیلے ناگوار شد و عرض کرد که بارالہا بست سال عبادت

کردم و بست سال گناه پس اگر حالا از گناهانِ خود توبه کنم و بسوے تو انابت نمایم آیا قبول میکنی توبهٔ

مارا پس شنید هاتف را که میگوید که روے بسوے ما آوردی قبول کردم باز ترک کردی ما را ما نیز ترک

کردم ترا پس نافرمانی کردی ما را مهلت دادم ترا تا پشیمان شده توبه کنی اکنون که رجوع بسوے

آوردی ما نیز قبول کردیم ترا **منقول ست** که روزے ذوالنون مصری پیشِ طبیب رفت

دید که جماعتے از مرد و زن قاروره هاے بول در دست دارند و طبیب مینا ینه و هم هر یکے را

دوائے مناسب حالِ ایشان بیان میکند ذوالنون مصری میگوید کہ من نیز پیش او رفتم و برو
سلام کردم و گفتم کہ مرا دوائے کہ گناہانِ کبیرہ را مفید باشد بنما پس ساعتے سر بزیر انداخت و گفت
اے جوان اگر بیان کنم برائے تو چنین دوائے را آیا می فہمی آنرا گفتم بلے پس گفت بگیر عرق فقر
و ورق صبر و اہلیلج خشوع و آملہ تواضع و ہمہ را در ہاونِ توبہ بنہادہ بدستۂ تقوٰی کوفتہ در دیگچۂ توفیق
نہادہ آبِ خوف بران بریز و در زیرآن آتشِ محبت الٰہی برافروز و از چوب حکمت او را نیک حرکت
بدہ بحدیکہ کف برآرد پس ہمہ را در جام رضا بنہ و سرد کن از ہوائے حمد پس بریز او را در قدح
مناجات و بیامیز او را آب توکل پس بقاشق استغفار او را بخور پس اگر چنین داروئے میخوری
ہر آئینہ گاہے بگناہے نیالودی **ایضاً** از جناب امام جعفر صادق ؑ منقول ست ہرگاہ نازل
شد آیۂ وافی ہدایہ وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْۤا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ
فَاسْتَغْفَرُوْا لِذُنُوْبِهِمْ وَمَنْ يَّغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلٰى
مَا فَعَلُوْا وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ پس شیطان کہ نامش توربود بالائے کوہ مکہ رفت صلا زد دیگر
شیاطین را پس ہمہ ہا مجتمع شدند و گفتند کہ اے سردار من برائے چہ طلب کردہ گفت این آیہ
کہ نازل شدہ است برائے مغفرت ہمہ مسلمانان کافی است پس کسے ہست کہ بنی نوع انسان را

از عمل کردن این آیه باز دارد شیطانے که نامش عفریت بود گفت من این کار را خواهم کرد
سردار شیاطین گفت که از تو نخواهد شد پس دیگرے برخواست و گفت که من این کار را خواهم کرد
سردار گفت تو هم سزاوار نیستی پس شیطانیکه نامش وسواس خناس بود گفت من سزاوارم باین کار
سردار گفت بچه عنوان انجام خواهی نمود گفت مردم را از توبه و استغفار باز خواهم داشت تا آنکه
گناهے بکنند و استغفار را فراموش کنند و همین است مقصود ما پس سردار گفت تو البته سزاوار
هستی پس آن خناس را برائے آدم مسلط و موکل کرد تا روز قیامت و تحقیق که حق تعالیٰ دوست
میدارد مومنین توبه کنندگان را از **جناب** رسولخدا منقول ست هرگاه تائب توبه کند
و در وے آثار توبه نمایان نباشد پس آن تائب نیست و آثار توبه اینست که دشمنان خود را راضی کند
و نمازهاے قضا را ادا کند و در میان خلائق خلق خود را وسیع گرداند و نفس خود را از لذات نفسانی
ناجائز محفوظ دارد و گردن خود را بصیام نهار لاغر سازد و بسبب قیام لیل رنگ چهره اش زرد باشد
و شکمش بسبب قلت تغذیه به پشت چسپیده و پشت خود را بخوف جهنم دوتا کند و استخوان باشتیاق
جنت بگدازد و در قلب هر وقت خوف ملک الموت باشد و جلد خود را از خوف الٰهی خشک کند
پس این همه علامات تائبین است پس هرگاه ببیند که در بنده این صفات باشند آن

تائب است وناصح براے نفس خود بار آنحضرت صلعم فرمودند که آیا میدانید که تائب کدام است
آن عرض کردند که نه فرمود صلعم هرگاه بندهٔ مومن توبه کند و دشمنان خود را راضی نگرداند تائب نیست
و هر که توبه کند و در عبادت اکثار نکند تائب نیست و هر که توبه کند و در عادات خود تغیر ندهد تائب
نیست و هر که توبه کند و از شرکت صحبت ناجائز اجتناب نکند تائب نیست و هر که توبه کند و آب
طعام ناجائز را ترک نکند تائب نیست و هر که توبه کند و فرش و تکیهٔ خود را تغیر ندهد تائب نیست و هر که
توبه کند و نیت عادت خود را تغیر ندهد تائب نیست و هر که توبه کند و سخاوت نکند تائب نیست و هر که
توبه کند و امیدِ خود را کوتاه نکند تائب نیست و هر که توبه کند و زبانِ خود را از محارم اجتناب نکند
تائب نیست و هر که توبه کند و بفضائلِ توبه اعتقاد ندارد تائب نیست و هر گاه که توبه کند و این
صفاتِ محمودهٔ مذکوره استوار بماند تائب است باز آنحضرت صلعم فرمود هر مومن که توبه کند و بر گناهانِ گذشته
نادم شود هزار درِ رحمت براو بکشاید در دنیا و آخرت و هر صبح و شام خوشنودی حق تعالیٰ براو
باشد و می نویسد حق تعالیٰ براے هر کلمه که خوانده است ثوابِ عبادتِ یک سال و عطا می کند
بعوض هر آیت که خوانده است در ان نماز نورے بالاے صراط و مینویسد حق تعالیٰ براے او بعوضِ عبادتِ
شبانه روز ثوابِ عبادتِ نبی و بعوضِ هر حرف که در استغفار و تسبیح ادا کرده است ثوابِ حج و عمرهٔ

مقبول است و عنایت میکند بعوض ہر آیت قرآنی کہ آن را تائب خواندہ است ثواب عبادت
اہل مدینہ و حق تعالیٰ قبرش را منور میکند و رویش را روشن میسازد و عنایت میکند نور بعوض ہر موی بر
بدنِ اوست گویا کہ خیرات کردہ است آن عابد بوزنِ آن موطلا و نقرہ و گویا کہ آزاد کردہ است
این تائب بعوضِ ہر ستارہ یک بندہ و از خوفِ روزِ قیامت محفوظ و مامون باشد و او را وحشتِ قبر
نباشد و قبرش نمونۂ ریاضِ جنت خواہد شد و برائے زیارتِ قبرِ آن تائب ہر روز یک ہزار
ملک خواہند آمد و مونسِ او خواہند بود در قبر و روزِ محشر از قبر بیرون آید کہ بالائے او ہفتاد حلہ ہائے
بہشت باشند و بر سرِ او تاجے از رحمت و دران روز در سایۂ عرشِ الٰہی ہمراہ انبیا و شہدا
اکل و شرب خواہد کرد تا این کہ حق تعالیٰ از حسابِ خلائق فارغ شود بعد ازان این بندۂ تائب را
بجنت ببرند۔ در انوارِ نعمانیہ مذکور است از معبرانکہ مردے فاسق و فاجر بود و نود و نہ بندگان
خدا را ناحق قتل کردہ بود ہرگاہ در این نافرمانی مدتے بسیار منقضی شد روزے بر معصیت ہای
خود نادم و پشیمان شد و عہد کرد کہ توبہ خواہم نمود پس آمد پیش مردے زاہدے عابدے تمامی
قصۂ خود را پیش روئے او عرض کرد و گفت می خواہم کہ توبہ کنم پس عابد جواب داد کہ باوجودِ این
معاصی توبۂ تو ہرگز مقبول نیست وقتیکہ این کلام شنید فوراً آتشِ غضب در کانونِ سینہ آتش

شغلہ کشید پس آن عابد را بسوے دار القرار فرستاد پس آن گناہگار چندے در انجا قیام نمود و بعدہٗ
پیش عالمے آمد و سرگذشت خود را بیان کرد عالم فرمود توبہ تو ضرور قبول خواہد شد برو بزمین فلان
بتحقیق کہ انجا نبی ہست یا عالم پیش روے او توبہ کن پس آن مرد گناہگار موافق فرمودہٗ آن
عالم نیک کردار بسمت آن رفت و در اثناے راہ پیام اجلش رسید پس ملائکہ رحمت و عذاب
ہر دو براے قبض روح آمدند و تنازع درمیان ہر دو گروہ ملائکہ افتاد ملائکہ رحمت می گفتند کہ این
بندۂ مومن ارادۂ ارض توبہ داشت و ما با سزاوار قبض روح او ہستیم و ملائکہ عذاب میگفتند کہ ما با
قبض روحش میکنیم چرا کہ تا حال بزمین توبہ نرسیدہ و توبہ نکردہ پس وحی کرد حق تعالیٰ کہ از جائیکہ آمدہ
تا زمین توبہ پیمایش کنید اگر مسافت زمین توبہ قریب است توبہ اش قبول است و الا نہ وقتیکہ
پیمائش کردند زمین توبہ را قریب یافتند پس فوراً ملائکہ رحمت قبض روحش کردند و در حدیث دیگر
است کہ ملائکہ ہرگاہ قصد مساحت زمین کردند پس فوراً حق تعالیٰ حکم کرد زمین را کہ مسافت خود را
کم کند **در کافی** از امام محمد باقرؑ منقول است کہ حق تعالیٰ دوست میدارد آن کس را کہ بعد گناہ
عظیم توبہ کند و بد میدارد آن کس را کہ گناہ کند و حقیر شمارد آن گناہ را **ایضاً** از آنحضرتؑ
منقول است کہ ہر بندۂ مومن کہ گناہ کند پس نادم شود بر او حق تعالیٰ می آمرزد او را بسبب این ندامت

وہر بندۂ مومن کہ نعمت بیابد پس شکر آن کند و بداند کہ حق تعالیٰ مرا فرستادہ است می آمرزد این شکر **ایضاً** از عباس غلام حضرت امام رضاؑ منقول ست کہ می فرمود آنحضرتؑ ہر کہ حسنہ را مخفی دارد برابر است با ہفتاد حسنہ کہ باعلان کند وہر کہ سیئہ را افشا کند مقہور است وہر کہ پوشیدہ کند مغفور است **ایضاً** از امام موسیٰ کاظمؑ منقول است کہ سوال کردند از پدر بزرگوار خود کہ وقتیکہ بندۂ مومن قصد عمل نیک میکند وکرام الکاتبین ارادۂ او را می نویسند پس چگونہ آن ہر دو ملک از قصدش مطلع میشوند پس فرمود کہ بوے خوش وبوے بد ہر دو برابر اند عرض کردند کہ نہ فرمود کہ بندۂ مومن قصدِ عمل نیک میکند پس نفسش کہ می آید خیلے خوشبو از و منتشر می شود پس ملکِ یمین از ملکِ یسار می گوید کہ بنویس کہ این قصد حسنہ کردہ پس آن مومن عملِ نیک را بجا آورد پس می نویسد آن را وہر گاہ قصد عملِ بد میکند پس بوی بد از نفسش بر می آید پس ملکِ یسار از ملکِ یمین میگوید کہ این بندہ قصد عمل بد کردہ پس ملکِ یمین کہ قدرے توقف کن تا اینکہ عملِ بد بجا آرد اگر بجا آورد یک نوشتہ میشود والا نہ **ایضاً** از امام جعفر صادقؑ منقول ست ہر مومنے کہ در شبانہ روز چہل تا گناہ کند و نادم شود وچنین استغفار کند استغفر اللہ الذی لا الٰہ الا ھو الحی القیوم بدیع السموات والارض ذوالجلال والاکرام

واستغفار آن یصلی علی محمد و آل محمد و توبہ کند پس می بخشد حق تعالیٰ گناہان او را و ہر کس

چہل گناہ کبیرہ در شب و روز کند در امور خود خیر نہ بیند **ایضا** از امام محمد باقر ع منقول ست

کہ ہر گاہ نفس بگلو برسد تا در آن وقت باب توبہ مفتوح است برائے جاہل و نہ برائے عالم

امام محمد باقر ع می فرماید کہ امیر المومنین ع در نہج البلاغۃ فرمودہ کہ بالائے زمین از عذاب خدا در

امان بودند یکے برداشتہ شد و دیگرے باقیست اما آنکہ برداشتہ شد رسول خدا ص بود و آنچہ کہ باقیست

استغفار است چنانکہ حق تعالیٰ می فرماید وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللّٰهُ

مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ٥ **و در حلیۃ** آخوند صاحب نوشتہ کہ استغفار

تمام و کمال بخواند باین طریق اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ و در گفتن اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ

تنہا اکتفائی توان کرد **در صحیح** فرمود کہ مومنے نیست مگر آنکہ برائے او گناہے ہست کہ مدتے

ترک میکند پس ترکب آن میشود **و در حدیث** است کہ اگر شما ہا گناہ نمیکردید خدا جمع دیگرا

می آفرید و گناہ میکردند و می آمرزید باظہارِ عفو **و در صحیح** فرمود خدا دوست میدارد و بسیار توبہ کنندہ را

راکہ چون مکرر عود بگناہ کند باز توبہ نماید **و در صحیح** حضرت باقر ع فرمود ہر وقت مومن عود بگناہ کند

باستغفار و توبہ خدا بر میگردد بمغفرت و بتحقیق غفور و رحیم است قبول میکند توبہ را و عفو میکند از

سیئات و زنہار مومن را از رحمت خدا مایوس مکن **در توریۃ** منقول است کہ ای ابن آدم اگر

نہ عفو اہم اشیا است البتہ مبتلا نمی ساختم احدے را بگناہ **و در صحیح** حضرت صادق ع فرمود

صغیرہ نمی باشد با صرار کہ کبیرہ میشود و کبیرہ نمی ماند باستغفار و حضرت باقر علیہ السلام فرمود کہ اصرار

آنست کہ گناہے بنماید و توبہ نہ نماید و بخواطرش توبہ نرسد ہمین است اصرار **حضرت صادق** ع

فرمود چون خدا خیر بندہ را خواہد و او گناہے کند او را بہ بلائے مبتلا میکند استغفار را بیاد آورد

و توبہ کند و الا در نعمت می اندازد **بسند معتبر** از حضرت امام محمد باقر ع مرویست کہ ہر کہ بعد از

نماز فریضہ پیش از انکہ پاے خود را از حالت تشہد تغییر دہد سہ مرتبہ بگوید اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الَّذِیْ

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ وَاَتُوْبُ اِلَیْهِ **مرویست**

کہ ابو قمقام بخدمت حضرت ابو الحسن ع آمد و از ضیق معیشت و پریشانی شکوہ کرد حضرت فرمود

کہ ہر روز در عقیب نماز صبح دہ بار بگوے سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِیْمِ وَبِحَمْدِهٖ وَاَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ

وَاَسْئَلُهٗ مِنْ فَضْلِهٖ و بعد از ان یک نوبت بگوے سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِیْمِ

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیْمِ گوید من باین التزام نمودم و مدتے نگذشتہ

جماعتے از بادیہ آمدند و مرا خبر دادند کہ مردے از قوم تو مردہ است و وارثے غیر از تو ندارد

ومالِ اورا بتصرفِ خود در آوردم ومستغنی شدم وبعد از ان درویشے بمن رسید در بحار

منقول ست کہ کسے از بنی اسرائیل موسی بن عمران را دید کہ صفرت بر رویش غالب وضعف در

بدنش حاصل وموہاے بدنش ایستادہ وچشمہایش فرو رفتہ وخیلے نحیف وزار شدہ وسبب ضعف

این بود ہرگاہ آنجناب از حق تعالیٰ دعا میکردند پس بسببِ خوفِ الٰہی این حالت میشد پس آحدے

از بنی اسرائیل کہ بآن جناب ایمان آوردہ بود بسبب صفرتِ لون ونحافتِ بدن تنشاخت

کہ ہمین است موسی بن عمران پس عرض کرد یا نبی اللہ من گناہے عظیمے کردہ ام سوال کنید

از حق تعالیٰ کہ مرا عفو کند پس ہرگاہ جناب موسے براے مناجات رفتند عرض کردند بارالٰہا

سوال میکنم از تو دران حالیکہ تو عالم ہستی حاجتِ عرض کردنم نیست پس فرمود حق تعالیٰ کہ اے

موسیٰ ہر چہ خواہی از من طلب کن وسوال کن البتہ عطا خواہم کرد عرض کرد موسےٰ بارالٰہا بتحقیق کہ

بندۂ تو فلان کس از قوم بنی اسرائیل گناہے عظیمے کردہ است واز تو امیدِ مغفرت دارد فرمود

کہ اے موسی می آمرزم ہر کس را کہ از من طلبِ آمرزش کند سواے قاتلانِ امام حسین ع پس

عرض کرد موسے کہ حسین ع کدام است فرمود ذکرش بالاے طور با تو کردہ بودم عرض کرد موسےٰ

کہ او را قتل خواہد کرد فرمود امتِ باغیہ طاغیۂ جدِ او در کربلا مثل گوسفندِ قربانی ذبح خواہد کرد وبعد

شہادت آنحضرت اپیش صیحہ کنان مثل زنِ پسر مردہ ولعنت ونفرین بر قاتلان کنان نحو خیمہ گاہ

خواہد آمد وبدن شریف آنحضرت بلا غسل وکفن بر ریگِ گرم کربلا افتادہ می ماند وخیامِ فلک احتشام را

آتش میدہند واہلبیت طاہرین را اسیر کنند ومعین وناصر ایشان را قتل کنند وسرہائے شہدا را

دیار بدیار وشہر بشہر تفضیح خواہند کرد اے موسیٰ اطفالِ خورد سال ایشان را شہید خواہند کرد پس

جناب موسے خیلے آہ وزاری کرد وگفت براے قاتلانِ حسینؑ چہ قدر عذاب است فرمود کہ اے

موسے آن عذاب است کہ از واہلِ دوزخ ہم پناہ خواہند طلبید واز قاتلانِ امید شفاعت ورحمت

من خیلے بعید است پس موسے عرض کرد بار الٰہا از قاتلانِ حسینؑ بیزارم ونفرین میکنم وکسیکہ از

فعلِ ایشان راضی باشد از وہم بیزارم پس فرمود حق تعالیٰ کہ اے موسیٰ من دوستدارانِ حسینؑ را

در رحمت ومغفرت خود داخل میکنم واے موسیٰ کسیکہ بگرید یا دیگران را بگریہ در آرد یا صورت خود

مثل گریہ کنندگان سازد پس بر بدنش آتشِ دوزخ حرام است **مرویست** کہ ہر کس بگوید

اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الَّذِیْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ وَاَتُوْبُ اِلَیْهِ گناہش آمرزیدہ شود اگرچہ

فرار زحف نمودہ باشد یعنی از جہاد گریختہ باشد کہ از اعظم کبائر است **ونیز** مرویست کہ ہر کس بگوید

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِیْ اِنَّهٗ لَا یَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ خدا تعالے فرماید اے ملائکہ بندہ من میداند

کفعمی در بلدالامین در او عیہ که گناهش را غیر من کسے نیا مرزد گواه باشید که او را آمرزیدم

سر آورده که اے محمد صلعم بگو هر که گناه کبیره کرده باشد از امت تو و خواهد که آن گناه محو شود باید که بدن

و جامۂ خود را پاک سازد و بصحرا بیرون رود و روبقبله کند در جائے که کسے او را نه بیند و دست کسے

من بر دارد که میان من و او حائلے نیست و این دعا بخواند یَا وَاسِعًا عَلَی الْخَلَائِقِ بِحُسْنِ

عَادَتِهٖ وَيَا مُلْبِسًا فَضْلَ رَحْمَتِهٖ وَيَا مُهِيْبًا لِشِدَّةِ سُلْطَانِهٖ وَيَا رَاحِمًا لِكُلِّ مَكَانٍ

ضَرِيْرًا اَصَابَهُ الْغَمُّ فَخَرَجَ اِلَيْكَ مُسْتَغِيْثًا بِكَ اٰئِبًا اِلَيْكَ هَائِبًا لَكَ

يَقُوْلُ عَمِلْتُ سُوْٓءً وَظَلَمْتُ نَفْسِيْ وَلِمَغْفِرَتِكَ خَرَجْتُ اِلَيْكَ

اَسْتَجِيْرُ بِكَ خُرُوْجِيْ مِنَ النَّارِ وَبِعِزِّ جَلَالِكَ تَجَاوَزْتُ فَتَجَاوَزْ

يَا كَرِيْمُ وَبِاسْمِكَ الَّذِيْ سَمَّيْتَ بِهٖ وَجَعَلْتَهٗ فِيْ كُلِّ عَظَمَتِكَ وَمَعَ

كُلِّ قُدْرَتِكَ وَفِيْ كُلِّ سُلْطَانِكَ وَصَيَّرْتَهٗ فِيْ قَبْضَتِكَ وَنَوَّرْتَهٗ

بِكِتَابِكَ وَالْبَسْتَهٗ وَقَارًا مِنْكَ يَا اَللّٰهُ يَا اَللّٰهُ اَطْلُبُ اِلَيْكَ

اَنْ تَمْحُوَ عَنِّيْ مَا اَتَيْتُكَ بِهٖ وَ اَنْزِعْ بَدَنِيْ عَنْ مِثْلِهٖ فَاِنِّيْ

بِكَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ وَبِاسْمِكَ الَّذِيْ فِيْهِ تَفْصِيْلُ الْاُمُوْرِ

كُلَّهَا مُؤْمِنٌ هٰذَا اعْتِرَافِي فَلَا تَخْذُلْنِي وَهَبْ لِي عَافِيَةً دَعْنِي اَنْجِنِي مِنَ الذَّنْبِ الْعَظِيمِ هَلَكْتُ فَتَلَافَنِي بِحَقِّ حُقُوقِكَ كُلِّهَا عَلَىٰ خَلْقِكَ يَا كَرِيمُ

هرگاه ارادهٔ توبه داشته باشی اولاً غسلِ توبه بقصد استحباب کن وبعد ازان لوازمِ توبه را بجا آرد دو رکعت نماز بکن بهر سوره که خواهی وبخوان یکے از دعاے مذکوره را واگر دیگر ادعیهٔ توبه مطلوب باشند به باورا دالمومنین رجوع نمایند تمت بالخیر

خاتمه از مصنف ممدوح

این چند کلمه ایست مختصره از کبریت احمر که بمحض رضا جوئی الٰہی وخالصاً از روی خیرخواهی در سلک تحریر کشیدم باید که مومنین موقنین برآن عمل نمایند و وظیفهٔ خود گردانند تا ثواب عظیم واجر جسیم در دین ودنیا دریابند وبراے احقرالبریه راسخ الطویه تراب اقدام السلالة الهاشمیه غبار نعال العترة الفاطمیه را از دعاے طلب مغفرت سیئات ورفع درجات در حیات وممات این حقیر بعد خواندن استغفار وصلوات محروم نگردانند چه عجب که از دعاے مومنین این احقرالناس از گناهان وپامال نفس وهوا وشیطان از لوث معاصی پاک گردد وجاے که لغزش بینند باصلاح آرند

الحمد لله ختم شد این رسالهٔ شریفه موسوم به غالی السمطین فی صلوات

رسول الثقلین فی یوم الاربعاء من عشرین جمادی الاخری فی سنة عشرین

وثلث مائة بعد الالف من الهجرة النبویة علی صاحبها الف الف تحیة